

 риминална колекция

АНДРЕА КАМИЛЕРИ

**АРОМАТЪТ
НА НОЩТА**

Комисарят Монталбано в изкушение

Книгопис

АНДРЕА КАМИЛЕРИ
АРОМАТЪТ НА НОЩТА
КОМИСАРИЯТ МОНТАЛБАНО В
ИЗКУШЕНИЕ

Превод: Весела Лулова Цалова

chitanka.info

„Мафията никога не е главният герой в книгите ми“ — казва доайенът на италианската литература и остава верен на принципа си в „Ароматът на нощта“. Андреа Камилери търси човешкото във всеки персонаж — полицаи, престъпник, жертва и дори мернал се епизодично странник. Затова и в шестия роман с комисар Монталбано криминалната интрига минава през житейски драми и обрати.

Финансов брокер и неговият помощник изчезват безследно. Хиляди измамници осъзнават, че няма да видят парите си. Личен мотив насочва Монталбано към случая, макар че разследването се ръководи „от високо“. Когато е намерен прострелян в лицето труп, началството бърза да оповести версията за отмъщение на мафията. Комисарят обаче открива следи — и в буквален, и в преносен смисъл, които отвеждат до изненадваща и поразителна развръзка.

1

Капакът на отворения прозорец толкова силно се блъсна в стената, че Монталбано, който точно в този момент сънуваше, че участва в престрелка, го взе за картечен откос. Събуди се внезапно, плувнал в пот, и на мига усети, че се е вкочанил от студ. Стана, ругаейки, и се втурна да затвори прозореца. Севернякът — леден и силен, така духаше, че вместо да съживи както обикновено утринните багри, този път ги отнасяше, изтривайки ги наполовина, и от тях оставаха охреночервеникавите им отненъци, или по-скоро някакви бледи следи, като онези в акварелна рисунка, правена от аматьор художник по време на волната му неделна разходка. Очевидно лятото, изпаднало в агония от няколко дни, беше решило през нощта окончателно да предаде богу дух, за да направи място на следващия сезон, какъвто би трябвало да е есента. Би трябвало, защото начинът, по който есента настъпваше, напомняше повече за студена зима.

Връщайки се към леглото, Монталбано изпадна в носталгия по изчезналите полусезони. Какво се случи с тях? Повлечени от все позабързания ритъм на човешкото съществуване, може би и те се бяха приспособили към него — усетили, че са само някакъв промеждутък, и бяха изчезнали, защото няма място за тях в това все по-лудешко препускане, което усърдно се подхранва от глаголи като раждам се, ям, уча, чукам, произвеждам, прехвърлям каналите с дистанционното, купувам, продавам, умирам. Безбройни глаголи, но с продължителност на наносекунда или миг. Съществували ли са времена, в които е имало и други глаголи? Мисля, съзерцавам, слушам, а защо не и безделнича, дремя, блуждая? Почти със сълзи на очи си спомни за дрехите от полусезоните и шлифера на баща си. А това го подсети, че за да отиде в полицейското управление, трябва да се облече със зимни дрехи. Набра кураж, стана от леглото и отвори крилото на гардероба, където се намираха дебелият му облекла. Миризмата от огромното количество нафталин го връхлетя изневиделица. Най-напред усети липса на въздух, след това очите му се насълзиха, а после се разкиха. Кихна

дванайсет пъти един след друг, като носът му потече, зави му се свят и започна да чувства все по-изтръпнал гръдния си кош. Беше забравил, че домашната му помощница Аделина открай време водеше лична война с молците, като използваше всички позволени и непозволени средства срещу тях, но винаги излизаше от тази битка неизбежно разгромена. Комисарят се отказа. Затвори гардероба и отиде да си вземе дебел пуловер от скрина със седемте чекмеджета. Може би и тук Аделина беше използвала задушливи газове, но този път Монталбано беше подготвен и се предпази, задържайки дъха си. Отиде на верандата и разгъна пуловера върху масичката, за да се измирише малко вонята. Когато се върна, след като се изми, избърсна и облече, пуловера вече го нямаше. Точно този, най-новия, който Ливия му беше донесла от Лондон! Ами сега, как щеше да ѝ обясни, че някой кучи син е минал, не е устоял на изкушението, протегнал е ръка и чао, пуловер? Представи си дословно диалога с годеницата си.

— Разбира се! Беше повече от ясно!

— Извинявай, ама защо?

— Защото аз ти го подарих!

— А това какво общо има?

— Има, разбира се! И още как! Не отдаваш никакво значение на това, което ти подарявам! Например ризата, която ти донесох от...

— Тази все още е налице.

— Обзалагам се, че все още е налице, но никога не си я обличал! Пък и славният комисар Монталбано да се остави да бъде ограбен от някакъв крадец на дребно! Направо да потънеш в земята от срам!

Точно в този момент го видя. Подхванат от северняка, пуловерът се въргалаше по плажа, навивайки се около себе си, и все повече се приближаваше към точката, в която пясъкът прогизваше при идването на всяка следваща вълна.

Монталбано прескочи парапета, затича се, песъчинките напълниха чорапите и обувките му, но пристигна точно навреме, за да сграбчи пуловера, избавяйки го от една ядосана вълна, която изглеждаше особено изгладняла точно за този вид облекло.

Докато се връщаше полуослепен от пясъка, който вятърът вкарваше в очите му, трябваше да се примири с факта, че пуловерът беше заприличал на безформена и измокрена вълнена купчинка. Веднага щом влезе, телефонът иззвъня.

— Здравей, любов моя. Как си? Исках да ти кажа, че днес няма да съм си у дома. Ще ходя на плаж с една приятелка.

— Не си ли на работа?

— В почивка сме, защото е ден на светеца, покровител на града.

— Хубаво ли е времето при вас?

— Прекрасно е.

— Хм, забавлявай се тогава. До довечера.

Само това му липсваше, за да му се вгорчи още повече денят! Той трепери от студ, а Ливия блажено се изтяга под слънцето! Ето още едно доказателство, че светът не беше същият като преди. Сега на север умираха от жегата, а на юг идваха ледниците, белите мечки и пингвините.

Тъкмо се канеше, като спря да диша, да отвори за втори път гардероба, когато телефонът отново звънна. Поколеба се за кратко, но след това мисълта за свиването в стомаха, което вонята на нафталина щеше да предизвика, го подтикна да вдигне слушалката.

— Ало?

— Ах, комисерийо, комисерийо! — извика с изтерзан и задъхан глас Катарела. — Вие лично и пирсонално ли сте?

— Не.

— Тогава кой е този, с когото разговарям?

— Артуро, братът близък на комисаря.

Защо ли започна да се прави на гадняр с този нещастник? Може би за да даде лек отдушник на лошото си настроение?

— Наистина ли? — каза удивено Катарела. — Извинете ме, господин близък Артуро, но ако евентуално комисарят си е вкъщи, бихте ли му казали, че имам нужда да говоря с него?

Монталбано изчака няколко секунди. Може би пък историята, която току-що беше измислил, щеше да му послужи при някой друг случай. Написа на лист: „Близъкът ми се казва Артуро“, и отговори на Катарела.

— Ето ме, какво има?

— Ах, комисерийо, комисерийо! Вдигна се голяма тупурдия! Познавате ли мястото, където беше офисът на финансовия брокер Грагано?

— Искаш да кажеш Гаргано?

— Да. Защо, какво казах? Казах Грагано.

— Както и да е. Знам го къде е. Какво е станало там?

— Станало е, че се касае за въоръжен с револвер. Забелязал го е Фацио, който, да предположим, е минавал оттам. Изглежда, има намерение да простреля служителката. Казва, че си иска обратно парите, които Грагано му е откраднал, иначе ще утрепе жената.

Хвърли на земята пуловера, като с ритник го намести под масата, и отвори входната врата. Времето, за което Монталбано отиде до колата си и се качи в нея, се оказа достатъчно за северния вятър, за да стихне.

* * *

Финансовият брокер Емануеле Гаргано, четирийсетгодишен, висок, елегантен, толкова красив, че изглеждаше като герой от американски филм, винаги със слънчев загар, но не прекален, принадлежеше към расата на така наречените „мениджъри кариеристи“, които имаха кратък професионален живот — кратък, в смисъл че на петдесет години бяха вече така износени, че трябваше да бъдат предадени за рециклиране, ако използваме израза, който много им харесваше. Брокерът Гаргано, по неговите думи, беше роден в Сицилия, но дълго работил в Милано, където, казано накратко и все така според думите му, беше известен като магьосника на финансовите спекулации. След това, преценявайки, че си е спечелил необходимата слава, беше решил да си отвори собствена фирма в Болоня, където, все така според думите му, беше обогатил и ощастливил стотици спестовници. Във Вигата се беше появил преди малко повече от две години, за да прокара, казваше той, „икономическото съживяване на тази наша обична и злочеста земя“, и за няколко дни отворил офиси в четири големи селища в провинцията на Монтелуза. Беше човек, на когото, естествено, не му липсваше дар слово, както и не му липсваха способности да убеждава всички онези, които срещаше, с изписаната върху лицето му голяма окуражителна усмивка. Беше му нужна само седмица, за да обиколи градчетата със страхотната си лъскава и скъпа кола, която се явяваше нещо като примамка за наивниците, и да привлече около стотина клиенти, които му бяха поверили спестяванията си и чиято средна възраст се въртеше около шейсет и

повече години. След изтичането на шестте месеца възрастните пенсионери били повикани, за да получат, рискувайки да умрат на място от инфаркт, дващепроцентните си лихви. След това брокерът събрал във Вигата всички клиенти от цялата провинция на Монтелуза за тържествен обяд, на края на който дал да се разбере, че през следващото шестмесечие лихвите им щели да бъдат, дори и с малко, но още по-високи от сегашните. Мълвата се разнесла и хората започнали да се редят на опашка пред гишетата на съответните местни офиси на фирмата му, умолявайки Гаргано да вземе парите им. И брокерът великодушно ги приемал. Към тази втора вълна от старци се присъединили дори младежи, които изгаряли от желание за правенето на бързи пари. В края на второто шестмесечие лихвите на първоначалните клиенти се извисили до дващепроцента. Аферата продължила с пълна сила, но в края на четвъртото шестмесечие Емануеле Гаргано не се появил повече. Служителите от офисите му и клиентите го чакали два дни и след това решили да се обадят в Болоня, където би трябвало да се намира генералната дирекция на „Цар Мидас“^[1], така се казвала финансовата къща на брокера. Никой не отговарял на телефонния му номер. След провеждането на бързо разследване се разбрало, че офисите под наем на „Цар Мидас“ били върнати на законния им собственик, който от своя страна също бил ядосан, защото не му били плащали наема от доста месеци. След седмица напразни проучвания, при които от Гаргано във Вигата и околностите нямало ни вест, ни кост, и след многобройните и размирни атаки на офисите от страна на онези, които били загубили парите си, се оформили две фракции относно мистериозното изчезване на брокера.

Първите поддържали тезата, че Емануеле Гаргано, променяйки името си, се е преместил на някой остров в Океания, където се забавлява с прекрасни полуголи жени за сметка на онези, които му бяха поверили спестяванията си.

Вторите предполагали, че брокерът непредпазливо се е възползвал от парите на някой мафиот и сега е на път да се превърне в тор два метра под земята или е послужил за храна на рибите.

В цяла Монтелуза и прилежащата ѝ провинция имаше само една жена, която беше на различно мнение. Една-единствена, която се казваше Мария-Стела Козентино.

Петдесетгодишна, ниска, дебела и тромава, Мария-Стела подаде молба за започване на работа в офиса във Вигата и след кратко, но напрегнато интервю, проведено лично от брокера, била назначена. Така се говореше. Кратко, но достатъчно жената лудо да се влюби в бъдещия си шеф. Да, това било второто назначение на работа, но пък първата любов на Мария-Стела, която след дипломирането си като счетоводител беше останала дълги години вкъщи като домакиня, за да се грижи първо за двамата си родители, а след това само за баща си чак до смъртта му, който с годините ставал все по-претенциозен. Защото в действителност още при раждането на Мария-Стела нейното семейство я обещало на далечен братовчед, когото тя никога не беше виждала, освен на снимка и никога не беше се запознавала с него, защото той умрял млад от някаква неизвестна болест. Сега обаче историята се различаваше, защото този път Мария-Стела беше успяла да види любимия си жив и беше могла да говори с него по различни поводи, и то толкова близо до нея, че една сутрин дори усетила аромата на одеколона му за след бръснене. Тогава се запалила да предприеме много смела стъпка, на каквато никога, ама никога дори не си била помисляла, че може да е способна, и качвайки се на автобуса, отишла във Фиака при своя роднина, която имала парфюмериен магазин, и помирисвайки едно след друго флакончетата чак докато получила главоболие, намерила одеколона, който използвал нейният любим. Купила едно шишенце от него, което сега държеше в чекмеджето на нощното си шкафче.

В нощите, когато понякога се събуждаше самотна в леглото и сама в голямата опустяла къща и изпадаше в отчаяние, го отваряше, вдишваше аромата му и така успяваше да заспи отново, прошепвайки: „Лека нощ, любов моя“.

Мария-Стела беше убедена, че брокерът Гаргано не е избягал, вземайки със себе си всичките депозирани пари, а още по-малко, че е убит от мафията заради някаква своя издънка. Разпитана от Мими Ауджело (Монталбано не беше проявил интерес към това разследване, защото твърдеше, че не разбира нищо от случаи, в които са намесени пари), госпожица Козентино беше потвърдила, че според нея брокерът е бил поразен от някаква моментна амнезия и че рано или късно ще се появи, затваряйки устата на клюкарите. Тези думи беше изрекла с

толкова очевиден плам, че самият Ауджело беше рискувал за малко да се остави да бъде убеден и той.

Изпълнена със сила заради вярата си в честността на брокера, всяка сутрин Мария-Стела отваряше офиса и започваше да чака завръщането на своя любим. Всички в градчето ѝ се присмиваха. Разбира се, всички онези, които не бяха имали допирни точки с брокера, защото останалите, които бяха изгубили парите си, все още не бяха способни да се усмихват. Предния ден Монталбано беше разбрал от Гало, че госпожица Козентино отишла в банката да плати от собствения си джоб наема на офиса. И сигурно тогава на онзи, който я заплашваше с пистолета, му е минало през ума да си го изкара на нея, клетницата, която нямаше нищо общо с цялата тази история. А пък и защо ли кредиторът е бил обзет от тази позакъсняла гениална мисъл чак трийсетина дни след изчезването на брокера Гаргано, тоест когато вече всичките му жертви се бяха примирили? Монталбано, който принадлежеше към първата фракция, тази, която поддържаше становището, че брокерът е избягал, след като е прецакал всички, изпитваше съжаление към Мария-Стела Козентино.

Винаги когато минеше покрай офиса и я видеше прилежно седнала зад преградното стъкло на гишето, сърцето му се свиваше и тази гледка не му даваше мира до края на деня.

* * *

Пред офиса на „Цар Мидас“ имаше трийсетина души, които разговаряха оживено, жестикулирайки превъзбудено, а трима общински полицаи ги държаха на разстояние от него. Разпознаха комисаря и го наобиколиха.

— Вярно ли е, че в офиса има въоръжен човек?

— Кой е? Кой е?

Монталбано си проправи път с лакти и с викове и най-накрая стигна до входната врата. Ала на прага се спря, силно учуден. Вътре разпозна в гръб Мими Ауджело, Фацио и Галуцо, които изглеждаха заети с някакъв интригуващ балет: ту накланяха телата си наядсно и наляво, ту правеха крачка напред, а после назад. Отвори стъклената врата, без да вдига шум, и огледа по-добре полето на действие. Офисът

се състоеше само от една просторна стая, разделена по средата с дървена преграда, върху която беше стъклото на гишето. Оттатък преградата имаше четири празни бюра. Мария-Стела Козентино беше седнала на обичайното си място пред гишето със силно прежълтяло лице, но непоколебима и сериозна. Между двете части на офиса се преминаваше през дървена вратичка, вградена в самата преграда.

Нападателят, или какъвто там беше, Монталбано не знаеше как да го определи, стоеше прав в отвора на малката врата по такъв начин, че да може да държи едновременно на мушката си както служителката, така и тримата полицаи. Беше осемдесетгодишен старец, когото комисарят веднага разпозна — уважаваният земемер Салваторе Гардзуло. Револверът, който земемерът държеше — очевидно от епохата на Бъфало Бил и сиуксите, — заради нервното напрежение и заради доста напредналата фаза на Алцхаймер така играеше в ръката му, че когато го насочеше към някого от полицаите, всички изпадаха в потрес, защото не можеха да разберат накъде ще полети куршумът след евентуалния изстрел.

— Искам си обратно парите, които онзи кучи син ми открадна. Иначе ще убия счетоводителката!

Повече от час земемерът крещеше същите изречения, нито дума повече или по-малко, затова вече беше така изнурен и прегракнал, че думите излизаха от устата му не толкова като говор, а като звук, сякаш си прави гаргара.

С три решителни крачки Монталбано премина покрай хората си и подаде ръка на стареца с усмивка, която разполовяваше на две лицето му.

— Скъпи ми земемере! Какво удоволствие е да ви видя! Как сте?

— Благодаря, всичко е наред — каза изумено Гардзуло, но се стегна веднага щом видя, че Монталбано се канеше да направи още една крачка към него. — Не мърдайте или ще стрелям!

— Комисарю, за бога, не се излагайте на опасност! — намеси се с решителен глас госпожица Козентино. — Ако някой трябва да се жертва за господин Гаргано, това съм аз, ето ме тук, готова!

Вместо да прихне да се смее на мелодраматичната ѝ реплика, Монталбано усети, че вътрешно се ядоса. Ако в този момент брокерът се беше изпречил пред очите му, щеше да размаже мутрата му с шамари.

— Нека не говорим щуротии! Тук никой няма да се жертва. — А след това, обърнат към земемера, започна непредвидената си рецитация: — Извинете ме, господин Гардзуло, но къде бяхте вчера вечерта?

— Вас това какво ви засяга? — попита войнствено старецът.

— Във ваш интерес е да ми отговорите.

Земемерът стисна устни, но след известно време най-накрая реши да проговори:

— Току-що се бях върнал вкъщи. Прекарах четири месеца в болницата в Палермо, където разбрах, че брокерът е избягал с парите ми, всичко, което имах след цял живот работа!

— Значи, вчера късно вечерта не сте си пускали телевизора?

— Нямах желание да слушам простотии.

— Ето защо не го знаете! — каза победоносно Монталбано.

— И какво трябва да знам? — попита смаяно Гардзуло.

— Че брокерът Гаргано е арестуван.

Погледна с крайчеца на окото си Мария-Стела. Очакваше вик или каквато и да е реакция, но жената остана неподвижна и изглеждаше по-объркана, отколкото убедена.

— Наистина ли? — попита земемерът.

— Имате честната ми дума — каза като обигран актьор Монталбано. — Арестували са го и са му иззели дванайсетте големи куфара, пълни догоре с пари. Още тази сутрин в префектурата в Монтелуза започват да връщат парите на потърпевшите. Вие имате ли разписка за това, което сте дали на Гаргано?

— Как иначе! — отговори му старецът, потупвайки със свободната си ръка джоба на сакото, където държеше портфейла си.

— Тогава няма проблем, всичко ще бъде наред — каза Монталбано.

Приближи се към стареца, изтръгна револвера от ръката му и го остави на гишето.

— Може ли да отида утре в префектурата? — попита Гардзуло.
— Лошо ми е.

И щеше да падне на земята, ако комисарят не беше готов да го подхване.

— Фацио и Галуцо, бързо го сложете в колата и го карайте в болницата.

Двамата подхванаха стареца. Минавайки покрай Монталбано, успя да каже:

— Благодаря за всичко.

— Няма защо — каза Монталбано, чувствайки се като най-големия мизерник сред мизерниците.

---

[1] Мидас — фригийски цар от древногръцката митология, прочул се със способността си да превръща всичко докоснато в злато. — Б.пр. ↑

2

Междувременно Мими се беше впуснал да окаже подкрепа на госпожица Мария-Стела, която, въпреки че все така продължаваше да е седнала, започна да се олюлява като дърво под напора на силен вятър.

— Да отида ли да ви взема нещо от кафенето?

— Чаша вода, благодаря.

В този момент чуха отвън бурята от ръкопляскания и виковете: „Браво! Да живее земемерът Гардзуло!“. Очевидно сред тълпата имаше много хора, измамани от Гаргано.

— Ама защо го мразят толкова? — попита жената, докато Мими излизаше.

Тя непрекъснато кършеше ръце и изведнъж, каквато беше прежълтяла, заради реакцията на хората отвън стана червена като домати.

— Е, сигурно имат някаква причина — отговори дипломатично комисарят. — Вие знаете по-добре от мен, че брокерът е изчезнал.

— Съгласна съм, но защо трябва веднага да се мисли най-лошото? Може да си е загубил паметта заради пътен инцидент или падане, откъде да знам от какво... Позволих си да се обадя по телефона... — Спря и поклати безутешно глава. — Но нищо... — каза, завършвайки някаква своя мисъл.

— Кажете ми, на кого сте телефонирали?

— Гледате ли телевизия?

— Понякога. Защо?

— Бяха ми казали, че има предаване, което се казва „Кой го е виждал?“, занимавало се с изчезнали хора. Поисках номера и...

— Разбрах. Какво ви отговориха?

— Че не могат да направят нищо, защото не съм в състояние да им дам необходимите данни: възраст, място на изчезването, снимка, все неща от този род.

Настъпи мълчание. Ръцете на Мария-Стела се бяха превърнали в един неразплитаем възел. Проклетият му полицейски инстинкт, който

се беше сгушил и дремеше, иди разбери защо, внезапно се събуди.

— Госпожице, може би трябва да имате предвид и изчезналите заедно с брокера пари. Знаете ли, че става дума за милиарди лири^[1]?

— Знам.

— Нямате ли поне минимална идея къде...

— Знам, че тези пари ги инвестираше. В какво и къде, не знам.

— А той с вас?...

Лицето на Мария-Стела пламна като огън.

— Какво... какво искате да кажете?

— Обади ли ви се по някакъв начин след изчезването си?

— Ако го беше направил, щях да кажа на господин Ауджело. Той ме разпита. Пред вас ще повтора същото, което казах и на заместника ви: Емануеле Гаргано има само една цел в живота си — да прави другите щастливи.

— Нямам причина да не ви вярвам — каза Монталбано.

И беше искрен. Всъщност беше убеден, че брокерът Гаргано продължаваше да прави щастливи елитните проститутки, барманите, управителите на казина и продавачите на луксозни автомобили на някой далечен полинезийски остров.

Мими Ауджело се върна с бутилка минерална вода, няколко картонени чаши и залепен за ухото телефон.

— Да, господине, да, господине, веднага ще ви го дам. — Подаде телефона на комисаря: — За теб е. Началникът на полицията.

Уф, ама че досада! Отношенията между Монталбано и началника на полицията Бонети-Алдериги не можеха да се определят като белязани от взаимно уважение и симпатия.

След като му се обаждаше, значи, имаше да обсъжда с него някаква неприятна история. А в този момент той нямаше никакво желание за това.

— На вашите заповеди, господин началник.

— Елате при мен незабавно.

— Най-много след час ще бъда...

— Монталбано, вие сте сицилианец, но поне в училище сте учили италиански. Знаете ли значението на думата „незабавно“?

— Почакайте само за миг, за да си я преговоря. А, да. Означава „моментално, ей сега, тутакси“. Познах ли, господин началник?

— Не се правете на духовит. Имате точно четвърт час, за да пристигнете в Монтелуза! — И прекъсна връзката.

— Мими, трябва веднага да отида при началника на полицията. Взemi револвера на земемера и го занеси в полицейското управление. Госпожице Козентино, позволете ми да ви дам един съвет: затворете веднага този офис и си отивайте вкъщи.

— Защо?

— Вижте, след малко всички от градчето ще са научили за гениалната идея на господин Гардзуло. Не е за пренебрегване възможността някой кретен да поиска да повтори действията му, а може този път да е някой по-млад и опасен тип.

— Не — каза решително Мария-Стела. — Няма да изоставя това място. Пък и ако случайно брокерът се върне и не намери никого тук?

— Представете си какво разочарование! — каза ядосаният Монталбано. — И още нещо, имате ли намерение да подадете оплакване срещу господин Гардзуло?

— Категорично не.

— По-добре така.

* * *

Трафикът по пътя за Монтелуза беше доста натоварен и мрачното настроение на Монталбано още повече се влоши. Освен това пясъкът, който беше влязъл в чорапите, а също и между яката на ризата и шията му, предизвикваше сърбеж и му причиняваше адски дискомфорт. На стотина метра вляво, тоест в обратна на неговата посока, се намираше място за отдых на шофьорите на камиони, където правеха първокласно кафе. Когато почти се изравни с крайпътното заведение, пусна сигналната лампа и зави. Настана суматоха — безразборно набиване на спирачки, клаксони, крясъци, обиди, богохулства. Като по чудо достигна невредим до паркинга пред мястото за отдых и влезе в заведението. Първото нещо, което видя, бяха двама души, които веднага разпозна, въпреки че бяха почти с гръб към него. Фацио и Галуцо, които си бяха поръчали по чашка коняк, или поне така му се стори. В този час от деня коняк? Застана между

тях и каза на бармана да му направи кафе. Разпознавайки гласа му, Фацио и Галуцо веднага се обърнаха.

— Наздраве — каза Монталбано.

— Не... всъщност... — започна да се оправдава Галуцо.

— Бяхме леко разстроени — каза Фацио.

— Имахме нужда от нещо по-силно — преувеличи Галуцо.

— Разстроени? От какво?

— Клетият земемер Гардзуло е мъртъв. Получил е инфаркт — каза Фацио. — Когато стигнахме в болницата, беше вече в безсъзнание. Извикахме санитарите и те го вкараха тичешком вътре. Веднага щом паркирахме колата, влязохме и ние, но ни казаха, че...

— Бяхме потресени — каза Галуцо.

— Аз също съм потресен — уточни Монталбано. — Вижте дали е имал роднини и ако не е имал, открийте някой негов близък приятел. Информирайте ме, когато се върна от Монтелуза.

Фацио и Галуцо му казаха довиждане и си тръгнаха. Монталбано изпи на спокойствие кафето си, след това се сети, че мястото за отдих беше известно и с това, че в него продаваха козе сирене, за което не се знаеше кой го произвежда, но въпреки това беше голям деликатес. Изведнъж беше обзет от желание да си купи и се премести към онази част от рафтовете, където освен козето сирене бяха изложени салами, наденици, шунка. Комисарят се изкуши да направи голямо пазаруване, но успя да се овладее и си купи само неголямо парче козе сирене. Когато от паркинга се опита да излезе на шосето, разбра, че тази работа няма да е никак лесна, защото камионите и автомобилите в колоната бяха навързани един зад друг и не се виждаше никакво разстояние между тях. След петминутно чакане намери някаква пролука и се включи в движението. Докато пътуваше, в главата му непрекъснато се въртеше наченка на мисъл, която не можеше да се дооформи и това го нервираще. Дори не разбра как се озова във Вигата.

Ами сега? Да поеме отново за Монтелуза и да се появи в дирекцията на полицията със закъснение ли? Станалото — станало, по-добре да се върне в Маринела, да си вземе душ, да се преоблече изцяло и след това бодър и чист да се срещне с началника на полицията на свежа глава.

Докато се къпеше, мисълта му се проясни.

След около половин час спря колата си пред полицейското управление и влезе в сградата. Едва пристъпил, беше проглушен от вика на Катарела, който не беше толкова вик, колкото нещо средно между лай и цвилене.

— Аааууу, комисерийо, комисерийо! Тук ли сте? Тук ли сте, комисерийо?

— Да, Катаре, тук съм. Какво е станало?

— Станало е, че господин началникът на полицията се държи като разярена съпруга, комисерийо! Пет пъти се обади! Все побеснял е!

— Кажи му да се успокои.

— Комисерийо, никога, ама съвсем никога не бих дръзнал да говоря така с господин началника! Би било грозна проява на невъзпитание! Какво да му кажа, ако се обади отново и пак?

— Че ме няма.

— Не е богоугодно, комисерийо! Не мога да изрека лъжа, небивалица на господин началника на полицията!

— Тогава го прехвърли на господин Ауджело.

Отвори вратата на стаята на Мими.

— Какво искаше началникът?

— Не знам, все още не съм стигнал до него.

— О, света Богородичке! Сега кой ще говори с него?

— Ти ще говориш. Обади се и му кажи, че докато съм бързал към него, заради превишаването на скоростта съм излязъл от пътя. Нищо опасно, само три шева на челото. Кажи му, че ако се почувствам добре, следобед ще изпълня дълга си. Зашемети го с приказки. След това ела при мен.

Влезе в кабинета си и Фацио веднага отиде при него.

— Искях да ви кажа, че намерихме внучката на земемера Гардзуло.

— Браво. Как успяхте?

— Комисарю, нищо не сме направили. Тя сама се появи. Беше разтревожена, защото тази сутрин, като отишла да го види, не го намерила у дома. Почакала, но после решила да дойде тук. Трябваше да ѝ съобщи тройната тъжна новина.

— Защо тройна?

— Комисарю мой, първо — не знаеше, че дядо ѝ е загубил всичките си спестявания благодарение на брокера Гаргано; второ — не знаеше, че се е втурнал да разиграва сценки от гангстерски филми; трето — не знаеше, че е починал.

— Как реагира, горкичката?

— Зле, най-вече когато разбра, че дядото се е оставил да му отмъкнат спестените пари, които тя е трябвало да наследи.

Фацио излезе и влезе Ауджело, който подсушаваше врата си с кърпичка.

— Господин началникът ме изпоти! Накрая ми каза да ти съобщя, че ако не си на смъртно легло, те очаква следобед.

— Мими, седни и ми разкажи историята на брокера Гаргано.

— Сега ли?

— Сега. Закъде си се разбързал?

— За никъде, но историята е объркана.

— Опиши ми я съвсем простичко.

— Добре. Мога обаче да ти я разправа половинчато, защото се заехме само с частта от нея, която влиза в нашата компетенция, както заповяда началникът на полицията, а важната част от разследването я пое господин Гуарнота, онзи, специалистът по измамите.

И като се спогледаха, не успяха да се въздържат да не избухнат в силен смях, тъй като Амелио Гуарнота преди две години се беше подлъгал да си купи многобройни акции от компания, която трябвало да преустрои Колизеума след неговото приватизиране в луксозна резиденция.

— И така, Емануеле Гаргано е роден във Фиака през февруари хиляда деветстотин и шейсета година и се е дипломирал като брокер в Милано.

— Защо точно в Милано? Там са се били преместили родителите му ли?

— Не, те са се били преместили в рая след пътен инцидент. Тогава, тъй като е бил единственото им дете, как да кажа, го е осиновил единият от братята на баща му, който е бил ерген и директор на банка. С помощта на чичо си Гаргано, след като взема диплома, започва работа в неговата банка. След десетина години, когато останал сам след смъртта на своя покровител, се премества в една финансово-брокерска агенция, където демонстрира голямата си вещина. След три

години зарязва агенцията и отваря в Болоня фирмата „Цар Мидас“, чийто собственик е. Тук изниква и първото странно нещо. Поне така ми съобщиха, с оглед на това, че тази част не влизаше в нашата компетентност.

— Какво е това странно нещо?

— Първо, че целият персонал на „Цар Мидас“ в Болоня се е състоял само от една служителка, нещо подобно на нашата госпожица Козентино, и че общият оборот на дружеството е бил около два милиарда лири за три години. Направо мизерия.

— Някакъв параван.

— Разбира се, предварителен параван, с който брокерът да се представя, имайки предвид голямата измама, която е щял да дойде да извърши по нашия край.

— Ще ми я обясниш ли по-добре тази измама?

— Просто е. Представи си, че ми поверяваш един милион, за да ти носи печалби. След шест месеца ти давам двеста хиляди лири, двайсет на сто лихва. Това е много висок процент и мълвата се разпространява. Идва друг твой приятел и ми поверява и своя милион. Накрая на второто шестмесечие ти давам още двеста хиляди лири и също толкова давам на приятеля ти. На това място решавам да изчезна. Така съм спечелил един милион и четиристотин хиляди лири. Извади четиристотин хиляди за различните разходи, в крайна сметка слагам в джоба си чисти един милион. Накратко, според Гуарнота, Гаргано, изглежда, е събрал повече от двайсетина милиарда.

— Ама че работа! Вината изцяло е в телевизията — каза Монталбано.

— Какво общо има телевизията?

— Има и още как, няма информационна емисия, в която да не ни обсипват с новини за финансовите пазари, промишления индекс „Дау Джоунс“, основния индекс на Италианската борса и всякакви подобни глупости... Хората се впечатляват, не разбират нищо от това, наясно са, че рискуват, но и че може да се спечели, и се хвърлят в обятията на първия появил се мошеник: „Помогни ми и аз да се включа в играта, вкарай ме в играта...“. Не е за говорене. Каква идея ти се оформя в главата?

— Моята идея е същата като тази на Гуарнота, че между най-големите му клиенти е имало някой мафиот, който, като е разбрал, че

го е измамил, го е очистил.

— Значи, Мими, ти не принадлежиш към онази фракция, която вижда Гаргано щастлив и доволен на някой остров из южните морета?

— Не. Ти обаче какво мислиш?

— Мисля, че ти и Гуарнота сте двама лайнари.

— И защо?

— Ще стигна и до това и тогава ще ти го обясня. Междувременно трябва да ме убедиш, че съществува толкова тъп мафиот, който да не разбере, че работата на Гаргано е най-обикновена измама. В краен случай мафиотът щеше да принуди Гаргано да го вземе като мажоритарен съдружник. А пък и този хипотетичен мафиот какво е щял да направи, за да подуши, че Гаргано е на път да го измами?

— Нищо не разбрах.

— Ех, Мими, доста бавно загряваш... Разсъждавай! Какво е направил мафиотът, за да схване, че Гаргано няма да се появи, за да изплати лихвите? Кога за последен път е бил видян?

— Сега не мога да си спомня с точност, но приблизително преди месец в Болоня. Казал е на служителката си, че на следващия ден ще пътува за Сицилия.

— Какво?

— Че щял да отпътува за Сицилия — повтори Ауджело.

Монталбано стовари с все сила юмрука си върху масата.

— Ама Катарела да не е станал заразен? Май и ти започваш да кретенясваш! Питам те с какво превозно средство е щял да пътува за Сицилия? Със самолет? С влак? Пеша?

— Служителката не знаеше. Но всеки път, когато е бил тук във Вигата, се е движел с една алфа ромео 166, от онези с многото екстри, които имат компютър на таблото си.

— Намерена ли е?

— Не.

— Имал е компютър в колата си, но в офиса му не видях нито един. Странно...

— Имал е два. Гуарнота е наредил да ги изземат.

— И какво е открил в тях?

— Все още работят.

— Освен Козентино, колко са били служителите в тукашния филиал?

— Двама млади, от онези днешни младежи, които знаят много за интернет и всичко, свързано с него: Джакомо Пелегрино, завършил икономика, и Микела Манганаро, дипломантка в същата специалност. Живеят във Вигата.

— Искам да говоря с тях. Когато се върна от Монтелуза, да намеря телефоните им върху бюрото си.

Ауджело се навъси, стана и излезе от кабинета, без да каже довиждане.

Монталбано го разбираше. Мими се боеше да не му отмъкне разследването. Или още по-лошо — мислеше си, че е осенен от някоя гениална идея, която може да вкара дознанието в правилния път. Но не, нещата не стояха по този начин. Можеше ли обаче да каже на Ауджело, че се движи подир някаква несъществуваща следа, лека сянка, тънка паяжина, готова да се скъса при най-малкия полъх на вятъра?

* * *

В гостилница „Сан Калоджеро“ изяде две порции риба на скара, които му бяха като първо и второ ястие. След това направи дълга разходка по кея чак до фара, за да подпомогне храносмилането си. За момент се поколеба дали да отиде до скалата, на която посядаше обикновено, но духаше много студен вятър, а и си помисли, че е по-добре да отметне ангажимента си с началника на полицията. Като пристигна в Монтелуза, вместо да отиде веднага в дирекцията на полицията, се озова в редакцията на „Свободна мрежа“. Казаха му, че Дзито, приятелят му журналист, е излязъл по работа. Но Анна-Лиза, секретарката, която беше момиче за всичко, му даде да разбере, че е на негово разположение.

— Правили ли сте репортажи за брокера Гаргано?

— Заради изчезването му ли?

— Също и преди това.

— Имаме колкото искате.

— Може ли да ми прехвърлите на касета онези, които ви се струват по-интересни? Ще бъде ли възможно да я имам за утре

следобед?

Остави колата си на паркинга на дирекцията, влезе през една странична врата и изчака идването на асансьора. Пред него стояха трима души, които също трябваше да се качат; с единия от тях, който беше заместник-началник, се познаваха и се поздравиха. Направиха път на Монталбано да мине пръв. Когато всички се натовариха, включително и някакъв, който дойде на бегом в последната секунда, заместник-началникът протегна пръст, за да натисне бутона, но остана като парализиран от вика на Монталбано.

— Спри!

Всички до един, изплашени и смаяни, се обърнаха да го погледнат.

— Ако обичате! Ако обичате! — продължи той, пробивайки си път с лакти.

Излезе от асансьора и се затича към колата си, подкара я, ругаейки светците. Напълно беше забравил, че Мими беше обяснил на началника на полицията, че са му направили няколко шева на челото. Спешно се налагаше да се върне във Вигата, за да може аптекарят, който му беше приятел, да му стъкми една превръзка.

---

[1] Италианската лира съществува до 28 февруари 2002 г., когато окончателно е заменена от еврото при курс от 1936,27 лири за едно евро. — Б.р. ↑

3

Пристигна обратно в дирекцията с широка превръзка от бинтове, които обвиваха главата му така, че изглеждаше като ранен ветеран от Виетнам. В приемната на началника на полицията срещна шефа на кабинета му господин Латес^[1], когото всички наричаха Меденомлечния заради мазнишкото му поведение. Латес забеляза, а пък и беше абсолютно невъзможно да не забележи очевидната му превръзка.

— Какво ви е сполетяло?

— Лека катастрофа с колата. Дребна работа.

— Благодарете на Богородица!

— Вече го направих, господин Латес.

— Семейството ви как е, скъпи? Всички ли са добре?

Беше всеизвестно, че Монталбано е сирак, че не е женен и няма незаконни деца. Въпреки това Латес постоянно му задаваше все един и същ въпрос, а комисарят от своя страна никога не го разочароваше.

— Всичко е наред, слава на Богородица. А вашето?

— Моето също, благодаря на Бога! — отговори Латес, удовлетворен от възможността, която Монталбано му беше дал, да представи варианта и на своя отговор. И продължи: — Какво правите по тия места?

Ама как? Началникът на полицията не беше ли казал на шефа на кабинета си за повикването му? Толкова секретно ли беше всичко?

— Господин Бонети-Алдериги ми се обади по телефона. Искане да ме види.

— А, така ли? — удиви се Латес. — Веднага ще уведомя господин началника на полицията, че сте дошли.

Почука дискретно на вратата на началника, влезе, затвори я, не след дълго тя пак се отвори, появи се отново Латес, напълно преобразен, и без да се усмихва, каза:

— Заповядайте.

Минавайки покрай него, Монталбано се опита да го погледне в очите, но не успя, защото началникът на кабинета беше навел глава. По дяволите, изглежда, работата не отиваше на добре. Какво лошо беше направил? Влезе, Латес затвори вратата зад гърба му, а Монталбано остана с впечатлението, че сякаш го захлупи капак на ковчег.

Началникът на полицията, който всеки път, когато го приемаше, използваше специална сценография, този път беше прибегнал към светлинни ефекти, които наподобяваха онези от черно-белите филми на Фриц Ланг^[2]. Крилата на прозорците бяха плътно затворени, както и пластините на щорите, с изключение на една от тях, през която се процеждаше тънък слънчев лъч, чиято задача сякаш беше да разделя стаята на две. Единственият източник на светлина беше ниската като гъба настолна лампа, която осветяваше документите по бюрото на началника на полицията, но държеше в абсолютен мрак лицето му. От театралния реквизит Монталбано разбра веднага, че ще бъде подложен на разпит, нещо средно между онези, които е провеждала Светата инквизиция, и тези от времето на нацистка Германия.

— Влизайте!

Комисарят пристъпи. Пред бюрото имаше два стола, но Монталбано не седна (впрочем началникът на полицията дори не го покани да го направи), както и не поздрави Бонети-Алдериги, който също не го беше поздравил. Началникът продължи да чете документите пред себе си.

Минаха повече от пет минути. На това място комисарят реши да премине към контраатака: ако не поемеше инициативата, Бонети-Алдериги беше способен да го държи прав в мрака — каквато светлината, такива и обясненията — няколко часа. Напъха ръка в джоба, извади пакета с цигарите, взе една, сложи я между устните си и щракна със запалката. Началникът на полицията подскочи върху стола, пламъчето беше упражнило върху него същия ефект, какъвто би имал огненият език на лупарата^[3].

— Какво правите? — изкрещя и вдигна ужасено погледа си от документите.

— Паля си цигара.

— Загасете веднага това нещо! Тук е абсолютно забранено да се пуши!

Без дори да отвори уста, комисарят изгаси запалката, но продължи да я държи в ръката си, така както продължаваше да стиска между устните си цигарата. Но поне постигна резултата, който целеше, защото началникът, под заплахата на готовата да влезе в действие запалка, най-накрая подходи към въпроса.

— Монталбано, за съжаление, бях принуден да напъхам носа си в някои папки с документи, които са свързани с едно ваше зловонно разследване отпреди няколко години, когато все още аз не съм бил началник на полицията в Монтелуза.

— Имате много чувствителен нос за занаята си.

Изпусна се и коментарът излезе през устата му, без да успее да го задържи в себе си. Веднага обаче се разкая за това. Видя ръката на Бонети-Алдериги да влиза в конуса на светлината от лампата, сграбчвайки с нокти ръба на бюрото, а ставите на пръстите му започнаха да посиняват от усилието, което полагаше, за да се овладее. Монталбано се побоя, че ще стане най-лошото, но началникът се въздържа. Заговори с напрегнат глас.

— Става дума за разследването, свързано с тунизийската проститутка, впоследствие намерена мъртва, която е имала син на име Франсоа!

Името на момченцето го поразил като удар с кама право в сърцето. Боже мой, Франсоа! Откога не го беше виждал? Постара се обаче да съсредоточи вниманието си върху думите на началника на полицията, защото не искаше вълната от чувства, която го беше заляла, да го повлече, възпрепятствайки възможността му да се защити, защото беше ясно, че сега Бонети-Алдериги щеше да премине към обвиненията. Опита се да си припомни всички подробности около това отдавнашно разследване. Дали пък Лоенгрин Пера, онзи гадняр от тайните служби, не беше намерил начин да си отмъсти след толкова много години? Но думите, които началникът му произнесе след това, го объркаха.

— Изглежда, в началото сте имали намерение да се ожените и да осиновите това дете. Вярно ли е, или не?

— Да, вярно е — отговори учудено комисарят.

По дяволите, какво общо имаше личното му начинание с разследването? И откъде Бонети-Алдериги знаеше тези подробности?

— Добре. Впоследствие сте променили решението си относно осиновяването на детето. След което Франсоа е бил поверен на сестрата на заместника ви господин Доменико Ауджело. Така ли е?

Ама накъде биеше този твърде голям гадняр?

— Да, така е.

Монталбано ставаше все по-разтревожен. Не проумяваше нито защо началникът на полицията се интересува от тази стара история, нито от коя страна щеше да го сполети неизбежният удар.

— Всичко в семейството, нали така?

От язвителния тон на Бонети-Алдериги прозираше една колкото ясна, толкова и необяснима инсинуация. Какво ли му минаваше през главата на този тъпак?

— Слушайте, господин началник. Разбирам, че, изглежда, сте си създали ваше мнение за казус, за който вече почти не си спомнях. При всички случаи ви моля да размислите над думите, които сте на път да ми кажете.

— Не си позволявайте да ме заплашвате! — изкрещя истерично Бонети-Алдериги, удряйки с всички сили по бюрото си, което реагира с изпращяване. — Хайде, казвайте, какво е станало със спестовната книжка?

— Каква спестовна книжка?

Честно казано, за никаква книжка не можеше да си спомни.

— Не се правете на ударен, Монталбано!

Точно тези думи: „Не се правете на ударен“, го накараха да се развихри. Мразеше готовите фрази и клишетата, защото предизвикваха неукротимата му ярост.

Този път той удари силно по бюрото, което отново изпращя.

— За каква, по дяволите, спестовна книжка бълнувате?

— Ха-ха! — засмя се ехидно началникът на полицията. — Мокри въглища не горят, а, Монталбано?

Почувства, че ако след „Не се правете на ударен“ и „Мокри въглища не горят“ чуеше още един израз от този тип, щеше да хване Бонети-Алдериги за гушата и да го остави да пукне от задушаване. Успя по чудо да се овладее и да не каже нищо.

— Преди спестовната книжка — подхвана пак началникът на полицията — нека да поговорим за детето, за сина на проститутката. Отвели сте у дома си сирачето, без да уведомите никого. Ама това се

нарича отвличане на малолетен, Монталбано! Има съд, знаете ли го, или не? Има специални съдии за малолетните, знаете ли го, или не? Трябвало е да спазвате закона, а не да го заобикаляте! Да не би да се намираме в Дивия запад?

Изтощен, направи пауза. Монталбано дори не гъкна.

— И не само! След голямото си геройство подарявате детето на сестрата на заместника си, като че ли то е някакъв предмет! Действия на хора без сърце, действия за наказателния кодекс! Но за тази част от историята пак ще говорим. Има друга, по-лоша. Проститутката е притежавала спестовна книжка на приносител, в която е имало половин милиард лири. В един момент тази книжка е преминала във вашите ръце. А после е изчезнала! Какво е станало с нея? Разделихте ли си парите с вашия приятел и съучастник Доменико Ауджело?

Монталбано много бавно постави ръката си върху бюрото, много бавно надвеси тялото си напред и много бавно главата му навлезе в конуса от светлината на лампата. Бонети-Алдериги се изплаши. Лицето на Монталбано, осветено наполовина, беше образ и подобие на африканска маска, от тези, които се слагат преди човешките жертвоприношения. Началникът на полицията светкавично си помисли, че между Сицилия и Африка няма голямо разстояние, замръзвайки на мястото си. Комисарят втренчи погледа си в Бонети-Алдериги и след това заговори много бавно, с твърде нисък глас.

— Казвам ти го като мъж на мъж. Остави на мира момченцето, не го замесвай в тази история. Ясен ли съм? Осиновено е съвсем законно от сестрата на Ауджело и нейния съпруг. Остави го на мира. За твоите лични отмъщения и за твоите простотии съм ти достатъчен само аз. Съгласен ли си?

Началникът на полицията не отговори, страхът и ядът затрудняваха говора му.

— Съгласен ли си? — попита го отново Монталбано.

И колкото по-нисък, спокоен и бавен беше този глас, толкова повече Бонети-Алдериги долавяше в него едва-едва сдържаната ярост.

— Съгласен съм — каза най-накрая полугласно.

Монталбано се изправи, а лицето му излезе от обхвата на светлината.

— Господин началник, може ли да ви попитам как се сдобихте с всичките тези сведения?

Внезапната промяна в тона на Монталбано, който беше станал официален и леко почиттелен, толкова много учуди началника на полицията, че го накара да изрече онова, което си беше обещал да не казва.

— Писаха ми.

Монталбано веднага разбра.

— Анонимно писмо, нали?

— Е, да кажем, че не е подписано.

— Не ви ли е срам? — попита го комисарят, като се обърна и тръгна към вратата, глух за виковете на началника си.

— Монталбано, върнете се тук!

Не беше куче, което се подчинява на заповеди. Ядосан, свали от главата си ненужната превръзка. В коридора се сблъска с господин Латес, който запелтечи:

— Стру... ва ми... се... че господин началникът ви вика.

— И на мен така ми се струва.

В този момент Латес забеляза, че Монталбано вече не носеше превръзка, а челото му беше непокътнато.

— Оздравяхте ли?

— Не знаехте ли, че началникът на полицията е чудотворец?

* * *

Докато, здраво стиснал волана, се насочваше към Маринела, си помисли, че хубавото в цялата тази работа е, че не е ядосан на онзи, който е написал анонимното писмо, макар със сигурност да знаеше, че това е закъснялото отмъщение на Лоенгрин Пера, единствения, който е в състояние да направи възстановка на историята с Франсоа и майка му. Не беше ядосан и на началника на полицията. Ядът, който изпитваше, беше насочен само срещу него. Как е възможно да забрави напълно за спестовната книжка с петстотинте милиона лири? Беше я поверил на един приятел нотариус, поне това си спомняше отлично, за да управлява тези пари и да ги предаде на Франсоа веднага щом навърши пълнолетие. Спомняше си, но това вече доста смътно, че десетина дни след посещението му при нотариуса той му беше изпратил разписка. Но вече не знаеше къде я е забутал. Най-лошото

беше, че за тази книжка никога не беше обелвал дума нито пред Мими, нито пред сестра му. Въпреки това с развинтената си фантазия Бонети-Алдериги беше замесил и Мими, който беше в пълно неведение за този факт и всъщност беше невинен като Исус.

* * *

За по-малко от час домът му заприлича на апартамент, който е бил посетен от ловки и опитни крадци. Всичките чекмеджета на писалището му бяха издърпани изцяло напред, а документите от тях разхвърляни по пода, където също се въргаляха отворени наполовина и измачкани от прелистването книги. В спалнята и двете нощни шкафчета зееха, също така гардеробът и скринът със седемте чекмеджета, а дрехите от тях — извадени и нахвърляни по леглото и столовете. Монталбано търсеше и колкото повече търсеше, толкова повече си даваше сметка, че никога, ама никога няма да успее да извади на бял свят онова, което търсеше. Точно когато надеждата го напусна, в кутия в най-долното чекмедже на скрина, редом с една снимка на майка му, починала, преди да може да запази в паметта си лика ѝ като жива, снимка на баща му и някои от неговите редки писма, намери изпратения му от нотариуса плик. Отвори го, извади документа, прочете го, препрочете го, излезе от вкъщи и се качи в колата. Спомняше си, че в магазинче за цигари в една от първите къщи на Вигата имаше и ксерокс. Извади копие на документа, качи се отново в колата, върна се в Маринела, уплаши се от бъркотията, която сам беше сътворил в дома си, започна да търси лист и плик, ругаейки светците по азбучен ред, намери, седна на бюрото и написа:

Многоуважаеми господин началник на полицията на Вигата,

Тъй като сте склонен да обръщате внимание на анонимни писма, няма да подпиша и моето. Прилагам ви копие от разписката на нотариуса Джулио Карлентини, която осветлява случая с комисар Салво Монталбано.

Оригиналът, естествено, е притежание на пишещия и може да ви бъде показан след любезно поискване.

Подпис: Приятел

Качи се отново на колата, отиде до пощата, попълни обратната разписка и пусна писмото като препоръчано, излезе, наведе се, за да отвори вратата на автомобила, и замръзна в тази поза, като човек, поразен внезапно от някоя от онези жестоки болки в кръста, при които само малко да помръднеш, усещаш свиреп бодеж и единственото, което можеш да направиш, е да останеш неподвижен, надявайки се на чудо, от което поне за миг болката да премине. Това, което беше „омагьосало“ комисаря, беше гледката, която се разкри пред очите му, на преминаващата в този момент жена, очевидно отпратила се към близката месарница. Беше госпожица Мария-Стела Козентино, весталката от храма на брокера Гаргано, която, затваряйки офиса след изтичането на работното време, сега беше тръгнала на пазар, преди да се прибере вкъщи. Виждайки Мария-Стела Козентино, го беше осенила вледеняващата мисъл, последвана от още по-смразяващия въпрос: дали нотариусът не беше инвестирал парите на Франсоа в начинанието на брокера Гаргано? Ако се окажеше, че е така, в този час парите вече се бяха изпарили, поемайки по пътя към южните морета, а от това следваше не само че момченцето никога повече нямаше да има дори една лира наследство от майка си, ами че и той, Монталбано, след като беше вече изпратил предизвикателното писмо до началника на полицията, доста щеше да се озори, докато оправдае изчезването на парите, а дори и да кажеше, че няма нищо общо с тази история, началникът никога нямаше да му повярва и най-малкото, което можеше да си помисли за него, е, че се е съдружил с нотариуса, за да си поделят петстотинте милиона лири на клетото сираче.

Успя да се размърда, да отвори вратата и да потегли с мръсна газ — така че гумите да изсвирят, както обикновено правят полицаите и келешите — към кантората на нотариус Карлентини. Изкачи тичешком по стълбите двата етаж, от което за малко душата му да излезе. Вратата на кантората беше заключена, виждаше се закачената табелка с работното време, от която ставаше ясно, че е затворена отпреди час. Възможно беше обаче вътре все още да имаше някого. Натисна

звънеца и за по-голяма сигурност дори почука с юмрук. Вратата едва-едва се откряна и комисарят с устрема на Катарела я бутна докрай. Момичето, което беше дошло да му отвори, се дръпна изплашено назад.

— Какво... какво искате? Не... не ми причинявайте зло.

Със сигурност си беше помислило, че се е озовало пред някой бандит. Беше пребледняло като платно.

— Извинете ме, че ви изплаших — каза Монталбано. — Нямам никаква причина да ви сторя зло. Аз съм Монталбано.

— О, боже, колко съм глупава! — каза младата жена. — Сега си спомних, че съм ви виждала по телевизията. Заповядайте.

— Тук ли е нотариусът? — попита комисарят, влизайки.

Лицето ѝ стана сериозно и придоби официално изражение.

— Не знаете ли?

— Какво? — каза Монталбано, чувствайки се още по-напрегнат.

— Горкият господин нотариус...

— Мъртъв ли е?! — нададе вой Монталбано, все едно му беше съобщила за смъртта на най-любимото му човешко същество.

Тя го погледна леко учудена.

— Не, не е мъртъв. Получи инсулт. Сега се възстановява.

— Говори ли? Спомня ли си?

— Разбира се.

— Как бих могъл да поговоря с него?

— Сега ли?

— Сега.

Момичето погледна часовника върху китката си.

— Може би ще успеем. Приет е за лечение в клиника „Санта Мария ди Монтелуза“.

Влезе в помещение, пълно с папки, дела, досиета, и набра някакъв номер, като поиска да я свържат със стая номер сто и четиринайсет. След това каза:

— Джулио...

Спря се. Беше всеизвестно, че господин нотариусът не пропускаше нито една жена. А тази, която му се обаждаше, беше около трийсетте, висока, с много хубави крака и дълги черни коси, които достигаха до под кръста ѝ.

— Господин нотариус — продължи, — тук в кантората е комисар Монталбано, който би искал да говори с вас... Да? Ние ще се чуем покъсно. — Подаде телефона на Монталбано, излизайки дискретно от стаята.

— Ало, господин нотариус? Монталбано съм. Искях само да ви помоля за една информация. Спомняте ли си, че преди няколко години ви предадох една спестовна книжка с петстотин милиона лири, която... А, спомнихте ли си? Питам ви, защото ме обзе съмнение дали не сте инвестирали сумата при брокера Гаргано и тогава... Не, не се обиждайте... не, за бога, нямах предвид това... Представете си, ако аз... Добре, добре, извинете ме. Бързо оздравяване!

Затвори. Нотариусът само като чу да му споменава името на Гаргано, се почувства обиден.

„Вие да не си мислите, че съм толкова наивен, че да повярвам на мошеник като Гаргано?“ — беше му казал.

Парите на Франсоа бяха на сигурно място.

Но качвайки се в колата си, за да отиде в полицейското управление, Монталбано се закле, че ще накара брокера Гаргано да си плати с лихвите заради ужасния страх, който го беше обзел заради него.

---

[1] Latte — мляко (итал.). — Б.пр. ↑

[2] Австрийски филмов режисьор и сценарист, наричан „господар на мрака“ (1890–1976). — Б.пр. ↑

[3] Вид къса пушка, използвана от сицилианската мафия. — Б.пр.

↑

4

Не отиде в полицейското управление, защото си направи равносметка, че денят му е бил доста тежък и затова си е заслужил утешителната награда. Бегло му бяха споменавали за наскоро отворена гостилница на десетина километра след Монтелуза, на междуградското шосе за Джардина, в която се хапвало добре. Бяха му казали дори името ѝ: „При Джуджу каруцаря“. Четири пъти не успя да хване по правилния път и точно когато вече реши да се върне и да отиде в „Сан Калоджеро“, защото усещаше, че го обзема вълчи глад, видя на светлината от фаровете табелата на заведението, написана на ръка върху дъска, закачена на стълба за уличното осветление.

След пет минути стигна по истински коларски път, целия в дупки и камънаци, от тези, които вече не съществуваха, и за миг го обзе съмнение, че това е някаква постановка на този Джуджу, който се правеше на каруцар, а всъщност караше автомобил от Формула 1. Понесен от вълната на съмнението, дори самотната къщурка, до която се добра, не му вдъхваше доверие: зле белосана, без неонов светлини, състоеше се от стая в приземието и още една на горния етаж. От двата прозореца на партера се процеждаше меланхолична бледа светлина. Със сигурност това беше последният щрих към мизансцена. На паркинга имаше два автомобила. Слезе от колата и се спря нерешително. Не му стискаше да завърши вечерта си натровен. Опита се да си спомни кой му беше препоръчал това заведение и най-накрая паметта му се проясни: заместник-комисар Линд, син на швейцарци („Роднина на шоколада?“ — беше го попитал, когато му го представиха), който само допреди шест месеца беше работил в Болцано.

„Ама че работа! — каза си той. — Та този не е в състояние да различи дори пиле от съомга!“

В този момент обаче вечерният ветреца полекичка довя аромат, който накара ноздрите му да се разширят: мирис на истинска и вкусна храна, аромат на гозби, приготвени по всички правила на изкуството.

Колебанието му премина, отвори вратата и влезе. В помещението имаше осем маси и само една от тях беше заета от двойка на средна възраст. Седна на първата маса, попаднала му пред очите.

— Извинете ме, но тази е резервирана — каза келнерът и собственик, около шейсетгодишен висок шкембелия, плешив, но със завити нагоре мустаци.

Комисарят послушно стана. Почти беше на път да положи седалищните си мускули на един от столовете на съседната маса, когато мустакатият пак проговори.

— И тази също.

Монталбано усети, че започва да се ядосва. Ама този провокативно ли му се подиграваше, или искаше да се заяжда с него? Май си просеше скандал!

— Всичките са запазени. Ако искате, мога да ви сервирам тук — каза келнерът собственик, забелязвайки, че очите на клиента му бяха започнали да стават зли.

И му посочи помощната маса, отрупана със съдове, чаши, чинии, намираща се непосредствено до вратата на кухнята, от която тръгваше онзи аромат, който те засищаше още преди да си започнал да се храниш.

— Става — каза комисарят.

Оказа се, че седи като наказан, защото стената беше точно пред лицето му, а за да погледне какво става в гостилницата, трябваше да седне напърно на стола и да извие врат. Но какво му пукаше дали може да гледа към помещението, или не?

— Ако мислите, че ще се справите, за предястие имаме пирчати, които направо те изгарят — каза мустакатият.

Знаеше какво са пирчати — особен вид макарони, но защо трябваше да изгарят? Не искаше обаче да доставя удоволствие на онзи, питайки го как се приготвят пирчатите. Ограничи се само с един въпрос:

— Какво означава „ако мислите, че ще се справите“?

— Точно това, което означава: ако мислите, че ще се справите — беше отговорът.

— Мисля, че ще се справя, не се безпокойте, ще се справя.

Собственикът повдигна рамене и изчезна в кухнята, след малко отново се появи и се вторачи в комисаря. Другите двама клиенти го

повикаха и поискаха сметката. Той им я занесе, те платиха и излязоха, без да кажат довиждане.

„Изглежда, тук не е прието хората да се поздравяват“ — помисли си Монталбано, като си спомни, че и той, влизайки, не поздрави никого.

Мустакатият се върна от кухнята и застана в същата поза като преди малко.

— След пет минути е готово — каза. — Искате ли да ви пусна телевизора, докато чакате?

— Не.

Най-накрая от кухнята се чу женски глас.

— Джуджу!

И пирчатите пристигнаха. Ухаеха на земния рай. Гостилничарят се подпря на касата на вратата, нагласявайки се като за представление.

Монталбано реши да вдиша с пълни гърди от уханието. Докато го помирисваше лакомо, другият проговори:

— Преди да започнете да се храните, искате ли бутилка вино, да ви е подръка?

Комисарят кимна с глава, защото нямаше желание за приказки. Сложиха пред него кана с литър червено и много гъсто вино. Монталбано напълни чашата и сложи в устата си първата хапка. Задуши се, закашля се и от очите му излязоха сълзи. Изпита ясното усещане, че всичките му вкусови рецептори са се подпалили. Изпи на екс чашата с виното, което от своя страна никак не се шегуваше с алкохолните си градуси.

— Хранете се много бавно и полека — посъветва го собственикът келнер.

— Ама какво има вътре? — попита Монталбано, който все още не успяваше напълно да си поеме въздух.

— Зехтин, половин глава лук, две скилидки чесън, две осолени хамсии, една лъжичка дребни каперси, черни маслини, домати, босилек, половин люта чушка, сол, овчи кашкавал и черен пипер — изреди мустакатият с нотка садизъм в гласа си.

— Боже господи! — каза Монталбано. — Кой е в кухнята?

— Съпругата ми — отговори му мустакатият, посрещайки тримата нови клиенти.

Редувайки хапките си с глътки вино и охкания както поради екстремното усилие, така и от неудържимото удоволствие („Съществува ли екстремно ястие, както има екстремен секс?“ — се запита за момент), Монталбано има дори куража да отопи с хляб соса, останал на дъното на чинията, попивайки от време на време потта, която избиваше по челото му.

— За основно какво ще искате, господине?

Комисарят разбра, че с това „господине“ собственикът му отдаваше чест.

— Нищо.

— И добре правите. Предимството на пирчатите, които направо те подпалват, е, че човек усеща вкуса им и на следващия ден.

Монталбано поиска сметката, която се оказа дребна сума, плати, стана, тръгна да излиза, без да каже довиждане, като по предписание, и точно до вратата видя голямата снимка с надпис под нея: „Възнаграждение в размер на един милион лири за онзи, който ми даде сведения за този човек“.

— Кой е този? — попита Монталбано, като се обърна към собственика.

— Не го ли познавате? Това е онзи голям, свръхголям негодник, брокерът Гаргано, който...

— Защо се интересувате от него?

— За да го хвана и да го заколя.

— Какво ви е направил?

— На мен нищо, но отмъкна на жена ми трийсет милиона.

— Кажете на съпругата си, че ще му бъде отмъстено и заради нея — произнесе тържествено комисарят, слагайки ръка върху гърдите си.

И разбра, че беше къоркютук пиян.

* * *

Имаше луна, която направо плашеше, защото беше светло като ден. Караше развеселен от алкохола и се правеше на голям състезател, вземаше рязко завоите, от което колата му поднасяше, шофираше ту с десет километра в час, ту със сто. По средата на шосето между Монтелуза и Вигата видя отдалече рекламния билборд, зад който се

криеше черният път, водещ към срутената къщурка, до която се намираще голямото сарацинско маслиново дърво. Тъй като в последните три километра едва избегна челните удари с две коли, които се движеха в противоположната посока, реши да завие и да отиде да поизтрее между клоните на дървото, при което почти от година не беше ходил.

Нави волана надясно, за да поеме по коларския път, и се зачуди дали не се е объркал, тъй като на мястото на полския друм сега имаше дълга асфалтирана ивица. Може би се беше припознал в някакъв друг билборд. Върна се на заден ход и се удари в една от подпорите на билборда, който опасно се наклони. „Мебели Ферагуто — Монтелуза“. Нямаше никакво съмнение, билбордът си беше същият. Върна се по бившия коларски път и след стотина метра се озова пред градинската врата на малка, току-що построена вила. Селската къщурка я нямаше вече, липсваше и сарацинското маслиново дърво. Нищо не проумяваше, не разпознаваше никаква част от пейзажа, с който беше свикнал.

Възможно ли е литър вино, било то и силно, да го докара до това състояние? Слезе от колата и докато пикаеше, продължаваше да се оглежда наоколо. Лунната светлина му позволяваше да вижда добре, но онова, което виждаше, му изглеждаше странно. Взе от жабката фенерчето и започна да обикаля около оградата. Вилата беше довършена, но очевидно необитаема, защото по стъклата на прозорците все още си стояха налепените предпазни кръстосани ленти от хартиено тиксо. Заградената градина беше доста голяма и в нея строяха нещо като беседка, наблизо се виждаха подредените работни инструменти: лопати, кирки, кофи. Когато достигна задната част на вилата, се заплете в нещо, което на пръв поглед му се стори като храст годжи бери. Насочи фенерчето си, огледа по-добре и изкрещя. Беше видял мъртвец. Или по-скоро умиращ. Пред него голямото сарацинско маслиново дърво агонизираше, след като е било изкоренено и повалено на земята. Агонизираше, защото бяха отсекли клоните му с електрическа резачка, а самото стъбло беше вече дълбоко наранено от секирата. Листата му се бяха свили, вече почти изсъхнали. Монталбано си даде сметка, че е започнал да плаче, подсмърчаше и дишаше на пресекулки, както правят децата. Протегна ръка, постави я върху светлото петно на една голяма рана и усети под дланта си

малкото останало количество влага от лимфата, която бавно-бавно се оттичаше, както става с кръвта на умиращ от кръвоизлив човек. Вдигна ръката си от раната, откъсна няколко листа, които все още даваха отпор, и ги сложи в джоба си. После плачът му премина в нещо като контролиран и осмислен гняв.

Върна се в колата, свали си сакото, пъкна фенерчето в джоба на панталоните си, загаси фаровете, преодоля градинската врата от ковано желязо, изкатервайки се по нея като маймуна — благодарение на виното, разбира се, което продължаваше да упражнява върху него своя ефект. Със скок, достоен за Тарзан, се озова в градината. Навсякъде се виждаха тесни алеи, посипани с чакъл, имаше скамейки от дялан камък, разположени на всеки десет метра, делви с растения, фалшиви римски амфори, изкуствено състарени с налепени по тях водорасли и мидички, колони с капители, очевидно произведени във Фиака. И неизбежният кът с много модерен грил и барбекю. Насочи се към беседката в строеж, сред инструментите си избра един чук за разбиване на камъни, стисна го здраво и започна да разбива стъклата на прозорците на приземния етаж, които бяха по два на всяка страна. След като счупи шестте прозореца, веднага щом зави зад ъгъла, видя групичка от неподвижни фигури. О, боже, тези пък кои са? Извади от джоба си фенерчето и светна. Оказаха се осем големи статуи, които временно бяха събрани на едно място в очакване на собственика на вилата, да ги разположи по свой вкус. Снежанка и седемте джуджета.

— Почакайте ме, сега ще се върна — каза Монталбано.

Разби добросъвестно и останалите два прозореца, а после, завъртайки над главата си чука, както Орландо^[1] е въртял меча си в момент на ярост, се нахвърли върху групичката статуи и започна да ги удря като полудял.

Не бяха минали и десет минути, когато от Снежанка, Щастливко, Сънливко, Всезнайко, Мърморко, Чевръстко, Свенливко, Добродушко или както, по дяволите, се казват, не остана друго, освен дребни пъстри парчета. Но Монталбано все още не се чувстваше удовлетворен. Откри, че все така близо до недостроената беседка имаше и спрей флакони с боя. Грабна един зелен спрей и написа четири пъти с големи букви думата „лайнар“, по една за всяка стена на вилата. След това се изкатери отново по градинската врата, качи се в колата си и потегли към Маринела, чувствайки се напълно изтрезнял.

* * *

Като пристигна в Маринела, прекара половината нощ в подреждане на къщата си, която се беше превърнала в кочина след търсенето на разписката от нотариуса. Не защото търсенето бе изисквало цялото това време, а защото така се получава, като изпразниш чекмеджетата — намираш огромно количество стари и забравени документи, някои от които почти насила искат да бъдат прочетени, и ти неизбежно се озоваваш все повече в дъното на водовъртежа на паметта, а спомените връщат дори нещата, които през годините силно си искал да забравиш. Мръсна игра е играта със спомените, от която винаги излизаш победен.

Отиде да си легне към три часа сутринта, а след като става поне три пъти, за да пие вода, най-после реши да си занесе гарафата в спалнята и да я остави на нощното шкафче. В крайна сметка в седем сутринта изглеждаше като бременен — с издут от водата корем. Денят беше облачен и това засили до крайност нервността му заради зле прекараната нощ. Звънна телефонът, Монталбано вдигна слушалката и решително каза:

— Не ми лази по нервите, Катаре!

— Не съм господинът, когото вие назовахте. Аз съм, господин комисар.

— А ти кой си?

— Не ме ли разпознахте, комисарю? Аделина съм.

— Аделина! Какво е станало?

— Комисарю, исках да ви предупредя, че днес не мога да дойда.

— Добре, не...

— Както не мога да дойда нито утре, нито вдругиден.

— Какво се е случило?

— Откараха съпругата на по-малкия ми син в болницата с болки в корема и се налага да остана да наглеждам децата ѝ, които са четири, като най-голямото е на десет години, но е по-голям разбойник и от баща си.

— Добре, Адели, не се безпокой.

Затвори и отиде в банята, грабна планината от дрехи за пране, включително изцапания с пясък пуловер, който му беше подарила

Ливия, и сложи всичко в пералнята. Не намери нито една чиста риза и облече старата. Помисли си, че поне три пъти за обяд и три пъти за вечеря трябваше да отиде на ресторант, но се закле пред себе си да не се изкушава от други и да остане верен на „Сан Калоджеро“. След обаждането на Аделина обаче лошото му настроение направо преля, убеден, че какъвто си беше, нямаше да е в състояние да се погрижи нито за себе си, нито за дома си.

* * *

В полицейското управление цареше пълно спокойствие. Катарела дори не забеляза пристигането му, зает с телефонния си разговор, който, изглежда, много го затрудняваше, защото от време на време подсушаваше с ръкав челото си. Върху бюрото си намери бележка с написани на нея две имена: Джакомо Пелегрино и Микела Манганаро, и два телефонни номера. Разпозна почерка на Мими и веднага си спомни, че това са имената на служителите в „Цар Мидас“, плюс, разбира се, госпожица Мария-Стела Козентино. Мими обаче не беше написал адресите им, а той предпочиташе да говори с хората лично, а не по телефона.

— Мими — повика го той.

Никой не му отговори. Предположи, че онзи все още е у дома си в леглото или пиеше първата си чаша кафе.

— Фацио!

Фацио веднага се появи.

— Господин Ауджело няма ли го?

— Днес няма да идва, комисарю, нито утре, нито дори вдругиден.

Като домашната му помощница Аделина. И Мими ли имаше внуци за гледане?

— И защо?

— Как защо, комисарю? Какво ви става, забравихте ли? Днес му започна полагаемият отпуск за сключване на брак.

Напълно беше забравил. А той беше представил на Мими (с цел, която в определен смисъл не беше за споделяне) бъдещата му булка Беатриче — красиво и способно момиче.

— И кога се жени?

— След пет дни. И не го забравяйте, защото трябва да бъдете кум на господин Ауджело.

— Няма да го забравя. Слушай, зает ли си с нещо?

— Веднага ще се освободя. Дошъл е някой си Джакомо Пелегрино, за да се оплаче за извършени вандалски действия срещу една вила, чието строителство току-що е приключило.

— Кога се е случило?

— Тази нощ.

— Добре, отивай и след това се върни.

В крайна сметка вандалът беше той, Монталбано. Като слушаше в полицейското управление по какъв начин се говореше за „геройството“, което беше извършил, малко се упрекна и се засрами. Как обаче можеше да изправи грешката си? Да се появи отгътък при Фацио и да каже: „Слушайте, господин Пелегрино, простете ми, аз го направих...“.

Спря се. Джакомо Пелегрино ли беше казал Фацио? Пелегрино беше едно от двете имена, които заедно с телефонния номер Мими му бе написал върху листа, който стоеше пред него. Бързо наизусти номера на Пелегрино, стана и отиде в стаята на Фацио.

Той пишеше нещо, но повдигна очи към Монталбано. Спогледаха се набързо, но се разбраха. Фацио продължи да пише. Какво му беше казал Мими за Джакомо Пелегрино? Че е младеж, който е завършил бизнес икономика. Човекът, който седеше пред бюрото на Фацио, изглеждаше като овчар и беше най-малко на шейсет години. Фацио приключи с писането, а Пелегрино се подписа с известно затруднение. Каква ти бизнес икономика, този едва ли беше стигнал до трети клас в началното училище. Фацио взе обратно жалбата и точно в този момент комисарят се намеси.

— Оставихте ли телефонен номер?

— Не — каза човекът.

— Е, винаги е по-добре да го имаме. Издиктувайте го.

Мъжът го каза на висок глас на Фацио, а той го записа. Номерът обаче не съвпадаше с другия. Звучеше по-скоро като номер от зоната на Монтереале.

— Оттук ли сте господин Пелегрино?

— Не, имам къща близо до Монтереале.

— Как така сте си построили вила между Вигата и Монтелуза?

Беше направил голям гаф и веднага си даде сметка за това. Фацио не му беше казал къде е разположена постройката. Затова и започна да гледа комисаря със силно присвити очи. Пелегрино обаче вероятно си помисли, че двете ченгета са говорили помежду си, когато Фацио го извикаха навън, и не се учуди на въпроса му.

— Не е моя. На един мой племенник е, син на единия от братята ми. Носи същото име като моето.

— А, така ли? — попита Монталбано, разигравайки ролята на човек, който е изненадан. — Разбрах, племенникът ви е този, който е бил служител в „Цар Мидас“, нали?

— Да, господине, той е.

— Извинете ме отново, но защо сте дошли вие да пуснете жалбата, а не племенникът ви, който е собственик?

— Господин Пелегрино има пълномощно — намеси се Фацио.

— Може би племенникът ви работи много и не може да наглежда...

— Не — отвърна мъжът. — Ще ви кажа как се развиха нещата. Преди месец, сутринта преди деня, в който трябваше да дойде онзи негодник — брокерът Гаргано...

— Може би и вашите пари е откъкнал?

— Да, господине, всичките, които имах. Предната сутрин племенникът ми се появи в Монтереале и ми каза, че му се е обадил Гаргано, нареждайки му да отиде в Германия по работа. Самолетът му от Палермо тръгнаше в четири часа следобед. Племенникът ми каза, че ще отсъства най-малко месец, и ме натовари да наглеждам постройката. Би трябвало да се прибере до няколко дни.

— Значи, ако искам да говоря с него, няма да го открия във Вигата.

— Не, господине.

— А вие имате ли някакъв адрес и телефон на племенника си в Германия?

— Шегувате ли се с мен?

---

[1] „Бесният Орландо“ — поема от Лудовико Ариосто (1474–1533), италиански поет и драматург. — Б.пр. ↑

Как е възможно! Откакто покойният земемер Гардзуло беше влязъл с револвер в ръка в офиса на „Цар Мидас“ във Вигата, заплашвайки, че ще си отмъсти, оттогава да не може да мръдне, без да се сблъска с нещо, което малко или много засягаше изчезналия брокер Гаргано? Докато комисарят мислеше за тази поредица от съвпадения, каквито можеше да има или в някой посредствен криминален роман, или в баналното всекидневие, влезе Фацио.

— На вашите заповеди, комисарю. Но първо ми обяснете едно нещо. Откъде знаехте къде се намира вилата на Пелегрино? Аз не съм ви казвал. Моля ви, бихте ли задоволили любопитството ми?

— Не.

Фацио разпери ръце. Комисарят реши да не се излага на риск и да се пази от Фацио, защото той беше истинско ченге.

— Знам дори, че са счупили стъклата на приземния етаж, направили са на трохи Снежанка и седемте джуджета и са написали „лайнар“ върху всичките четири стени на къщата. Така ли е?

— Така е. Използвали са чук и зелен спрей, които са намерили там на място.

— Много добре. А сега какво мислиш? Че говоря с чавките ли? Че имам магическо кълбо? Че правя вълшебства? — попита Монталбано, ядосвайки се все повече след всеки следващ въпрос.

— Не, господине. Ама не се нервирайте!

— Разбира се, че ще се нервирам! Рано тази сутрин минах по тия места. Искях да видя как е маслиновото дърво.

— В добро състояние ли го заварихте? — попита го с лека ирония Фацио, който много добре знаеше както за дървото, така и за морската скала — и за двете места, на които началникът му от време на време търсеше утешение.

— Няма го вече. Отсекли са го, за да направят място за вилата.

Фацио стана твърде сериозен, сякаш Монталбано му беше казал, че е мъртво някое създание, което му е много скъпо.

— Разбирам — промърмори полугласно.

— Какво разбра?

— Нищо. Трябваше ли да ми дадете някакви разпореждания?

— Да. След като научихме, че Джакомо Пелегрино се размотава из Германия, бих искал да ми намериш адреса на госпожица или госпожа Микела Манганаро, която също е била служителка на Гаргано.

— След минута ще ви го донеса. Искате ли първо да мина през магазина на Брукале и да ви купя нова риза?

— Да, благодаря, купи ми три, така и така ще ходиш дотам. Как успя да отгатнеш, че нямам ризи? Сега ти си този, който говори с чавките или прави магии!

— Не е нужно да говоря с чавките, комисарю. Тази сутрин не сте си сменили ризата, а всъщност е трябвало да го направите, защото единият ви маншет е целият изцапан със засъхнала боя. Зелена — подчерта на излизане, усмихвайки се под мустак.

* * *

Госпожица Микела Манганаро живееше с родителите си в десететажен блок в района на гробищата. Монталбано предпочете да не я уведомява за пристигането си нито по телефона, нито по домофона. Току-що беше паркирал колата си, когато видя един възрастен мъж да излиза през входната врата.

— Извинете, можете ли да ми кажете на кой етаж живеят семейство Манганаро?

— На петия, мамка му и мизерия!

— Защо се ядосвате, че семейство Манганаро...

— Защото от една седмица асансьорът стига само до петия етаж. А пък аз живея на десетия! И два пъти на ден трябва да слизам пеша! Винаги са били късметлии тези Манганаро! Представяте ли си, преди няколко години дори уцелиха тройка от тотото!

— Много ли спечелиха?

— Дребна работа. Но поне са изпитали удоволствието, че са спечелили, нали?

Монталбано влезе в асансьора, натисна копчето за петия етаж, кабината потегли, но спря на третия. Опита всички бутони, но

кабината беше неподвижна. Качи се два етажа по стълбите, утешавайки се с мисълта, че поне си беше спестил качването на още три.

— Кой е? — попита глас на възрастна жена.

— Монталбано, комисар по обществената сигурност.

— Комисар? Сигурни ли сме?

— Що се отнася до мен, аз съм сигурен, че съм комисар от полицията.

— И какво искате от нас?

— Да говоря с дъщеря ви Микела. Вкъщи ли е?

— Да, но си е полегнала, малко е настинала. Почакайте за момент да извикам съпруга си.

Последва вик, който за момент ужаси Монталбано.

— Фили! Ела тук, че има някакъв, който твърди, че е комисар!

Не беше успял да убеди госпожата, думите ѝ „твърди, че е“ го показваха.

След това, все така зад заключената врата, тя каза:

— Говорете по-силно на съпруга ми, защото е глух!

— Кой е? — попита този път ядосан мъжки глас.

— Аз съм комисар от полицията, отворете.

Толкова силно беше надал вой, че докато вратата на семейство Манганаро оставаше упорито заключена, за сметка на нея се отвориха другите две врати на стълбищната площадка и се появиха двама зрители, по един от врата, едно десетгодишно момиченце, което си ядеше закуската, и петдесетгодишен господин по потник с превръзка на лявото око.

— Говорете по-силно, че Манганаро е глух — подсказа му приятелски мъжът с потника.

Още по-силно ли? Направи няколко упражнения, за да си продуха дробовете, без да диша, както беше виждал, че прави един рекордър по стоене под вода на голяма дълбочина, и, поемайки си колкото може повече въздух, изкрещя:

— Полиция!

Чу как вратите на горния и долния етаж се отвориха едновременно и разтревожени гласове започнаха да питат:

— Какво е станало? Какво се е случило? Какво става?

Вратата на Манганаро се откряна много бавно и от нея се показа един папагал. Или поне такава беше първоначалното впечатление на комисаря. Много дълъг жълт нос, виолетови скули, големи черни очи, четири разрошени червени косъма върху главата, сигнално зелена риза.

— Заповядайте — каза папагалът. — Но пазете тишина, защото дъщеря ми спи, тъй като не се чувства добре.

Покани го да влезе в хол, нелогично шведски като мебелировка. На една трикрака поставка стоеше братът близък на господин Манганаро, който поне имаше доблестта да си остане птица и да не се представя за човек. Съпругата на Манганаро, която приличаше на нещо като надупчено със сачми по погрешка или от коварство врабче, провлачвайки левия си крак, дойде, носейки с мъка малък поднос с чашка кафе върху него.

— Вече е подсладено — каза, сядайки удобно на диванчето.

Беше очевидно, че любопитството ѝ я изяждаше жива. Изглежда, госпожата нямаше много възможности за развлечение и сега се подготвяше да се забавлява.

„Ако две и две прави четири — помисли си Монталбано, — каква ли птица дъщеря би излязла от кръстоската между папагал и врабче?“

— Предупредих Микела. Приготвя се да стане и след малко ще дойде — изписука врабчето.

„Откъде ли извади този глас, когато викаше съпруга си?“ — запита се Монталбано и си спомни, че беше чел в книга с пътеписи, че съществуват дребни птички, които са в състояние да извиват трели, наподобяващи воя на сирена. Госпожата, изглежда, принадлежеше точно към този вид.

Кафето беше толкова подсладено, че на комисаря му залепна устата. Пръв заговори папагалът, онзи, преоблеченият като човек.

— Знам защо искате да говорите с дъщеря ми. Заради оня суперголям негодник, брокера Гаргано. Така ли е?

— Да — извика Монталбано. — И вие ли сте жертва на измамата му...

— Как ли пък не! — отговори мъжът, поставяйки яростно лявата си ръка върху вътрешната част над лакътя на протегнатата си напред дясна ръка.

— Фили! — укори го жена му, използвайки втория си глас, онзи от Страшния съд.

Стъклата на прозорците казаха „дрън-дрън“.

— Мислите ли, че Филипо Манганаро е толкова наивен, че да попадне в ямата, покрита лично от Гаргано с клончета, сухи листа и трева, за да е незабележима? Представете си, дори не исках дъщеря ми да работи за този мошеник!

— Познавахте ли Гаргано преди това?

— Не. Пък и нямаше нужда, защото банките, банкерите, ония от борсата, всъщност всички, които боравят с пари, не може да бъдат други, освен измамници. Волю-неволю, така е, господине. Ако искате, ще ви го обясня. Случайно да сте чели една книга, която се казва „Капиталът“ от Маркс?

— Оттук-оттам — каза Монталбано. — Вие комунист ли сте?

— Започвай, Тури!

Комисарят, който не разбра отговора му, го погледна смаяно. А пък и кой беше този Туридру? Разбра го миг по-късно, когато истинският папагал, близнакът, чието име явно беше Туридру, прочисти гласа си и започна да пее „Интернационалът“. Пееше я наистина добре и Монталбано усети, че го връхлита носталгична вълна. Тъкмо се канеше да поздрави дресъора, когато на вратата се появи Микела. Монталбано се учуди, като я видя. Всичко очакваше, но не и точно такава доста високо момиче, кестеняво, с виолетови очи, леко почервенял от грипа нос, красиво и жизнено, с къса пола, която покриваше наполовина идеално закръглените му бедра, и бяла блузка, едва прикриваща ненапъханите му в сутиен гърди. Бърза и злонамерена мисъл премина през мозъка му, като приплъзването на змия между тревата. Със сигурност красивият Гаргано е имал нещо общо с момиче като това, или поне се беше опитал да се възползва.

— Ето ме, на ваше разположение съм.

На негово разположение? Беше го казало с нисък и доста дрезгав глас, който накара кръвта на Монталбано да закипи. Момичето седна, дръпвайки максимално полата си към коленете, съкрушено, с наведен поглед, едната му ръка върху краката, а другата върху облегалката на стола. В позата на добро девойче от сериозно семейство, трудолюбиво и честно. Комисарят взе отново думата.

— Съжалявам, че ви накарах да станете от леглото.

— Не се притеснявайте.

— Тук съм, за да ви попитам дали имате някаква информация за брокера Гаргано и за офиса, в който сте работили.

— Питайте. Но да ви предупредя, вече бях разпитана от един ваш човек от полицейското управление. Господин Ауджело, струва ми се. Но, честно казано, стори ми се, че беше доста по-заинтересован от други неща.

— От други неща?

И едва попитал, вече се разкая за това. Беше разбрал. Дори си представи сцената: Мими, който ѝ задава въпрос след въпрос, но междувременно очите му деликатно свалят блузката ѝ, сутиена (ако в този ден е носила такъв), полата, гащичките. Не е за вярване, че Мими е успял да се овладее пред красотата от този тип! Помисли си и за бъдещата му съпруга, за Беатриче, горкичката, колко ли горчиви хапове ще трябва да преглътне! Момичето не отговори на въпроса му. Беше разбрало, че комисарят е схванал. И се усмихна, или по-точно загатна за някаква усмивка, тъй като стоеше с наведена глава, както се полага пред непознат човек. Папагалът и врабчето наблюдаваха с доволство създанието си.

На това място момичето повдигна виолетовите си очи и погледна комисаря, сякаш в очакване на въпросите му. В действителност го заговори, каза му ясно, но без да използва думи: „Не си губи времето. Тук не мога да говоря. Изчакай ме долу“. „Разбрах посланието“ — отговори ѝ с поглед Монталбано.

Комисарят реши да не губи повече време. Престори се на изненадан и объркан.

— Наистина ли вече са ви разпитали? Всичко ли беше протоколирано?

— Разбира се.

— Как така нищо не съм намерил?

— Хм? Попитайте господин Ауджело, който, освен че е тщеславен, тия дни напълно си е загубил ума, защото трябва да се жени.

Беше обзет от озарение. Думата „тщеславен“ го накара да застане нащрек, защото в присъствието на старомодните ѝ родители заместваше, разбира се, думата „лайнар“, доста по-натоварена със смисъл, както едно време се изразяваха литературните критици.

Веднага след това дойде и абсолютната му убеденост, тъй като със сигурност момичето му беше дало благоволения си (така се изразява човек в присъствието на родители от старата генерация) и Мими, след като е преспал с него, го беше разкарал, разкривайки му, че е ерген, но в навечерието на сватбата си.

Изправи се. Всички се изправиха.

— Наистина много съжалявам — каза.

Останалите показаха разбирането си.

— Случват се и такива неща — отвърна папагалът.

Образува се малка процесия. Момичето начело, комисарят след него, после бащата, а зад него майката. Наблюдавайки кръшните движения на девойката пред себе си, Монталбано изпита жлъчна завист към Мими. Като отвори вратата, момичето му подаде ръка.

— Радвам се, че се запознахме — каза му с уста. А с очи: „Почакай ме“.

* * *

Изчака повече от половин час — времето, от което се нуждаеше Микела, за да може да оправи достатъчно добре грима си и да заличи с него червенината върху нослето си. Монталбано я видя, че се появи на входната врата и започна да се оглежда наоколо, тогава лекичко натисна клаксона и отвори вратата. Момичето се насочи към колата му с безразлично изражение и бавни стъпки, но като се приближи до вратата, влезе набързо, затвори я и каза:

— Да се махаме оттук.

Монталбано, който в този момент имаше възможността да установи, че Микела пак беше забравила да си сложи сутиена, натисна газта и потегли.

— Трябваше да водя борба с нашите, защото не искаха да ме пуснат да изляза, боят се да не се разболея отново — сподели момичето. А след това го попита: — Къде ще отидем да си поговорим?

— Искате ли да отидем в полицейското управление?

— Ами ако срещна оня лайнар?

Така и най-лошите (и най-добрите) съмнения на Монталбано се потвърдиха наведнъж.

— А пък и полицейското управление не ми харесва много —
добави Микела.

— В някой бар?

— Шегувате ли се? Хората и без това вече клюкарстват твърде
много по мой адрес. Макар че с вас няма такава опасност.

— Защо?

— Защото можете да ми бъдете баща.

Ако му беше забила едно кроше, щеше да се почувства по-добре.
Колата леко поднесе.

— Направо ви размазах — изкоментира момичето. — Система,
която често проработва, за обезсърчаване на предприемчивите
старчоци. Но зависи от начина, по който всичко това се изрича. — И
повтори с още по-нисък и дрезгав глас: — Бихте могли да ми бъдете
баща.

Успя да придаде на гласа си целия привкус от забраненото и
кръвосмешението.

Монталбано не можа да избегне да си я представи до себе си
гола върху леглото, изпотена и задъхана. Това момиче беше опасно —
не само красиво, но и подло.

— Тогава къде отиваме? — попита авторитетно.

— Къде живеете?

Пази боже! Щеше да е все едно да занесе необезвредена бомба у
дома си.

— Вкъщи има хора.

— Женен?

— Не. Всъщност решихте ли?

— Мисля, че се сетих къде — каза Микела. — Отбийте по
втората пряка вдясно.

Комисарят зави веднага по втората пряка вдясно. Беше една от
тези рядко срещани улици, които са в състояние да ти покажат накъде
водят — към ширналите се поля. И ти го указват с къщите си, които
стават все по-малки, докато заприличат малко или много на зарове с
рехава зеленина около тях, електрически и телефонни стълбове, които
изведнъж престават да са подредени в редица, и пътна настилка, която
започва да отстъпва място на тревата. След това дори и белите зарчета
свършват.

— Трябва ли да продължа?

— Да. След малко вляво ще видите коларски път, който обаче е добре поддържан, затова не се безпокойте за колата си.

Монталбано сви по него и не след дълго се озова сред нещо като гъста гора от чилийски борове и туфи от буренаци.

— Днес няма никого — каза момичето, — защото не е почивен ден. Но трябва да видите какво движение е тук в събота и неделя!

— Често ли прескачате дотук?

— Когато се случи.

Монталбано свали прозорчето и извади кутията с цигарите.

— Ще ви бъде ли неприятно?...

— Не. Дайте една и на мен.

Пушеха мълчаливо. Като стигна до половината на цигарата си, комисарят започна да я атакува с въпросите си.

— И така, ще ми се да разбере нещо повече за това как е действала системата, измислена от Гаргано.

— Задавайте ми конкретни въпроси.

— Къде държахте парите, които Гаргано е ограбвал?

— Вижте, понякога Гаргано идваше с чекове и тогава аз, Мария-Стела, или Джакомо ги депозирахме в тукашния филиал на Кредитната каса. Същото правехме и ако дойдеше клиент в офиса. След известно време Гаргано прехвърляше сумите в своята банка в Болоня. Но и там, доколкото знаехме, парите не са се задържали дълго. Изглежда, са отивали в Швейцария и в Лихтенщайн, нямам представа къде точно.

— Защо?

— Що за въпрос! Защото Гаргано е трябвало да ги използва, за да му носят печалби от спекулациите, които е правел. Поне така си мислехме.

— Сега обаче какво мислите?

— Че трупа парите в чужбина, за да прецака всички в точния момент.

— И вие ли бяхте...

— Прецакана ли? Не, не съм му поверила дори една своя лира. Дори и да исках, не можех да го направя. Запознахте се с татко, нали? Но пък ни откъсна заплатите за два месеца.

— Ще ми позволите ли един личен въпрос?

— Разбира се.

— Гаргано опита ли се да ви вкара в леглото си?

Микела избухна изведнъж в неудържим смях, а виолетовият цвят на очите ѝ стана по-светъл, защото се разми в избликналите ѝ от смеха сълзи. Монталбано я остави да се насмее, като се питаше какво ли толкова смешно има във въпроса му. Момичето се съвзе.

— Явно ме ухажваше. Но също и клетата Мария-Стела. Тя го ревнуваше от мен. Знаете как е, шоколадови бонбони, цветя... Но ако в един прекрасен ден му бях казала, че съм готова да легна с него, знаете ли какво щеше да се случи?

— Не, кажете ми вие.

— Щеше да припадне. Гаргано беше гей.

6

Комисарят направо се облещи. Дори не му беше минало през ум подобно нещо. Но преодолял първоначалното си учудване, размисли върху казаното: фактът, че Гаргано е хомосексуалист, имаше ли някакво значение за целите на разследването? Може би да, може би не, но Мими не му беше споменавал за това.

— Сигурна ли сте? Той ли ви го каза?

— Повече от сигурна, но той никога не е обелвал дума за това пред мен. Разбрахме се веднага, от пръв поглед.

— Споменахте ли за това... обстоятелство, или по-точно за това ваше впечатление пред господин Ауджело?

— Ауджело ми задаваше въпроси с устата, но ме питаше за съвсем друго с очите си. Честно казано, не мога да си спомня дали говорих за това с този лайнар.

— Извинете ме, но защо сте толкова ядосана на Ауджело?

— Вижте, комисарю, бях с Ауджело, защото ми харесваше. Но той, преди да си тръгна от дома му, гол, само с една хавлия върху пишката си, ми съобщи, че е сгоден и че е на път да се жени. Кой изобщо го е питал за нещо? Такъв смешник, съжалих, че съм била с него, това е всичко. Бих искала да го забравя.

— Госпожица Козентино беше ли в течение, че Гаргано...

— Вижте, комисарю, ако Гаргано изведнъж се беше превърнал в ужасно чудовище, откъде да знам в какво, в хлебарката на Кафка например, тя щеше да продължи да стои пред него и да му се прекланя, потънала в любовния си делириум, без да забележи нищо. Освен това си мисля, че клетата Мария-Стела не е в състояние да различи дори петел от кокошка.

Микела Манганаро никога нямаше да спре да го изненадва. Сега му се разкриваше и като познавачка на „Метаморфозата“ от Кафка ли?

— Харесва ли ви?

— Кой? Мария-Стела ли?

— Не. Кафка.

— Прочела съм всичко от него, от „Процесът“ до „Писма до Милена“. Тук сме, за да си говорим за литература ли?

Монталбано издържа противниковия удар.

— А Джакомо Пелегрино?

— Разбира се, Джакомо също веднага беше разбрал, дори малко преди мен. Защото и Джакомо е такъв. И преди още да ме попитате, незабавно ще ви кажа, че и за това не съм говорила с Ауджело.

Дори и той? Добре ли беше разбрал? Поиска потвърждение за това.

— Дори и той? — попита.

А интонацията му прозвуча като на сицилиански комик, изпълняващ характерни роли, нещо средно между учудване и досада, от което доста се засрами, защото беше твърде далече от намерението му.

— Дори и той — каза Микела без никаква интонация.

— Бихме могли да предположим... — започна предпазливо Монталбано, сякаш стъпваше по терен, осеян с противопехотни мини. — Това е само една хипотеза, държа да го подчертая, че между Джакомо и Гаргано са съществували отношения, които можем да определим горе-долу...

Момичето ококори твърде красивите си виолетови очи.

— Защо започнахте да говорите така?

— Извинете ме — каза комисарят. — Обърках се. Исках да кажа...

— Разбрах ви много добре какво искахте да кажете. А отговорът е: „Може би да, може би не“^[1].

— И този ли сте чели?

— Не. Д'Анунцио не ми харесва. Но ако трябваше да изразя своята хипотеза, както казвате, бих клоняла повече към да, отколкото към не.

— Защо предполагате така?

— Според мен историята между двамата започна почти веднага. Понякога се усамотяваха, говореха си тихичко...

— Но това нищо не означава! По тази логика са могли да си говорят и служебно!

— Докато се гледат право в очите, както правеха? Или пък един ден — да, друг ден — не.

— Не разбрах.

— Знаете, типично е за влюбените. Ако последната им среща е преминала добре, когато се видят отново, се усмихват един на друг, докосват се... но ако нещата са се развили зле, имало е караница, тогава между тях се спуска някаква хладина, избягват да се докосват, да се гледат. Гаргано, когато идваше във Вигата, оставаше поне седмица и по тази причина имаше достатъчно време на разположение един ден да са си мили, а на следващия да не могат да се гледат... Невъзможно беше да не го забележа.

— Имате ли представа къде може да са се срещали?

— Не. Гаргано беше много потаен човек. Но и Джакомо не се шегува, когато става дума за сдържаност.

— Слушайте, след изчезването на Гаргано продължихте ли да сте във връзка с Джакомо? Писал ли ви е, телефонира ли ви е, обаждал ли ви се е по някакъв начин?

— Този въпрос не го задавайте на мен, а на Мария-Стела, единствената, която остана в офиса. Повече не съм се появявала там, след като разбрах, че някой озлобен клиент може да реши да си го изкара на мен. Джакомо се оказа най-хитър, защото от сутринта, в която Гаргано не дойде, повече не се появи. Вижда се, че е предчувствал нещо.

— Предчувствал какво?

— Че Гаргано е отмъкнал парите. Комисарю, Джакомо беше единственият сред нас, който разбираше нещо от сделките на Гаргано. Ясно е, че предния ден е минал през банката и оттам са му казали, че не е имало прехвърляне на капитали от Болоня към Вигата. Тогава си е дал сметка, че нещо не е наред, и повече не се появи. Поне аз така си помислих.

— Но сте в грешка, защото в деня, предхождащ пристигането на Гаргано, Джакомо е отпътувал за Германия.

— Наистина ли? — попита искрено учудено момичето. — Какво ще прави там?

— По поръчение на Гаргано. С поне едномесечен престой. Трябвало е да задвижи някои сделки.

— Кой ви го каза?

— Чичото на Джакомо, онзи, който наглежда строежа на вилата му.

— Каква вила? — попита Микела, вече напълно смаяна.

— Не знаете ли, че Джакомо си е построил виличка между Вигата и Монтелуза?

Микела се хвана за главата.

— Ама какви ми ги говорите? Джакомо живееше с два милиона и двеста хиляди лири от заплата си! Знам го със сигурност!

— Може би родителите му...

— Родителите му са от Видзини и преживяват, хранейки се с цикория от градината си. Слушайте, комисарю, историята, която ми разказахте, нещо не се връзва. Вярно е, че Гаргано от време на време изпращаше Джакомо да различава определени ситуации, но все маловажни проблеми и винаги в офисите ни из провинцията. Не мисля, че би го изпратил в Германия по важни дела. Казах, че Джакомо разбираше повече от нас, но не беше, разбира се, на такова ниво, че да управлява нещата и в чужбина. Няма нито възраст...

— На колко години е? — прекъсна я Монталбано.

— На двайсет и пет. Нито опит. Не, убедена съм, че е измислил това оправдание пред чичо си, защото е искал да изчезне за известно време. Нямахме да е в състояние да понесе освирепелите клиенти.

— И се „покрива“ за цял месец?

— Хм, не знам какво да мисля — отговори Микела. — Дайте ми една цигара.

Монталбано ѝ подаде цигара и поднесе огънчето. Момичето нервно я изпуши на кратки дръпвания, без да продума. Монталбано също нямаше желание да говори, просто остави мозъка си да работи без задръжки.

Когато спря да пуши, Микела му каза със своя басов глас:

— Заболя ме главата.

Опита се да отвори прозорчето, но не успя.

— Оставете на мен — отвърна Монталбано. — От време на време блокира.

Наведе се над момичето и твърде скоро разбра, че е допуснал грешка.

Микела внезапно сложи ръцете си на раменете му. Монталбано зяпна учудено с уста. И това беше втората му грешка, защото устата на Микела завладя наполовина отворената му уста и започна да ѝ прави нещо като задълбочено проучване с езика си. За момент Монталбано

се поддаде, след това се съвзе и направи болезнена маневра, за да се откопчи.

— Стой мирна! — заповяда ѝ той.

— Да, татко — каза Микела, а в дъното на виолетовите ѝ очи заподскачаха игриви пламъчета.

Комисарят запали мотора, натисна газта и потегли.

Но онова „Стой мирна!“, казано от Монталбано, не беше отправено към момичето. Отнасяше се за онази част от тялото му, която, след като беше подтикната, не само че бързо отговори, но дори беше запяла със звънлив глас патриотичния химн: „Отварят се гробовете, надигат се мъртвите...“^[2].

* * *

— О, света Богородичке, комисерийо! Богородице, какъв голям страх брах! Все още треперя, комисерийо! Направо трябва да си отрежа ръката. Виждате ли как трепери?

— Виждам. Ама кой беше?

— Обади се по телефона господин началникът на полицията лично и пирсонално и ме попита за вас. Аз му отговорих, че вие временно отсъствате и че веднага щом се върнете, ще ви съобщя, че той иска да говори с вас. Но той обаче, господин началникът, ме попита дали има някой неблагодарен^[3].

— С по-висок чин, Катаре.

— Каквото е там, комисерийо, важното е да се разберем. Тогава му казах, че господин Ауджело е в полагаем отпуск за подготовката на предстоящата му сватба. И знаете ли какво ми отговори господин началникът на полицията? „Не ми пука!“ Точно така, точно така, комисерийо! Тогава казах, с оглед на това, че и Фацио беше излязъл, че няма никой неблагодарен. И тогава той ме попита как се казвам, а аз му отговорих: „Катарела“. И тогава ми рече: „Слушай, Сантарела“, тогава аз си позволих да го поправя и казах: „Катарела се казвам“. И знаете ли какво ми отговори господин началникът на полицията? „Не ми пука как се каваш“. Точно така каза. Здравата се беше разбеснял!

— Катаре, ще осъмнем, докато ми обясниш. Какво искаше?

— Каза ми да ви кажа, че имате на разположение двайсет и четири часа, за да му дадете онзи отговор, за който вие знаете.

На следващия ден, ако пощите работят добре, господин началникът на полицията щеше да получи псевдоанонимното писмо и щеше да се успокои.

— Някакви други новини?

— Нищо, ама нищичко, комисерийо.

— Къде са останалите?

— Фацио е на улица „Линкълн“, където е имало разпра, Гало е в магазина на Шакитано, където е имало малък обир...

— В какъв смисъл малък?

— В смисъл че крадецът е бил тринайсетгодишно момче с истински пистолет, голям колкото ръката ми. Галуцо обаче е там, където тази сутрин са намерили бомба, която не е гръмнала, Имбро и Грамаля всъщност се намират...

— Добре, добре — каза Монталбано. — Имаш право, Катаре, на Западния фронт нищо ново.

И отиде в кабинета си, оставяйки Катарела да се хваща смаяно за главата.

— Кой е западният фронт, комисерийо? Моят ли?

Фацио беше оставил на бюрото му метър и половина бумажки за подписване, като най-отгоре върху тях имаше бележка, на която пишеше: „Много спешни“. Изруга, защото знаеше, че няма как да ги избегне.

* * *

Щом седна на обичайната маса в гостилница „Сан Калоджеро“, собственикът Калоджеро се приближи до него с конспиративно изражение.

— Имам току-що родени сардини.

— Не е ли забранено да се ловят?

— Да, господине, но от време на време позволяват на лодка по една каса.

— Тогава защо ми го казваш по такъв начин, че изглежда като заговор?

— Защото всички искат от тях, а нямам достатъчно.

— Как ще ми ги приготвиш? С лимон ли?

— Не, господине. Най-хубави са пържени на кюфтенца.

Почака доста, но си заслужаваше. Смачканите и хрупкави кюфтенца бяха осеяни със стотици черни точки: очичките на дребните току-що родени рибки. Монталбано ги изяде, сякаш извършваше свещенодействие, макар и наясно, че все едно гълта жертвите на масово убийство. За да се самонакаже, не пожела нищо друго за ядене. Едва излязъл от гостилницата, и започна да чува, както от време на време му се случваше, досадния глас на съвестта си.

„За да се самонакажеш ли, каза? Какъв лицемер си, Монталба! Или е, защото се изплаши да не обремениш храносмилането си? Знаеш ли колко кюфтенца си похапна? Осемнайсет!“

Отиде на пристанището и се разходи чак до фара, наслаждавайки се на морския въздух.

* * *

— Фацио, според теб колко начина има да се стигне от континента до Сицилия?

— Комисарю, ето така: с автомобил, с влак, с кораб, със самолет. Или по желание пеша.

— Фацио, не ми харесва, когато се правиш на духовит.

— Не се правех на духовит. Баща ми по време на последната война е ходил пеша от Болцано до Палермо.

— Имаме ли някъде номера на колата на Гаргано?

Фацио го погледна изненадано.

— С този случай не се ли занимаваше господин Ауджело?

— Сега се занимавам аз. Имаш ли нещо против?

— И защо трябва да имам? Сега отивам да погледна в документите на господин Ауджело. Всъщност не, първо ще му се обадя. Защото, ако разбере, че съм ровил из нещата му, е способен да ме застреля. Тези книжа тук подписахте ли ги? Да? Тогава ще ги взема и ще ви донеса други.

— Ако ми донесеш още бумажки за подписване, ще те накарам да ги изядеш лист по лист.

На вратата Фацио, с препълнени от папките ръце, се спря и се обърна:

— Комисарю, ако ми позволите, чиста загуба на време е да се занимаваме с Гаргано. Искате ли да разберете какво мисля по въпроса?

— Не, но ако много държиш, говори.

— Богородице, колко сте неучтив днес! Какво е станало, да не сте се задавили по време на ядене?

И излезе възмутен, без да го уведоми какво мисли за Гаргано. Не бяха минали дори пет минути, когато вратата се удари в стената и на пода падна парче от мазилката. Появи се Катарела с метър и половина документи в ръцете, от които дори лицето му не се виждаше.

— Извинете ме, комисерийо, но трябваше да я подритна с крак, защото ръцете ми са заети.

— Спри там, където си!

Катарела замръзна.

— Какво е това?

— Документи за подписване, комисерийо. Фацио току-що ми ги връчи.

— Броя до три. Ако не изчезнеш, ще те застрелям.

Катарела се подчини, отстъпвайки назад, като пшккаше от страх. Малкото отмъщение на Фацио, който се беше обидил.

* * *

Измина повече от половин час, без Фацио да се обади. След вендетата, да не би да беше преминал към саботаж?

— Фацио?

Появи се с твърде сериозно изражение.

— На вашите заповеди, комисарю.

— Още ли не ти е минало? Толкова ли се засегна?

— За какво да съм се засегнал?

— Защото не ти позволих да ми кажеш какво мислиш. Добре де, кажи ми.

— Вече нямам желание да ви го кажа.

Ама какъв е той, комисар от обществената сигурност във Вигата, или питомник от детската градина „Мария Монтезори“? Ако му

дадеше една червена раковина или копче с три дупки, дали в замяна Фацио щеше да му проговори? По-добре да продължава напред.

— И така, какво стана с номера?

— Не мога да намеря господин Ауджело, не отговаря дори по телефона.

— Погледни сред книжката му.

— Вие ли ме упълномощавате?

— Аз те упълномощавам. Отивай.

— Няма нужда да ходя. В джоба ми е.

Извади едно листче и го подаде на Монталбано, който обаче не го взе.

— Къде го намери?

— Преглеждайки документите на господин Ауджело.

На Монталбано му идваше да го шамароса. Като го хванеха братята, Фацио беше способен да ядоса дори безгръбначно.

— Сега се върни и погледни отново сред книжката на господин Ауджело, искам да знам точно в кой ден всички са очаквали завръщането на Гаргано.

— Гаргано е трябвало да пристигне тук на първи септември — отговори му незабавно Фацио. — Трябвало е да изплаща лихвите и в девет часа сутринта вече са го чакали двајсетина души.

Монталбано разбра, че през трийсетте минути, в които Фацио го нямаше, се е бил заровил да чете в папките с документите на Ауджело. Истинско ченге, сега вече знаеше всичко за случая.

— Защо са били направили опашка? В брой ли е плащал?

— Не, господине. С чекове, платежни нареждания и други начини за превеждане на суми. Наредените на опашката са били старци пенсионери, на които им е доставяло удоволствие да си вземат чека лично от ръката на Гаргано.

— Днес е пети октомври. Следователно от трийсет и пет дни няма новини от него.

— Не, господин комисар. Служителката от Болоня каза, че последният път, когато го е видяла, е било на двајсет и осми август. Тогава Гаргано ѝ е казал, че на следващия ден, а именно на двајсет и девети август, щял да пътува, за да пристигне тук. И тъй като месецът е от трийсет и един дни, никой не е виждал брокера Гаргано от трийсет и осем дни.

Комисарят си погледна часовника, вдигна слушалката и набра някакъв номер. — Ало?

Мария-Стела Козентино от пустеещия офис отговори с обнадяващ глас още при първото позвъняване. Със сигурност точно за това си мечтаеше — че един ден телефонът ще звъне и от другата страна на линията ще чуе топлия и съблазнителен глас на своя любим шеф.

— Монталбано съм.

— Ааа...

Разочарованието ѝ се материализира, влезе в кабела, премина по него и проникна в ухото на комисаря под формата на досаден сърбеж.

— Бих искал да получа едно сведение, госпожице. Когато брокерът идваше във Вигата, с какво се придвижваше?

— Със собствения си автомобил.

— Ще се изразя по-добре. С колата си ли идваше от Болоня дотук?

— Не, в никакъв случай. Винаги аз му оправях билетите за връщане. Качваше колата на ферибота Палермо — Неапол, а на него му вземах самостоятелна каюта.

Благодари ѝ, затвори телефона и погледна Фацио.

— Сега ще ти обясня какво трябва да направиш.

---

[1] Алюзия с едноименния роман на Габриеле д'Анунцио (1863–1938). — Б.пр. ↑

[2] Химнът на Гарибалди, автор на текста е поетът Луиджи Меркантини (1821–1872). — Б.пр. ↑

[3] Игра на думи — Катарела бърка ingrato (неблагодарен) с in grado (висшестоящ). — Б.пр. ↑

Веднага щом отвори вратата на дома си, разбра, че Аделина май беше намерила малко време, за да дойде и да разтреби, защото всичко беше подредено — прахта по книгите избърсана, а подът блестеше от чистота. Не, това не беше дело на камериерката му, защото на масата в кухнята имаше бележка: „Комисарю, ще изпратя племенницата ми Кончета да ви помогне. Тя е старателно и предприемчиво момиче, което ще ви приготви дори нещо за ядене. Аз се връщам вдругиден“.

Кончета беше изпразнила пералнята и простряла дрехите. Сърцето на Монталбано изведнъж се сви, защото забеляза, че пуловерът, който му беше подарила Ливия, висеше смален до подходящия за десетгодишно момченце размер.

Беше се степал, защото не беше съобразил, че това е дреха, която се пере на различна температура от останалите. Обзе го паника, налагаше се веднага да го скрие, не трябваше и следа да остане от него. Единственият начин беше да го изгори, да го превърне в пепел. Взе го, но все още беше твърде влажен. Какво да направи? Ах, ето какво, ще изкопае дълбока дупка в пясъка и ще зарови в земята доказателството за престъплението. Щеше да го направи сега, когато е тъмна нощ, подобно на убиец. Тръгна да отваря балконската врата, от която се излизаше на верандата, когато телефонът звънна.

— Ало?

— Здравей, любов моя, как си?

Беше Ливия. По най-абсурдния начин, чувствайки се хванат в крачка, простена, пусна проклетия пуловер на земята и с единия крак се опита да го набуца под масата.

— Какво ти става? — попита го Ливия.

— Нищо, изгорих се с цигарата. Добре ли изкара почивката?

— Отлично, имах нужда от нея. А ти? Нещо ново?

— Обичайните неща.

Иди ги разбери защо, винаги изпитваха затруднение, подобно на свян, да започнат разговор.

— Както се разбрахме, вдругиден ще съм там.

Там? Какво означава това „там“? Ливия идваше във Вигата? Ама защо? Със сигурност беше щастлив от това, но за какво разбиране му говореше? Нямаше нужда да ѝ задава въпроси, Ливия вече си го знаеше какъв е.

— Естествено, забравил си, че преди петнайсет дни се уговорихме за датата. Казахме си: по-добре два дни преди това.

— Ливия, не се ядосвай, моля те, не губи търпение, но...

— Ти си в състояние да извадиш от равновесие дори човек с волско търпение.

О, боже! Само не заучени фрази! Развявам си байрака; плюскомам лакомо, та ушите ми пращат; рибата още в морето, а той турил тигана на огъня, както и неразбираемият вариант: око да види, ръка да пипне!

— Моля те, Ливия, не ми говори по този начин!

— Извини ме, скъпи, но аз говоря като всички нормални хора.

— Защо, аз да не съм ненормален според теб?

— Да не задълбаваме, Салво. Договорихме се да дойда два дни преди сватбата на Мими. И за това ли си забравил? За сватбата на Мими?

— Да, признавам си. Дори се наложи Фацио да ми припомни, че Мими е излязъл в полагаемия му се отпуск за сключване на брак. Колко странно!

— Не го намирам за странно — каза Ливия с глас, от който се усещаше как в него започват да се оформят полярни ледове.

— Не? И защо?

— Защото проблемът не е, че забравяш, а защото направо го изличаваш от съзнанието си. Съвсем различно е.

Разбра, че нямаше да издържи дълго този разговор. Освен заучените фрази и клишетата, го дразнеха и залповете психоанализа, с които Ливия често и с удоволствие го обстрелваше. Психоанализа от американските филми, където, да предположим, сериен убиец избива петдесет и двама души, а впоследствие се разбира, че причината е далече в миналото: в един прекрасен ден, когато бил малък, баща му отказал да му даде мармалад.

— Според теб и твоите колеги Фройд и Юнг какво изличавам от съзнанието си?

Чу от другата страна на линията подигравателното ѝ подхилкване.

— Самата идея за сватба — обясни му Ливия.

Полярни мечки се движеха напред-назад по ръба на нейния глас. Какво да направи? Да реагира остро и да завършат с караница ли? Или да симулира покорство, мекушавост и добро разположение на духа? Тактично избра втората възможност.

— Може би имаш право — каза с глас на човек, който е осъзнал грешката си.

Оказа се, че това е правилният и победен ход.

— Да оставим настрана този въпрос — каза великодушно Ливия.

— Ех, не! Нека да си поговорим — отвърна ѝ Монталбано, който си даваше сметка, че вече е намерил солидна почва под краката си.

— Сега? По телефона? Ще поговорим за това на спокойствие, когато съм в Маринела.

— Съгласен съм. Виж, все още не сме избрали сватбения подарък.

— Не се притеснявай! — каза Ливия, смеейки се.

— Не искаш ли да го обсъдим? — попита я смаяно Монталбано.

— Подаръкът вече е купен и изпратен! Представи си какво щеше да стане, ако бях чакала последния ден! Купих нещичко, което със сигурност ще се хареса на Мими. Познавам вкусовете му.

Ето го обаче и пристигация точно навреме бодещ от ревност, напълно подсъзнателен, но винаги готов да се отзове.

— Наясно съм, че познаваш много добре вкусовете на Мими.

Не знаеше какво да прави, думите сами излязоха от устата му. Ливия за миг направи пауза и след това отби удара.

— Кретен!

Салво задълба:

— Естествено, помислила си само за вкусовете на Мими, но не и за тези на Беатриче.

— С Беба се чухме по телефона, за да се посъветвам с нея.

Монталбано вече не знаеше накъде да извърти разговора. В последно време телефонните обаждания между тях се бяха превърнали във възможности и предпоставки за спорове и караници. Но хубавото беше, че тази тяхна враждебност нямаше нищо общо с неизменната дълбочина на връзката им. Тогава от какво се обуславяше фактът, че по

телефона се караха средно веднъж на всяко четвърто изречение? Комисарят си каза, че може би е вследствие от разстоянието между тях, което с всеки изминал ден ставаше все по-непоносимо, защото с приближаването на старостта (е, да, от време на време трябваше да се погледне истината в очите и да се използват точните думи) започва да се чувства все по-силно нуждата от близостта на най-скъпия човек. Докато размишляваше по този начин, а размишленията му допадаха, защото бяха окуражителни и банални като умотворенията в „Бачи Перуджина“^[1], взе пуловера, който беше отдолу под масата, пхна го в найлонова торбичка и отвори гардероба да го прибере. Вонята от нафталина обаче го задуши, затова направи крачка назад и докато затваряше крилото с ритник, хвърли плика върху гардероба. Временно можеше да остане там, но трябваше да го зарие преди идването на Ливия.

Отвори хладилника, но не намери нищо особено в него — само малко сирене и два буркана, единия с маслини, а другия с аншоа. Ала утехата дойде, когато отвори фурната. Кончета му беше приготвила много просто ястие с картофи, което можеше да се окаже както нищо и никакво, така и превъзходно — това зависеше от ръката, която отмерва подправките и смесва лука с каперсите, маслините с оцета и захарта, солта с черния пипер. Още при първото бодване се убеди, че Кончета е виртуозна готвачка, достойна ученичка на леля си Аделина. Като приключи с обилната порция добре подправени картофи, започна да яде хляб и сирене, но не защото се чувстваше гладен, а от чиста лакомия. Спомни си, че винаги, още от малък, беше ненаситен гладник и затова баща му го наричаше *liccu sannarutu*, което означаваше точно лакомник. Споменът го въвличаше в изкушение, на което смело устоя с помощта на малко чисто уиски. Пригответи се да си ляга. Преди това обаче трябваше да си избере книга за четене. Остана да се чуди между най-новата на Табуки^[2] и един стар роман на Жорж Сименон, който не беше чел досега. Тъкмо протягаше ръка към Табуки, когато звънна телефонът. „Да отговоря ли, или да не отговоря — това е въпросът.“ Глупостта на парафразата, която му беше минала през главата, го накара да се засрами и реши да отговори, въпреки че от това щеше да последва гигантска неприятност.

- Безпокоя ли те, Салво? Мими съм.
- Въобще не.
- Отиваше да си лягаш ли?
- Е, да.
- Сам ли си?
- С кого искаш да бъда?
- Можеш ли да ми отделиш пет минути?
- Разбира се, казвай.
- Не е за телефон.
- Добре, ела.

Очевидно Мими не се беше засилил да му говори по служебни въпроси. Тогава по какви? Какви проблеми можеше да има? Може би се бяха скарали с Беатриче? Мина му мрачна мисъл през главата: ако ставаше дума за дребна свата с годеницата му, щеше да го посъветва да се обади на Ливия. Така или иначе, той и Ливия се разбираха чудесно. На вратата се позвъни. Кой ли можеше да е в този час? Не бе възможно да е Мими, защото от Вигата до Маринела му трябваха поне десет минути.

- Кой е?
- Аз съм, Мими.

Как бе успял? След това разбра. Мими, който вероятно вече се е намирал наблизко, му се беше обадил от мобилния си телефон. Отвори, Ауджело влезе, лицето му беше прежълтяло, изглеждаше посърнал и измъчен.

- Лошо ли ти е? — попита го развълнувано Монталбано.
- И да, и не.
- Какво, по дяволите, означава това „и да, и не“?
- След това ще ти обясня. Ще ми сипеш ли два пръста уиски без лед? — попита го Ауджело, сядайки до масата.

Докато наливаше уискито, комисарят изведнъж замръзна. Тази сценка не я ли бяха разигравали вече с Мими? Не бяха ли си разменяли и почти същите думи?

Ауджело изпи чашата си на една глътка, изправи се, отиде да си налее още уиски и пак седна.

- Със здравето съм добре — каза. — Проблемът е друг.

Проблемът в политиката, икономиката, обществения живот от известно време е все някакъв друг, помисли си Монталбано. Някой

казва: „Има много безработни“, а дежурният политик отговаря: „Вижте, проблемът е друг“. Съпруг пита жена си: „Вярно ли е, че си ми изневерила?“, а тя му отговаря: „Проблемът е друг“. Но тъй като вече беше успял да си припомни до съвършенство сценария, каза на Мими:

— Вече не ти се жени ли?

Мими го погледна смаяно:

— Кой ти каза?

— Никой, но ми го подсказват очите ти, лицето ти, видът ти.

— Не е точно така. Историята е по-сложна.

Нямаше как историята да не е сложна, след като проблемът вече е бил повдигнат. Какво щеше да стане сега: всичко се проваляше, или се налагаше разговорът да продължи напред?

— Факт е — продължи Ауджело, — че много обичам Беба, харесва ми да правя любов с нея, харесва ми как разсъждава, как говори, как се облича, как готви...

— Но...? — попита Монталбано, прекъсвайки го нарочно.

Мими се отклоняваше по дълъг и труден път: списъкът с качествата на жената, в която мъжът е влюбен, би могъл да се окаже безкраен, каквито са имената на Бога.

— Но не се чувствам готов да се ожения за нея.

Монталбано не гъкна, защото казаното със сигурност щеше да има продължение.

— Или по-точно, готов съм да се ожения за нея, но...

Продължението беше дошло, но то на свой ред имаше продължение.

— ... в някои от нощите броя часовете, които ми остават до сватбата. — Измъчена пауза. — В други обаче ми се иска да взема първия самолет, който отлита, и да избягам в Буркина Фасо.

— Много ли са самолетите, които излитат оттук за Буркина Фасо? — попита го Монталбано с ангелско изражение.

Мими се изправи изведнъж с почервеняло лице.

— Отивам си. Не съм дошъл при теб, за да ми се подиграваш.

Монталбано го убеди да остане и да излее душата си. Тогава Мими започна дългия си монолог. Обясни, че едната нощ е надарен с магарешко, а на следващата с лъвско сърце. Чувствал се разполовен на две, ту се боял да поеме ангажименти, които нямало да успее да

изпълни, ту се виждал щастлив баща на поне четири деца. Не можел да се реши, страхувал се да не избяга в момента, в който трябвало да каже „да“, оставяйки всички в недоумение. А клетата Беба как ли щяла да понесе подобен удар? Както се беше случило и миналия път, изпиха всичкото уиски, което намериха в къщата. Първият, който рухна, беше Ауджело, вече изнурен от другите безсънни ноци, измъчен от монолога си, който продължи три часа, затова стана и излезе от стаята. Монталбано си помисли, че е отишъл до тоалетната. Но грешеше — Мими се беше проснал направо в леглото му и хъркаше. Комисарят изруга, прокле го, легна си на дивана и с триста мъки заспа.

Събуди се с главоболие, защото някой пееше в банята. Кой ли можеше да е? Изведнъж паметта му се възвърна. Изправи се, всичко го болеше заради неудобния диван, на който беше спал, забърза към банята, където Мими си вземаше душ, наводнявайки пода. Без обаче да му пука, дори изглеждаше щастлив. Какво да го направи? Да го повали с удар в тила ли? Отиде на верандата, денят обещавахе да е добър. Върна се в кухнята, приготви си кафе и си взе чаша. Появи се Мими избръснат, доста освежен и усмихнат.

— Има ли и за мен?

Монталбано не отговори, не гарантираше какво може да излезе от устата му, ако я отвореше. Ауджело напълни до половината чашата си със захар, от което на комисаря му се повдигна, защото онзи не пиеше кафе, а го ядеше като мармалад.

Като си изпи кафето или каквото там беше, Мими го погледна сериозно.

— Моля те да забравиш за онова, което ти казах тази нощ. Повече от решен съм да се ожения за Беба. Това са само моментни щуротии, които от време на време се раждат в главата ми.

— Честито с пожелания за мъжка челяд! — промърмори гневно Монталбано. Докато Ауджело се приготвяше да си тръгва, добави, но този път с ясен глас:

— И искрени поздравления!

Мими се обърна бавно, наежи се, тонът на комисаря съзнателно натякваше за нещо.

— Поздравления за какво?

— За начина, по който си работил върху случая Гаргано. Направо си си оставил ръцете.

— Ровил си се в моите документи? — попита Ауджело, който мигновено се ядоса.

— Бъди спокоен, предпочитам по-поучителните четива.

— Слушай, Салво — каза Мими, като се върна и пак седна. — По какъв начин да ти обясня, че само сътрудничих, и то съвсем за малко, в това разследване? Всичко е в ръцете на Гуарнота. Със случая се занимават дори и в Болоня. Затова не ми се сърди на мен, аз направих каквото ми казаха да направя, и толкова. Край.

— Имат ли идея къде са изчезнали парите?

— Поне до момента, в който участвах и аз, не успяха да разберат какво е станало с тях. Знаеш как действат тези типове: прехвърлят парите от една държава в друга, от една банка в друга, правят пирамидални структури, офшорки, неща от този тип, и в един момент започваш да се съмняваш, че тези пари изобщо някога са съществували.

— Значи, единственият, който знае къде се намира сега плячката, би трябвало да е Гаргано?

— Теоретично би трябвало да е единственият.

— Обясни ми го по-добре.

— Хм, не може да се изключи да е имал съучастник. Или поне да е споделил с някого. Аз обаче не вярвам той да се е доверил на друг.

— Защо?

— Не е бил човек от този тип, не се е доверявал на сътрудниците си, държал е всичко под контрол. Единственият, който е имал някаква минимална самостоятелност, и то съвсем минимална, тук, в агенцията във Вигата, е бил Джакомо Пелегрино, струва ми се, това е името му. Казаха ми го другите две служителки, но него не можах да го разпитам, защото се намира в Германия и все още не се е върнал.

— От кого си разбрал, че е заминал?

— Каза ми го хазайката му.

— Сигурни ли сте, че Гаргано не е изчезнал или някой не се е погрижил да изчезне от нашия край?

— Виж, Салво, на бял свят не се появи нито билет за влак, нито за кораб или самолет, който да удостовери отпътуването му в каквато и да е посока в дните, преди да изчезне. Казахме си, че може да е дошъл с кола. Имал е винетка за магистралата. Но няма потвърждение да я е използвал. Парадоксалното е, че Гаргано може изобщо да не е мърдал

от Болоня. Никой не е виждал по нашия край колата му, която е биела твърде много на очи. — Погледна часовника си. — Има ли нещо друго? Не бих искал Беба да се разтревожи, като не ме намери.

Този път Монталбано, който беше възвърнал доброто си настроение, стана и го изпрати до вратата. Но не защото казаното от Ауджело беше прояснило нещата. А заради диаметрално противоположна причина: трудностите в разследването пораждаха в него някакво задоволство, вътрешна радост, подобна на онази, която изпитва истинският ловец пред хитрата и опасна плячка.

На прага Мими го попита:

— Ще ми кажеш ли защо си се вкопчил в случая „Гаргано“?

— Не. Или казано по-точно, даже и аз все още не знам. Между другото, знаеш ли как е Франсоа?

— Вчера говорих със сестра ми, каза ми, че всички са добре. Ще ги видиш на сватбата. Защо каза „между другото“? Какво общо има Франсоа с Гаргано?

Твърде дълго беше да му обяснява за страха, който го обзе, когато му мина лошата мисъл, че парите на момченцето са изчезнали заедно с брокера мошеник. И че този страх беше една от причините да вземе присърце цялата история.

— „Между другото“ ли казах? Хм, не знам защо — отговори Монталбано с напълно безразлично изражение.

* * *

— Фацио, зарежи онова, което ти поръчах вчера. Мими ми обясни, че са направили сериозни проучвания, няма смисъл и ти да си губиш времето. Между другото, не се намира жива душа, която да е виждала Гаргано по тия места.

— Както заповядате, комисарю — отвърна Фацио, но не помръдна от мястото си пред бюрото на Монталбано.

— Искаш да ми кажеш нещо ли?

— Хм... Намерих един лист между документите на господин Ауджело. Върху него са свидетелските показания на някакъв, който казва, че е видял автомобила на Гаргано, алфа 166, на един полски път в нощта между трийсет и първи август и първи септември.

Монталбано подскочи на стола.

— И?

— Господин Ауджело е написал отстрани „Да не се взема под внимание“. Така са и направили.

— Ама защо, свети боже?

— Защото човекът се казва Антонино Томазино.

— Какво значение има как се казва! Важното е...

— Има значение, комисарю. Този Антонино Томазино преди две години доложил на карабинерите, че в околностите на Пунтасека има морско чудовище с три глави. А на следващата година се появи при нас в седем сутринта, крещейки, че се е приземила летяща чиния. Представяте ли си, комисарю, това го разказа на Катарела, а той така се впечатли, че също нададе вой. Вдигна се голяма врява.

---

[1] Шоколадови бонбони, произвеждани в Перуджа. Всеки бонбон е обвит в станиол и листче с крилата мисъл. — Б.пр. ↑

[2] Антонио Табуки (1943–2012), италиански писател. — Б.пр. ↑

8

Вече от около час подписваше документите, които Фацио беше сложил на бюрото му, придавайки си авторитетен вид („Комисарю, тези на всяка цена трябва да ги оправите, не трябва да мърдате оттук, докато не ги приключите!“), когато вратата се отвори и се появи Ауджело, без дори да е почукал. Изглеждаше доста превъзбуден.

— Сватбата се отлага!

О, боже, дългите му колебания, изглежда, бяха придобили застрашаваща форма.

— Размисли както правят женкарите ли?

— Не, но тази сутрин се обади на Беба от Айдоне, че баща ѝ е получил инфаркт. Изглежда, не е нещо сериозно, но Беба не иска да се омъжи без баща си, много е привързана към него. Вече тръгна, а аз още днес ще замина след нея. Ако всичко се развива добре, сватбата ще се отложи с около месец. Какво да правя сега?

Монталбано се удиви от въпроса му.

— Какво искаш да кажеш с това?

— Че няма да мога да издържа цял месец: едната нощ да се събуждам и да мисля колко остава до сватбата, а на следващата — как да избягам от нея. Ще се представя пред олтара или в усмирителна риза, или напълно изтощен.

— Ще се погрижа да избегнеш изтощението. Хайде да направим така. Отивай в Айдоне, виж как стоят нещата там, след това се върни и започни да работиш. — Протегна ръката си към телефона. — Ще уведомя Ливия.

— Няма нужда. Вече ѝ се обадох — каза Ауджело, излизайки.

Монталбано почувства как се вбесява от ревност. Как така? Бъдещият ти тъст е покосен от инфаркт, годеницата ти плаче отчаяна, сватбата ти отива на кино, а първото нещо, което правиш, е да се обадиш на Ливия? Удари с юмрук по документите, които се разпиляха по пода, изправи се, излезе, отиде на пристанището и започна дългата си разходка, за да се успокои.

* * *

Незнайно защо, на връщане към полицейското управление му се прииска да промени маршрута си и да мине покрай офиса на „Цар Мидас“. Беше отворен. Побутна стъклената врата и влезе.

И веднага усещането за печална пустота го стисна за гушата. В офиса имаше само една запалена лампа, която разпръскваше светлината си като за бдение над мъртвец. Мария-Стела Козентино седеше пред гишето неподвижна, с вторачени пред себе си очи.

— Добър ден — каза Монталбано. — Минавах оттук и... Има ли нещо ново?

Мария-Стела разпери ръце, но не каза нищо.

— Джакомо Пелегрино обади ли се от Германия?

Тя ококори очи.

— От Германия?

— Да, тръгнал е за Германия по поръчение на Гаргано, не знаете ли?

Жената изглеждаше объркана и смаяна.

— Не знаех. Всъщност питах се къде ли е изчезнал. Помислих си, че не се появява, за да избегне...

— Не — отвърна Монталбано. — Чичо му, който носи същото име като неговото, ми каза, че Гаргано следобед на трийсет и първи август е наредил по телефона на Джакомо да тръгне за Германия.

— Един ден преди деня, предвиден за пристигането на брокера?

— Точно така.

Мария-Стела запази мълчание.

— Има ли нещо, което не ви звучи убедително?

— Ако трябва да бъда искрена, да.

— Кажете го.

— Хм, Джакомо беше единственият сред нас, който сътрудничеса на брокера в случаите на плащания и при пресмятане на лихвите. Брокерът да му възложи задача извън страната точно когато има най-голяма нужда от него, това наистина ми се струва странно. А пък и Джакомо...

Спря се, беше ясно, че нямаше желание да продължи.

— Имайте ми доверие, кажете ми всичко, което мислите. В интерес на самия Гаргано е.

Каза последното изречение, чувствайки се по-лош и от мошеник, който разиграва „Тука има, тука нема“, но госпожица Козентино захвапа въдицата.

— Не мисля, че Джакомо е корифей във финансите от висок ранг. Брокерът обаче — да, той беше магьосник.

В този момент очите ѝ проблеснаха при мисълта колко способен беше любимият ѝ.

— Моля ви, ще ми дадете ли адреса на Джакомо Пелегрино? — попита я комисарят.

— Разбира се — каза Мария-Стела.

И му го даде.

— Ако има нещо ново, обадете ми се — каза Монталбано.

Подаде ѝ ръка, Мария-Стела се ограничи да произнесе само „Приятен ден“, и то под нивото на чуваемото. Може би нямаше повече сили, възможно бе да се беше обрекла на гладна смърт като някои кучета върху гроба на стопанина си. Излезе бързешком от офиса, защото чувстваше, че започва да се задушаваша.

* * *

Вратата на апартамента на Джакомо Пелегрино беше отворена, а на стълбищната площадка бяха натрупани чувалчета с цимент, кутии с боя и други строителни материали. Прекрачи прага.

— Може ли да вляза?

— Какво желаете? — попита го от върха на стълбата майсторът, облечен в работни дрехи и с хартиена шапка на главата.

— Хм... — каза леко объркан Монталбано. — Тук не живее ли един човек на име Пелегрино?

— Нищо не знам — нито кой живее, нито кой не живее тук — отговори му строителят. Повдигна едната си ръка и почука с кокалчетата на пръстите си по тавана, както се прави по вратите.

— Госпожо Катарина! — повика той.

Чу се приглушен женски глас, който идваше отгоре.

— Какво има?

— Слезте, госпожо, един човек ви търси.

— Идвам.

Монталбано се премести на междустълбищната площадка. Чу как на горния етаж се отваря и затваря врата, а след това някакъв странен шум, който му заприлича на издухване на въздух от мех. Обясни си го, когато видя най-отгоре на стълбището да се появява госпожа Катарина. Изглежда, тежеше не по-малко от сто и четирийсет килограма и при всяка крачка дишаше по този начин. Веднага щом зърна комисаря, спря.

— Вие кой сте?

— Комисар от обществената сигурност. Монталбано.

— И какво искате от мен?

— Да поговорим, госпожо.

— Дълго ли ще продължи?

Комисарят махна уклончиво с ръка. Госпожа Катарина го погледна изпитателно.

— По-добре е да се качите — реши най-накрая, предприемайки трудната маневра на завъртане около себе си.

Комисарят се позабави, изчака да чуе шума от превъртането на ключа, който отваряше вратата на горния етаж, и чак тогава се качи.

— Елате тук — повика го женският глас.

Озова се в хубав хол. Статуетки на Богородица под стъклени похлупаци, репродукции на плачеци Богородици, бутилчици под формата на Богородица, пълни с вода от Лурд. Госпожата вече седеше на един стол, очевидно направен ѝ по мярка. Кимна на Монталбано да се настанява на дивана.

— Съжалявам, господин комисар. Очаквах го! Предчувствах, че ще стане така. Ех, този престъпен урод! В затвора! За цял живот в зандана, чак до деня на смъртта му!

— За кого говорите, госпожо?

— За кого си мислите, че говоря? За съпруга ми! От три ноци не се е прибирал! Играе комар, напива се, ходи по курви, този голям, ама много голям смръдльо!

— Извинете ме, госпожо, но не съм дошъл заради съпруга ви.

— Така ли? А заради кого сте дошли тогава?

— Заради Джакомо Пелегрино. Дали сте му долния етаж под наем, нали?

Лицето на госпожа Катарина, което приличаше на глобус, започна да се подува все повече и повече и комисарят се уплаши, че ще експлодира. Госпожата обаче само удовлетворено се смееше.

— Богородице, какво добро момче е! Възпитано, чисто! Жалко, че го загубих.

— В какъв смисъл сте го загубили?

— Загубих го, защото напусна къщата ми.

— Не живее ли вече на долния етаж?

— Не, господине.

— Госпожо, разкажете ми всичко от самото начало.

— Какво начало? Към двацет и пети август се качи и ми каза, че напуска квартирата, и тъй като не ми беше пуснал предизвестие, сложи в ръката ми пари за три месеца. На трийсети сутринта си приготви два куфара с неговите неща, каза ми довиждане и освободи жилището. Това е началото и краят.

— Каза ли ви къде отива да живее?

— И защо да ми го казва? Какви сме ние? Майка и син ли? Съруг и съруга ли? Брат и сестра ли?

— Даже и братовчеди ли не бяхте? — попита я Монталбано, предлагайки й друг интересен вариант за евентуално родство.

Но госпожа Катарина не долови иронията му.

— Как не! Каза ми само, че трябва да замине за Германия за месец, но като се върне, щял да живее в собствен дом! Много добро и благословено момче! Господ да го закриля и да му помага!

— Писал ли ви е? Обаждал ли ви се е от Германия?

— И защо? Да не би да сме роднини?

— Това вече ми се струва, че го уточнихме — каза Монталбано.
— Идва ли е някой да го търси?

— Не, господине. Само около четвърти или пети септември идва някакъв да пита за него.

— Знаете ли кой е?

— Да, господине, полицай. Каза, че господинчото Джакомо трябва да се яви в полицейското управление. Но аз го осведомих, че е тръгнал за Германия.

— Джакомо имаше ли кола?

— Как не! Нямахте, господине. Умееше да кара, имаше шофьорска книжка, но нямаше кола. Притежаваше само едно

раздрънкано моторче, което веднъж палеше, друг път — не.

Монталбано се изправи, благодари ѝ и каза довиждане.

— Извинете ме, че няма да ви изпратя — каза госпожа Катарина, — но изправянето ме изморява.

* * *

— Размишлявайте за момент заедно с мен — каза комисарят на скалните барбуни, които бяха в чинията му. — Според това, което ми каза госпожа Катарина, Джакомо е напуснал къщата сутринта на трийсети август. Според чичото, който му е адаш, предния ден Джакомо му е казал, че следобеда в четири часа щял да вземе самолет за Германия. В такъв случай въпросът е следният: къде е спал Джакомо през нощта на трийсети срещу трийсет и първи? Не е ли било по-логично да напусне жилището сутринта на трийсет и първи, след като е изкарал нощта в него? Освен това къде е моторчето? Въпреки че основният въпрос е дали тази история с Джакомо има значение за разследването. Ако това е така, защо?

Скалните барбуни не му отговориха — може би защото вече не бяха в чинията, а в корема на Монталбано.

— Да предположим, че има значение — заключи той.

* * *

— Фацио, бих искал да провериш дали за полета за Германия в шестнайсет часа на трийсет и първи август е имало резервация на името на Джакомо Пелегрино.

— Закъде в Германия?

— Не знам.

— Вижте, комисарю, в Германия има доста градове.

— Пак ли ми се правиш на духовит?

— Не, господине. И от кое летище? Пунта Раизи или Фонтанароса?

— Струва ми се, от Пунта Раизи. И веднага се махай от полезрението ми.

— На вашите заповеди, комисарю. Исках само да ви кажа, че се обади бившият училищен директор Бурджо, за да ви напомни за нещо, за което вие сте знаели.

Директорът Бурджо го беше потърсил преди десетина дни, за да го покани на дебат между привържениците и противниците на идеята за мост върху протока. Директорът беше докладчик на благосклонните. В края на краищата, иди разбери в каква връзка щеше да бъде прожектиран и филмът „Животът е прекрасен“ на Бенини^[1]. Монталбано беше обещал да присъства — както за да достави удоволствие на своя приятел, така и за да изгледа филма, за който се беше наслушал на противоречиви мнения.

Реши да се върне до Маринела, за да се преоблече, не му се струваше удачно да отиде по дънки. Взе колата, отиде си вкъщи, но там го обзе несретната идея да си полегне за малко, само за пет минути, не повече. Спа обаче непробудно три часа. Когато изведнъж се събуди, разбра, че ако побърза, може да успее на косъм за прожекцията.

Залата беше препълнена, влизането му почти съвпадна с изгасването на светлините. Остана на крак. От време на време се смееше. Но към края, когато почувства как вълнението го стисна за гърлото, всичко започна да се променя... Никога преди това не му се беше случвало да плаче на филм. Излезе от залата още преди да запалят лампите, срамувайки се, че някой можеше да забележи все още мокрите му от сълзите очи. Защо ли му се случи това? Заради възрастта? Знак, че остарява? С напредването на годините човек започва твърде лесно да се разнежва. Но не само. Може би заради разказаната от филма история и начина, по който беше представена? Разбира се, но пак не беше само това причината. Изчака навън излизането на хората, за да поздрави пътъом директора Бурджо. Имаше желание да си отиде веднага у дома и да остане насаме.

* * *

На верандата духаше студен вятър. Морето беше погълнало почти целия плаж. В малкото коридорче държеше дебел шлифер, от онези с подплата. Облече го, върна се пак на верандата и седна. Заради

вятъра не можа да си запали цигарата. За да го направи, трябваше да влезе в стаята. Реши да не пуши, за да не му се налага да става. В далечината се виждаха светлинки, които от време на време изчезваха. Ако това бяха рибари, никак не им беше лесно в такова море.

Остана все така неподвижен, с напъхани в джобовите на шлифера ръце, да премисля онова, което му се беше случило, докато гледаше филма. Изведнъж истинската, единствена и неоспорима причина за неговия плач изплува твърде ясно пред очите му. Но той веднага я отпъди, защото му се стори недостоверна. И въпреки че обкръжи причината, за да може да я атакува от всички страни, тя здраво устояваше на напора му. Накрая той трябваше да се предаде. И тогава взе решение.

* * *

Преди да тръгне, се наложи да изчака в бар „Албанезе“ да докарат пресните каноли с извара. Купи трийсетина от тях, както и килограми от трите вида бисквити: „Реджина“, „Мустацола“ и други с бадемово тесто. Докато пътуваше, ароматът им се разнасяше в колата му. Трябваше волю-неволю да държи прозорците отворени, иначе от наситената миризма щеше да го заболи главата.

За да стигне в Калапиано, избра да поеме по най-дългия и не толкова удобен път, онзи, по който винаги хващаше, защото му позволяваше да види тази Сицилия, която ден след ден изчезваше, състояща се от земя, скъперница на зеленина, и хора, скъперници на думи. След двата часа пътуване, едва излязъл от Галяно, се озова в края на опашка от коли, които се движеха твърде бавно по много окаения асфалт. Табела, написана на ръка и окачена на уличен стълб, разпореждаше: „Движете се със скоростта на пешеходец!“.

Някакъв с физиономия на доживотен затворник (ама сигурни ли сме, че доживотните затворници имат такива физиономии?), облечен в цивилни дрехи и със свирка в устата, изсвири като арбитър, вдигайки ръка, и колата, която беше пред тази на Монталбано, спря изведнъж. Комисарят не разбра нищо от цялата тази работа и малко след това реши да се раздвижи. Слезе и се приближи към човека.

— Вие общински полицаи ли сте?

— Аз? От къде на къде? Аз съм Гаспаре Инделикато, прислужник в началното училище. Отместете се, че идват колите, които са в тази посока.

— Извинете, но днес не е ли учебен ден?

— Разбира се. Но училището е затворено, паднали са два тавана в него.

— Затова ли са ви изпратили да се правите на регулировчик?

— Никой не ме е изпращал. Доброволец съм. Ако не съм аз от тази страна, а Пепи Брукулери, и той доброволец — от другата, представяте ли си какъв хаос щеше да настане?

— Ама какво е станало с пътя?

— На километър оттук има свлачище. Отпреди пет месеца. По пътя може да минава само една кола.

— Отпреди пет месеца?!

— Да, господине. От общината казват, че ремонтът трябва да бъде направен от областта, областта казва, че е задължение на Агенцията по пътищата, а вие междуременно го поемате тържествено отзад.

— А вие не ли?

— Аз се движа с колело.

След половин час Монталбано вече можеше да продължи пътуването си. Спомняше си, че селскостопанското предприятие отстояше на четири километра от Калапиано и за да стигне до него, се налагаше да премине по един коларски път, който беше с толкова много дупки, огромни камънаци и прахоляк, че дори козите го избягваха. Днес обаче се озова на някакъв тесен, но асфалтиран и добре поддържан път. Възможностите бяха две: или се е объркал, или общината в Калапиано си вършеше добре работата. Правилна се оказва втората възможност. Голямата селска къща се появи след един завой, от комина ѝ излизаше дим — знак, че някой в кухнята ѝ приготвяше ядене. Погледна си часовника, беше почти един часа. Слезе, натовари се с канолите и сладките, влезе в големия хол на къщата, който беше и трапезария, и всекидневна, както подсказваше телевизорът в ъгъла. Остави товара си на масичката и отиде в кухнята. Франка, сестрата на Мими, която стоеше с гръб към него, не го усети, че е влязъл. Комисарят застина за кратко, за да я погледа мълчаливо, възхитен от

хармоничните ѝ движения и най-вече запленил от аромата на рагуто, който ускоряваше дишането му.

— Франка...

Жената се обърна, лицето ѝ се озари и се затича в прегръдката на Монталбано.

— Как ме изненада, Салво! — И веднага след това: — Разбра ли за сватбата на Мими?

— Да.

— Тази сутрин ми се обади Беба, баща ѝ се подобрява.

Но не каза нищо повече, върна се да наглежда яденето, без да задава въпроси на Салво защо е дошъл да ги види.

„Страхотна жена!“ — помисли си Монталбано. И попита:

— Къде са останалите?

— Големите са на работа. Джузепе, Доменико и Франсоа са на училище. След малко ще се върнат. Ернст ходи да ги взема с колата, спомняш ли си онзи, немския студент, който прекарваше ваканциите си, като ни помагаше? Когато може, се връща, привързал се е към нас.

— Трябва да поговорим — рече Монталбано.

И ѝ разказа историята със спестовната книжка и парите при нотариуса. Никога преди това не беше споменавал за тях нито пред Франка, нито пред съпруга ѝ Алдо, по простата причина че всеки път забравяше. Докато ѝ разправяше, Франка влизаше и излизаше от кухнята към трапезарията и обратно с комисаря по петите ѝ. Накрая единственият ѝ коментар беше:

— Направил си добре. Радвам се за Франсоа. Ще ми помогнеш ли да занеса приборите?

---

[1] Роберто Бенини — италиански актьор, сценарист и режисьор, носител на „Оскар“ за ролята си в този филм. — Б.пр. ↑

9

Когато чу, че колата влезе в двора, не се въздържа и изтича навън.

Веднага разпозна Франсоа. О, боже, колко се е променил! Вече не беше детенцето, което си спомняше, а издължило се момче с кестенява къдрава коса и много големи черни очи. В същото време и Франсоа го видя.

— Салво!

И полетя към него, прегръщайки го силно. Не като онзи път, когато първо се беше затичал към него, а после внезапно се беше отклонил; сега между тях нямаше проблеми, недоразумения, само голяма обич, която се изразяваше чрез силата и продължителността на прегръдката им. И така, Монталбано, сложил ръка върху раменете на Франсоа, който пък се опитваше да го хване през кръста, влязоха в къщата, последвани от другите.

След това дойде Алдо с тримата си помощници и седнаха на масата. Франсоа седеше отдясно на Монталбано и в един момент постави лявата си ръка върху коляното на Салво. Той премести вилницата в другата си ръка и се помъчи да яде макароните с рагу с лявата, докато държеше дясната си ръка върху тази на момчето. Когато двете ръце трябваше да пийнат малко вино или да си отрежат месо, се пускаха и веднага след това се намираха на тайна среща под масата.

— Ако искаш да си починеш, има приготвена за тази цел стая — каза Франка в края на обяда.

— Не, веднага ще тръгвам — отговори й Монталбано.

Алдо и помощниците му станаха, казаха довиждане на комисаря и излязоха. Джузепе и Доменико направиха същото.

— Отиват да поработят до пет часа — обясни Франка. — След това се връщат, за да си напишат домашните.

— А ти? — попита Монталбано, обръщайки се към Франсоа.

— Аз ще остана с теб, докато си тръгнеш. Искам да ти покажа нещо.

— Отивайте — каза Франка. А след това се обърна към Монталбано: — Междувременно ще ти напиша това, за което ме питаше.

Франсоа го отведе зад къщата, където имаше обширна зелена поляна с люцерна. Четири коня пасяха из нея.

— Бимба! — извика Франсоа.

Млада кобила с руса грива повдигна глава и тръгна към момчето. Когато се приближи, Франсоа се затича и само с един скок яхна добичето без седло, направи един кръг и се върна назад.

— Харесва ли ти? — попита го щастливият Франсоа. — Подари ми я татко.

Татко? Ах, да, имаше предвид Алдо и с право го наричаше татко. Сякаш за миг върхът на нож го убоде в сърцето — нищо страшно, но усети.

— Показах и на Ливия какъв добър ездач съм — каза Франсоа.

— А, така ли?

— Да, когато дойде преди няколко дни. И се боеше да не падна. Знаеш какви са жените.

— Тук ли спа?

— Да, една нощ. На следващия ден си тръгна. Ернст я закара на Пунта Раизи. Останах много доволен.

Монталбано не каза нищо, дори не въздъхна. Върнаха се мълчаливи към къщата, държейки се както преди малко — комисарят с ръка върху раменете на Франсоа, а той, опитвайки се да го прегърне през кръста, но в действителност се беше вкопчил в якето му. На вратата момчето тихичко му прошепна:

— Трябва да ти кажа една тайна.

Монталбано се наведе.

— Когато порасна, искам да стана полицай като теб.

* * *

На връщане хвана по другия път и затова, вместо да пътува четири часа и половина, му трябваша едва малко повече от три. В полицейското управление веднага го нападна Катарела, който изглеждаше по-развълнуван от обичайното.

— Ааа, комисерийо, комисерийо! Господин началникът на полицията казва, че...

— Не ми досаждайте нито ти, нито той.

Катарела остана като попарен. Нямаше сили дори да реагира.

Веднага щом влезе в кабинета си, Монталбано се впусна в мъчително търсене на лист хартия и плик за писмо, които да не са с логото на полицейското управление. Късметът му проработи и като ги намери, написа писмо до началника на полицията без предисловия от типа на „многоуважаеми“ или „почитаеми“.

„Надявам се вече да сте получили копието на бележката от нотариуса, изпратено ви анонимно от мен. В това мое писмо ще ви опиша всички документи, отнасящи се до правомерното осиновяване на онова дете, заради което вие си позволихте да ме обвинявате, че съм го отвлякъл. От своя страна считам въпроса за приключен. Ако имате желание пак да се връщате към този аргумент, ви предупреждавам, че ще подам жалба срещу вас за злепоставяне. Монталбано“.

— Катарела!

— На вашите заповеди, комисерийо!

— Вземи тези хиляда лири, купи марка, залепи я върху този плик и го изпрати.

— Комисерийо, ама тук в службата е пълно с пощенски марки!

— Направи както ти казах. Фацио!

— На вашите заповеди, комисарю.

— Има ли някакви новини?

— Да, господин комисар. И трябва да благодаря за това на един мой приятел, полицай на летището, който пък има приятел, сгоден за работещо на билетната каса в Пунта Раизи момиче. Без тази добра възможност щяха да минат най-малко три месеца, преди да получим отговор.

Типично италиански начин, за да се избегне „пъргавата“ бюрокрация. За късмет, винаги има човек, който познава някого, който пък познава някого другиго.

— И така?

Фацио, който искаше да се наслади на заслужения си триумф, изгуби цяла вечност, за да пъкне ръката си в джоба и да извади от него лист хартия, да го разгъне, държейки го пред себе си като паметна бележка.

— Оказа се, че Джакомо Пелегрино е имал билет, издаден от агенция „Икар“ във Вигата, за полета в шестнайсет часа на трийсет и първи август. И знаете ли още нещо? Той не е хванал този полет.

— Сигурно ли е?

— Абсолютно, комисарю. Но не ми изглеждате твърде учуден.

— Защото започвах и сам да се убеждавам, че Пелегрино не е отпътувал.

— Да видим сега дали това, което ще ви кажа, ще ви учуди. Пелегрино лично се е появил, за да съобщи, че се отказва от пътуването, два часа преди полета.

— Тоест в два следобед.

— Правилно. И е променил дестинацията.

— Този път наистина ме изуми — призна си Монталбано. — Къде е отишъл?

— Почакайте, историята не свършва така. Взел си е билет за Мадрид. Самолетът му е тръгвал на първи септември в десет сутринта, но...

Фацио се подсмихна победоносно. Може би като фон на казаното си представяше триумфалния марш от операта „Аида“. Отвори уста, за да заговори, но комисарят гаднярски го изпревари с малко на финала.

— ... но не се е качил дори и на този — завърши.

Фацио видимо се раздразни, смачка листа и го напъха злостно в джоба си.

— С вас не става, направо убивате удоволствието на човек.

— Хайде де, не се сърди — утеши го комисарят. — Колко туристически агенции има в Монтелуза?

— Тук във Вигата има още три.

— Не ме интересуват тези във Вигата.

— Отивам оттатък да погледна в телефонния указател и ще ви кажа бройката им.

— Няма нужда. Обади се и попитай дали между двацет и осми август и първи септември е правена някаква резервация на името на Джакомо Пелегрино.

Фацио остана като гръмнат. След това дойде на себе си.

— Невъзможно е за изпълнение. Работното им време е изтекло, ще се заема утре сутринта с това, веднага щом дойда. Комисарю, ами

ако открия, че този Пелегрино е направил още една резервация, откъде да знам — за Москва или Лондон, какво ще рече това?

— Ще рече, че нашият приятел е искал само да поразмъти водите. В джоба си е имал билет за Мадрид, но на всички е казал, че отива в Германия. Утре ще разберем дали е купил и други билети. Имаш ли някъде записан номера на домашния телефон на Мария-Стела Козентино?

— Отивам да видя сред документите на господин Ауджело.

Излезе, върна се с едно листче, даде го на Монталбано и пак излезе. Комисарят набра номера. Никой не отговори, може би госпожица Козентино беше отишла на пазар. Сложи листчето в джоба си и реши да се прибере в Маринела.

* * *

Не беше гладен, макароните с рагу и свинското месо, които беше изял при Франка, доста го бяха заситили. Затова си изпържи само едно яйце, а след него изяде четири хамсии с олио, оцет и риган. Като се нахрани, набра отново номера на Козентино, която май наистина винаги стоеше с ръка над телефонния апарат, защото отговори още преди първото позвъняване да е приключило. Гласът ѝ беше като на умираща, глас, който имаше същата устойчивост като мрежата от тънки нишки в паяжината.

— Ало? Кой се обажда?

— Монталбано съм. Извинете ме, че ви безпокоя, може би гледате телевизия и...

— Нямам телевизор.

На комисаря му се стори, че някакво далечно, недосегаемо звънче издрънча за много кратко в мозъка му. Толкова бързо и кратко, че дори не успя да разбере дали този звън го е имало, или не.

— Исках да разбера, ако все още си спомняте, дали Джакомо Пелегрино не е идвал и на трийсет и първи август в офиса?

Отговорът ѝ беше незабавен и без никакво колебание.

— Комисарю, не мога да забравя онези дни, защото си ги повтарям и преповтарям наум. На трийсет и първи Пелегрино дойде в офиса късно, да кажем, към единайсет часа. Тръгна си почти веднага,

каза, че трябва да се срещне с клиент. Следобед се върна някъде към четири и половина. И остана до края на работното време.

Комисарят ѝ благодари и затвори.

Връзваше се, пасваше си. Пелегрино, след като сутринта е отишъл да говори с чичо си, се е появил в службата си, на обяд е излязъл, но не за да се срещне с клиент, а да хване такси или да вземе кола под наем. Тръгнал е към Пунта Раизи. Пристигнал е на летището към четиринайсет часа, върнал е билета за Берлин и си е извадил друг за Мадрид. Качил се е отново в таксито или в колата под наем и към четири и половина се е появил отново в офиса. Всичко съвпадале по време. Защо обаче му е трябвало да забърква цялата тази каша? Добре де, не е искал да бъде открит лесно. Но от кого? И най-вече защо? Докато брокерът Гаргано е имал двайсет милиарда причини, за да изчезне, Пелегрино привидно не е имал нито една.

* * *

— Здравей, любов моя. Днес тежък ден ли имаше?

— Ливия, може ли да изчакаш за момент?

— Разбира се.

Взе един стол, седна, запали цигара и се настани удобно. Беше сигурен, че този телефонен разговор щеше да е доста продължителен.

— Малко съм уморен, но не защото имах много работа.

— Ами тогава защо?

— Общо взето, прекарах осем часа в шофиране.

— Къде си ходил?

— В Калапиано, скъпа.

Стори му се, че дъхът на Ливия внезапно секна, защото чу ясно нещо като стон. Великодушно я изчака да се съвземе и я остави да говори.

— Заради Франсоа ли ходи?

— Да.

— Нещо не е наред ли?

— Не.

— Тогава защо си ходил?

— Имах *spinno*.

— Салво, не започвай да ми говориш на диалект! Знаеш, че в определени моменти не го понасям! Какво каза?

— Че имах желание да видя Франсоа. *Spinno* на италиански се превежда като желание, охота. Сега, когато вече разбираш думата, те питам: на теб никога ли не ти е идвало *spinno* да видиш Франсоа?

— Голям гадняр си, Салво.

— Искаш ли да склучим споразумение? Аз няма да използвам диалектни думи, а ти няма да ме ругаеш. Съгласна ли си?

— Кой ти каза, че съм ходила да видя Франсоа?

— Детето, то самото, докато ми показваше колко добър в язденето е вече. Големите спазваха правилата на твоята игра, дума не обелиха, изпълниха уговорката. Защото е повече от ясно, че ти си ги помолила да не ми казват за посещенията ти. На мен обаче ти ми каза, че имаш един ден отпуск и ще ходиш на плаж с приятелката си, и аз като глупак взех, че се хванах. Задоволи любопитството ми: на Мими каза ли, че ще ходиш в Калапиано?

Очакваше яростен отговор, последван от паметна караница. Вместо това обаче Ливия избухна в плач, в дълги, отчаяни и сърцераздирателни хлипания.

— Ливия, чуй ме...

— Разговорът беше прекъснат.

Изправи се спокойно, отиде в банята, съблече се, изкъпа се и преди да излезе от помещението, се погледна в огледалото. Продължително. След това събра всичките слюнки в устата си и се изплю върху образа в огледалото. Загаси лампата и си легна. Но се наложи незабавно пак да се надигне, защото телефонът извъня. Вдигна слушалката, но онзи от другата страна не проговори, чуваше се само дишането му. Монталбано познаваше това дишане.

И започна да говори. Монолог, който продължи почти час, без плач, без сълзи, но болезнен като хлипанията на Ливия. Каза й неща, които никога не би искал да каже на себе си, как нараняваше, за да не бъде наранен, как от известно време беше открил, че самотата му се видоизменя от сила в слабост, колко му горчи мисълта за нещо толкова просто и естествено, каквото е остаряването. Накрая Ливия просто му каза:

— Обичам те. — Преди да прекъсне връзката, добави: — Все още не съм анулирала отпуска си. Ще тръгна оттук един ден по-късно

и после ще дойда във Вигата. Освободи се от всичко, искам те само за себе си.

Монталбано се върна да си легне. Едва успя да се напъха под чаршафите и да затвори очите си, и веднага заспа. Влезе в света на сънищата с леките стъпки на момченце.

* * *

Беше единайсет сутринта, когато Фацио се появи в кабинета на Монталбано.

— Комисарю, знаете ли последната новина? В агенция „Интертур“ в Монтелуза Пелегрино си е извадил билет и за Лисабон. Самолетът е излитал в три и половина следобед на трийсет и първи. Обадох се в Пунта Раизи. Оказва се, че е хванал този полет.

— А ти вярваш ли?

— Защо да не вярвам?

— Защото вероятно го е препродал на някой пътник от списъка на чакащите, а той се е върнал в офиса, тук във Вигата. Това е съвсем сигурно, защото Пелегрино е бил в пет часа в офиса на „Цар Мидас“, затова не е могъл да бъде на път за Лисабон.

— Какво означава това?

— Означава, че Пелегрино е идиот, който се мисли за много умен, въпреки че винаги ще си остане идиот. Направи нещо. Поискай информация от всички стаи под наем, хотели, пансиони във Вигата и Монтелуза дали Пелегрино е спал в някой от тях в нощта между трийсети и трийсет и първи август.

— Веднага.

— Още нещо: попитай и в офисите за коли под наем, все така във Вигата и Монтелуза, дали около тези дати Пелегрино е наемал кола.

— Как така първо търсехме Гаргано, а сега започнахме да издирваме Пелегрино? — попита го Фацио, изпълнен със съмнение.

— Защото вече съм убеден, че веднага щом намерим единия, незабавно ще узнаем къде да открием и другия. Искаш ли да се обзаложим?

— Не, господине. С вас не се хващам на бас — каза Фацио, излизайки.

Всъщност, ако беше приел баса, щеше да го спечели.

* * *

Беше го обзел обичайният вълчи глад — може би защото от доста време не беше спал толкова добре. След като си изля душата пред Ливия, сякаш от това му олекна и го накара да преоткрие правилната мярка за себе си. Прииска му се да се пошегува. Веднага прекъсна Калоджеро, който беше започнал краткото изброяване на гозбите в менюто:

— Днес ще ми дойде добре котлет по милански.

— Наистина ли?! — попита го смаяно Калоджеро, подпирайки се на масата, за да не падне.

— Мислиш ли, че точно от теб ще поискам котлет? Би било все едно да поискам будистки монах да ми отслужи света литургия. Днес какво ще ми предложиш?

— Спагети с черен сос от сепия.

— Донеси ми. А след тях?

— Кюфтенца от малки октоподчета.

— А от тях — десетина.

* * *

В седем вечерта Фацио му докладва.

— Комисарю, оказа се, че не е спал на нито едно от тези места. Взел е обаче кола под наем в Монтелуза сутринта на трийсет и първи и я е върнал в четири следобед. Служителката, която се оказа много оправно момиче, каза, че по километража може да се съди за пътуване до Палермо и обратно.

— Съвпада — отбеляза комисарят.

— А, момичето каза също, че Пелегрино уточнил, че иска кола с багажник с голяма вместимост.

— Е, да. Трябвало е да натовари със себе си и двата куфара.

За известно време запазиха мълчание.

— Ама къде ли е спал този благочестив християнин? — запита се Фацио на висок глас.

Ефектът, който думите му упражниха върху комисаря, предизвика силната му уплаха. В действителност Монталбано го беше погледнал с облепени очи и след това се беше плеснал яростно по челото.

— Какъв лайнар!

— Какво казахте? — попита го Фацио, готов да му поиска извинение.

Монталбано се изправи, взе нещо от чекмеджето и го сложи в джоба си.

— Да вървим.

Монталбано беше с личния си автомобил и го подкара като луд към Монтелуза, сякаш някой го преследваше. Когато пое по пътя, който водеше към току-що построената неголяма вила на Пелегрино, лицето на Фацио придоби каменно изражение, гледаше право напред и не продумваше. Като пристигнаха пред заключената градинска врата, комисарят спря и слязоха от колата. Счупените стъкла на прозорците не бяха сменени, но някой беше сложил на тяхно място найлони, закрепени с кабарчета. Зелените надписи „лайнар“ не бяха изтрити.

— Възможно ли е да има някой вътре, може би чичото? — каза Фацио.

— Да се прикрием — отвърна му комисарят. — Обади се веднага в полицейското управление и кажи да ти дадат номера на Джакомо Пелегрино, човека, който пушна оплакването. След това му се обади и му кажи, че си дошъл тук на оглед, попитай го дали той е сложил найлоните и дали е получил някакви известия от племенника си. Ако не ти отговори, тогава ще решим какво да правим.

Докато Фацио провеждаше телефонните разговори, Монталбано се придвижи към поваленото маслиново дърво. То беше загубило по-голямата част от листата си, които, сега пожълтели, се бяха разпръснали по земята. Повече от ясно беше, че малко оставаше, преди жизненото дърво да се превърне в купчина мъртви дърва. Тогава комисарят направи нещо странно, или по-точно постъпи като хлапак: застана в средата на отсечения ствол и допря ухото си до него, както се прави с умиращ човек, за да чуе дали сърцето му все още бие. Остана така за известно време, може би се надяваше да успее да долови ромона на дървесните му сокове? Изведнъж го напуши смях. Какви ги вършеше? Това бяха действия, типични за барон Мюнхаузен, на когото му беше достатъчно да доближи ухото си до земята, за да чуе дали тревата расте. Не беше забелязал, че Фацио е наблюдавал отдалече цялата му тревога и сега се приближаваше към него.

— Комисарю, говорих с чичото. Той е покрил прозорците, защото племенникът му е оставил ключовете за градинската врата, но не и за входната. Не му е пратил известие от Германия, но според него остава малко до завръщането му. — След това погледна маслиновото дърво и поклати глава.

— Гледай каква касапница! — каза Монталбано.

— Лайнар! — каза Фацио, използвайки нарочно същата дума, която комисарят беше надраскал по стените.

— Сега разбираш ли защо бях обзет от моментна ярост?

— Не е нужно да ми давате обяснения — каза Фацио. — Сега какво ще правим?

— Ще влезем вътре — отговори му Монталбано, като извади от джоба си онова нещо, наподобяващо торбичка, която беше взел от чекмеджето на бюрото си, в която имаше богат набор от шперцове и подправени ключове, подарък от негов приятел крадец. — Ти се оглеждай да не дойде някой.

Засуети се около бравата на градинската врата и я отвори доста лесно. По-трудоемка се оказа вратата на виличката, но най-накрая успя да отвори и нея.

Повика Фацио. Влязоха. Пред очите им се ширна голям, напълно празен хол. Кухнята и банята също бяха необзаведени, липсваха дори най-основните неща. От хола тръгваше стълба от камък и дърво, която водеше към горния етаж. Там имаше две големи спални без мебели. Във втората спалня обаче имаше разгъната на пода чисто нова дебела завивка, току-що купена, още с етикета върху нея. Обзаведената баня се намиреше между двете спални. На поставката под огледалото имаше опаковка с пяна за бръснене и пет ножчета за еднократна употреба. Две от тях бяха използвани.

— Джакомо е направил най-логичното нещо, което е можел да направи. Когато е напуснал жилището под наем, е дошъл тук. Спал е върху завивката. Но къде са двата куфара, които е носел със себе си? — запита се Монталбано.

Потърсиха ги в таванското помещение, в стаичката под стълбището. Нищо. Затвориха вратата и за всеки случай направиха обиколка на вилата. На задната ѝ стена имаше желязна вратичка, в горната част с решетка, за да може оттам да влиза въздух. Монталбано

я отвори. Беше нещо като килер за инструменти. Сред тях бяха и двата големи куфара.

Изнесоха ги навън, защото помещението беше твърде малко. Не бяха заключени. Монталбано взе единия, а Фацио другия. Не знаеха какво търсят, но въпреки това започнаха да ровят. Чорапи, ризи, кърпички, костюм, шлифер. Спогледаха се. Напъхаха как да е в куфарите всичко, което бяха извадили навън, без да разменят нито дума. Фацио не успяваше да затвори своя куфар.

— Остави го така — заповяда му комисарят.

Върнаха ги вътре, затвориха отново вратичката, градинската врата и потеглиха обратно.

— Комисарю, тази история никак не ми вдъхва доверие — каза Фацио, когато приближиха Вигата. — Ако този Джакомо Пелегрино е тръгнал на дълго пътуване за Германия, как така не си е взел дори едни гащи за смяна? Струва ми се, че изобщо не е приемливо да си е купил всичко чисто ново.

— Има и още нещо, което не се връзва — отвърна Монталбано. — Логично ли е според теб в куфарите да не намерим нито лист, къс хартия, писмо, тетрадка или бележник?

Вече във Вигата комисарят пое по една тясна улица, която не водеше към полицейското управление.

— Къде отиваме?

— Отивам да се видя с бившата хазяйка на Джакомо, ти обаче вземи колата ми и я закарай в службата. Когато свърша, ще се върна пеша. Не е много далече.

* * *

— Какъв е този шум? — попита зад вратата госпожа Катарина с глас на болен от астма кит.

— Монталбано съм.

Вратата се отвори. Показа се някаква чудовищна глава, обсипана с пластмасови ролки за коса.

— Не мога да ви поканя, защото не съм за пред хора.

— Извинете ме за безпокойството, госпожо Катарина. Само един въпрос: колко куфара имаше Джакомо Пелегрино?

— Не ви ли казах? Два.

— И нищо друго?

— Имаше също и чанта, но малка. В нея държеше документите си.

— Знаете ли за какви документи става дума?

— Според вас аз такъв човек ли съм, от тия, които надничат в нещата на другите? Каква съм аз, някакво невъзпитано същество ли? Ключарка?

— Госпожо Катарина, как изобщо може да ви мине през ума, че аз мога да си помисля подобно нещо за вас? Имах предвид, че понякога се случва човек, намирайки отворена чантичка, да хвърли едно око вътре в нея, просто така, случайно, неволно...

— Само веднъж ми се случи. Но съвсем случайно, ей! Вътре имаше много писма, листове, изпълнени с цифри, тефтери и малко от онези черните предмети, които изглеждат като малки плочи...

— Дискети за компютър?

— Да, неща от този род.

— Джакомо имаше ли компютър?

— Имаше. Винаги го носеше със себе си в специална чанта.

— Знаете ли дали е влизал в интернет?

— Комисарю, не разбирам нищо от тези неща. Но си спомням, че веднъж, когато трябваше да му се обадя за водопроводната тръба, която се беше пробила, го набрах, но телефонът му даваше заето.

— Извинете ме, госпожо, защо е трябвало да му се обаждате, вместо да слезете един етаж по-надолу и...

— На вас може и да ви се струва шега работа слизането по стълбите, но на мен ми тежи.

— Не помислих за това, извинете ме.

— Обаждах се няколко пъти, но все ми даваше заето. Тогава набрах смелост, слязох и почуках. Казах на Джакомо, че сигурно не е затворил добре телефона си. Отговори ми, че дава заето, защото е свързан с този — интронет.

— Разбрах. Чантата и компютъра също ли си ги отнесе?

— Разбира се, че си ги е отнесъл. Какво друго да прави, на мен ли да ги остави?

Отправи се в лошо настроение към полицейското управление. Безспорно нямаше как да не е доволен, че документите на Пелегрино

съществуват и че вероятно ги е отнесъл със себе си, но страхът да не би отново да си има работа, както вече му се беше случвало при казуса, наречен „Екскурзия в Тиндари“, с компютри, дискети, дискове и подобни досадни неща караше стомаха му болезнено да се свива. Добре, че беше Катарела, който би могъл да му помогне.

* * *

Разказа на Фацио всичко, което беше научил от госпожа Катарина както при първата, така и при втората им среща.

— Добре — каза Фацио, след като помисли малко над казаното. — Да предположим, че Пелегрино е избягал в чужбина. Първият въпрос е: защо? Той не е бил замесен пряко с мошеничествата на Гаргано. Само някой неврастеник като покойния земемер Гардзуло би могъл да си го изкара на него. Вторият въпрос е: откъде е намерил пари, за да си построи красивата вилчка?

— От тази история с вилата стигам и до заключението — каза Монталбано.

— Какво заключение?

— Че Пелегрино е искал да се покрие за известно време, но въпреки това е имал намерение рано или късно, по-точно — когато духовете се поуспокоят, да се наслаждава на спокойствие на вилата си. Иначе защо му е трябвало да я строи? Освен ако не се е намесила някаква неочаквана причина, която да го е принудила да избяга може би завинаги, без да му пука повече за вилата.

— Има и нещо друго — подхвана Фацио. — Логично е човек, който напуска страната, да вземе със себе си документи, бумаги, компютър. Но не мисля, че тръгвайки за Германия, взема и моторчето си, ако изобщо е отишъл там.

— Обади се на чичо му и разбери дали не го е оставил при него. Фацио излезе и след малко се върна.

— Не, не го е оставил, нищо не знае за него. Вижте, комисарю, чичото започва да става подозрителен. Попита ме защо се интересуваме толкова от племенника му. Изглеждаше ми разтревожен, като последния бунак се е хванал за историята с отиването по работа в Германия.

— А ние останахме с пръст в устата — завърши комисарят.
Настана мълчание като след изгубен мач.

— Все още не е късно да се направи нещо — реши в един момент Монталбано. — Утре сутринта обиколи банките във Вигата и се опитай да разбереш в коя от всички Пелегрино държи парите си. Със сигурност ще е различна от онази, която е обслужвала Гаргано. Ако имаш някой приятел в нея, пробвай да разбереш колко пари има и дали внася и други суми, освен заплатата си. А, още една молба: как се казваше онзи, който вижда летящи чинии и триглави дракони?

Преди да му отговори, лицето на Фацио придоби недоумяващо изражение.

— Казва се Антонио Томазино. Ама, комисарю, имайте предвид, че този е луд за връзване, на него не може да се гледа сериозно.

— Фацио, какво прави човек, когато е много тежко болен и лекарите разперват ръце? Само и само за да не умре, е готов да прибегне до някой магьосник, шаман или шарлатанин. А ние, скъпи ми друже, в тази част от нощта, струва ми се, сме на смъртно легло по отношение на това разследване. Дай ми телефона му.

Фацио излезе и се върна с лист в ръката.

— Това са неговите доброволни свидетелски показания. Казал е, че няма телефон.

— Има ли поне дом?

— Да, господин комисар. Но е трудно да стигнете до него. Искате ли да ви направя нещо като карта?

* * *

Докато отваряше вратата, забеляза, че в пощенската му кутия има плик. Взе го и разпозна почерка на Ливия. Но не беше писмо, вътре в него имаше само една изрезка от вестник, интервю с някакъв много възрастен философ, който живееше в Торино. Обзет от любопитство, реши да го прочете веднага, преди още да е открил какво му е оставила в хладилника племенницата на Аделина. Разказвайки за семейството си, философът казваше:

— Когато дойде старостта, по-голямо значение имат чувствата, отколкото идеите.

Апетитът му веднага изчезна. Ако за един философ настъпва момент, когато отвлечените разсъждения имат по-малка стойност от обичта, колко ли може да струва за едно ченге на прага на старостта полицейското разследване? Това беше скритият въпрос, който Ливия му поставяше, изпращайки му тази вестникарска изрезка. И с неохота трябваше да си признае, че и за него съществуваше само един отговор: полицейското разследване имаше по-малко значение от чувствата. Спа лошо.

* * *

В шест сутринта вече беше излязъл от вкъщи. Очертаваше се хубав ден — небето беше безоблачно и ясно, нямаше вятър. Беше оставил начертаната от Фацио карта на седалката до себе си и от време на време я поглеждаше. Томазино Антонино или Антонино Томазино, да му мисли той как се казва, живееше на село — в землището на Монтереале, и не беше много далече от Вигата. Единственият проблем за Монталбано беше изборът на правилния път, защото по тия места беше много лесно да се загубиш, тъй като наподобяваха на пустиня без нито едно дърво, белязана от коларски пътища, пътеки, следи от вериги, накъсана тук-там от селски къщурки и някоя и друга вила. Кътче, което всячески се противеше да бъде презастроено с подредени в редици малки вили, ала вече започваха да се виждат първите белези за това колко безсмислена беше тази съпротива: изкопи за водопровод, осветителни и телефонни стълбове, трасета на пътища, достатъчно широки да се разминат две коли. Въртя се три или четири пъти из пустошта, връщайки се винаги в изходната точка, защото картата на Фацио беше твърде обща. Като разбра, че се е загубил, се насочи решително към някаква постройка, наподобяваща голяма селска къща. Спря и слезе. Вратата ѝ беше отворена.

— Има ли някого?

— Заповядайте — каза му женски глас.

Влезе в голямо и добре поддържано помещение, нещо като хол и трапезария, изрядно подредено със стари, но излъскани мебели. Спретната шейсетгодишна госпожа, облечена в сиво, пиеше кафе, а кафеварката върху масата изпускате пара.

— Само да ви попитам нещо, госпожо. Бих искал да разбера къде живее господин Антонино Томазино?

— Тук. Аз съм съпругата му.

Иди разбери защо, беше си представял, че Томазино е някакъв скитник или в най-добрия случай някакъв селянин, застрашен вид, защото селяните бяха на изчезване.

— Аз съм комисар Монталбано.

— Познах ви — каза госпожата, посочвайки телевизора в ъгъла, като кимна с глава към него. — Отивам да повикам съпруга си. Междувременно изпийте едно кафе, приготвям го силно.

— Благодаря.

Госпожата му сервира кафето, излезе, но почти веднага се появи отново.

— Съпругът ми каза да отидете при него, ако това не ви затруднява.

Преминаха по белосан коридор и жената с кимане го насочи да влезе във втората врата вляво. Озова се в истински кабинет с големи лавици за книги и стари мореплавателски карти по стените. Мъжът, който се надигна от креслото и го пресрещна, беше около седемдесетгодишен, висок и изправен, облечен в елегантен блейзър, с очила и хубави бели коси. Вдъхваше респект. Монталбано си беше внушил, че ще се озове пред някакъв полуидиот с изплашени очи и стичаща се от ъгъла на устата лига. Затова се изненада. Сигурно ли беше, че не е станала някаква грешка?

— Вие Антонино Томазино ли сте? — попита.

И би му се искало да добави за по-голяма сигурност: „Онзи, лудият за връзване, който вижда чудовища и летящи чинии?“.

— Да. А вие сте комисар Монталбано. Заповядайте! — покани го да седне в удобен фотьойл. — Казвайте, на ваше разположение съм.

Но точно в това се състоеше затруднението му. Как да започне разговора, без да обиди господин Томазино, който му изглеждаше твърде нормален човек?

— Какво четете?

Въпросът, който излезе от устата му, беше толкова тъп и абсурден, че чак се засрами от него. Томазино обаче се усмихна.

— Чета така наречената „Книга на Роджър“, написана от арабския географ Ал Идриси^[1]. Но вие не сте дошли дотук, за да ме

питате какво чета. Дошли сте, за да разберете какво съм видял през нощта преди малко повече от месец. Може би в полицейското управление са променили мнението си.

— Да, благодаря ви — каза Монталбано, признателен, че онзи пое инициативата.

Не само че Томазино беше нормален, но беше и изтънчен, образован и интелигентен човек.

— Трябва да започна с едно предисловие. Какво са ви казали за мен?

Монталбано се поколеба, смутен. След това реши, че винаги е по-добре да се каже истината.

— Казаха ми, че от време на време виждате странни и несъществуващи неща.

— Вие сте изключително любезен, комисарю. Но казано с прости думи, за мен се говори, че съм луд. От тези тихите луди, гражданин, който си плаща данъците, уважава законите, не извършва непристойни и агресивни действия, не заплашва, не малтретира съпругата си, ходи на литургия, отгледал е деца и внуци, но винаги си остава луд. Добре го казахте, че от време на време ми се случва да виждам несъществуващи неща.

— Извинете ме — прекъсна го Монталбано. — С какво се занимавате?

— Като професия ли имате предвид? Преподавах география в гимназията в Монтелуза. От години съм пенсионер. Ще ми разрешите ли да ви разкажа една история?

— Разбира се.

— Имам внук, Микеле, който сега е на четиринайсет години. Един ден преди десетина години синът ми дойде да ме види заедно със съпругата и сина си. Продължава да го прави и сега, слава богу! Микеле и аз започнахме да си играем на двора. Изведнъж внукът ми се разкреця, казваше, че полянката е пълна с ужасни и яростни дракони: влязох в тона му и започнах и аз да викам. Тогава момченцето се изплаши, че съм обзет от страх, и поиска да ме успокои. Каза ми: „Слушай, дядо, тези дракони не съществуват, затова не бива да се боиш. Аз си ги измислих, просто така, наужким“. Комисарю, повярвайте ми, през последните години съм в състоянието на внука ми Микеле. Изглежда, по някаква загадъчна причина част от мозъка ми се

е върнала назад в детството. Само че за разлика от момчето вземам за вярно онова, което виждам, и продължавам да го мисля за истинско само за определено време. След това ми минава и си давам сметка, че съм видял нещо несъществуващо. Дотук ясен ли бях?

— Повече от ясен — каза комисарят.

— Може ли сега да ви попитам какво ви разказаха, че съм видял?

— Хм, струва ми се, триглаво морско чудовище и летяща чиния.

— Само това ли? Не ви ли съобщиха, че съм зърнал и ято риби с крила, направени от тенекия, накацали на едно дърво? Или за онзи път, когато едно джудже от планетата Венера изникна в кухнята и ми поиска цигара? Искате ли да спрем дотук, за да не настане объркване?

— Както желаете.

— Тогава ще подредя в редица нещата, които ви казах и за които вече знаехте. Триглаво морско чудовище, летяща чиния, ято риби с ламаринени криле, джудже от Венера. Съгласен ли сте с мен, че са все неща, които не съществуват?

— Разбира се.

— Тогава, ако дойда при вас и ви кажа: вижте, миналата нощ видях такъв и такъв автомобил, вие защо да не ми повярвате? Да не би колите да са плод на фантазията ми, защото не съществуват? Говоря за предмет от всекидневието, за истинска кола с четири гуми, номер и регистрация, а не ви се хваля, че съм използвал космическа тротинетка, за да пристигна на Марс!

— Ще ме заведете ли на мястото, където сте забелязали колата на Гаргано? — попита комисарят.

Беше сигурен, че е открил безценен свидетел.

---

[1] През 1153 година в дворец на остров Сицилия Мохамед ал Идриси завършва книга, озаглавена „Развлечение на копнеещия да преброди страните“, поръчана от любознателния нормански крал Роджър II. — Б.пр. ↑

11

За краткия престой, който бяха направили вътре в къщата, времето се беше променило. Повеите на надигналия се гневен студен вятър наподобяваха ударите с лапа на разярено животно. От морето към сушата бързо напредваха огромни дъждовни облаци. Монталбано шофираше, следвайки указанията на учителя Томазино, и от време на време го молеше да му обясни по-добре случката.

— Сигурен ли сте, че е било в нощта между трийсет и първи август и първи септември?

— Залагам си главата.

— Защо сте толкова сигурен?

— Защото тъкмо си мислех, че на следващия ден, първи септември, Гаргано ще ми изплати лихвите, когато видях колата му. И се удивих.

— Извинете ме, учителю, но и вие ли сте жертва на Гаргано?

— Да, голям глупак съм, че му повярвах. Трийсет милиона лири ми отмъкна. Когато видях колата му, се учудих, но и останах доволен. Помислих си, че ще удържи на думата си. Вместо това на сутринта ми казаха, че не се е появил.

— Защо се удивихте, като видяхте колата му?

— По много причини. Да започнем с мястото, на което се намираше. Ще се учудите и вие, като стигнем до него. Казва се нос Пицило. А и часът беше необичаен — със сигурност беше след полунощ.

— Погледнахте ли колко точно беше часът?

— Нямам часовник, през деня се ориентирам по слънцето, а когато е тъмно — по аромата на нощта: разполагам с нещо като естествен уред за измерване на времето вътре в тялото си.

— Казахте „по аромата на нощта“?

— Да. Според часа нощта променя аромата си.

Монталбано не настоява повече. Каза:

— Може би Гаргано не е бил сам и е искал да се усамотят.

— Комисар Монталбано, това място е твърде изолирано, за да е сигурно. Спомняте ли си, че преди две години тук нападнаха една двойка? После се запитах: от какъв зор ще му трябва на Гаргано да чука в колата като някакъв хлапак с всичките пари, които има, с позицията си в обществото и задължението да пази имиджа си?

— Може ли да ви попитам, имате пълното право да не ми отговаряте, какво сте правили по тия места, за които ми разказвате, че са толкова уединени, в този час на нощта?

— Нощем се разхождам.

Монталбано се въздържа да му задава други въпроси. След по-малко от пет минути, прекарани в мълчание, пенсионираният учител каза:

— Пристигнахме. Това е нос Пицило.

И слезе пръв, последван от комисаря. Намираха се на малко плато, нещо като нос, напълно изолирано, голо, без нито едно дърво, само тук-там някой храст сорго или каперсник. Ръбът на платото отстоеше на около десетина метра, а отдолу, изглежда, имаше пропаст, която водеше към морето.

Монталбано направи няколко крачки, но гласът на Томазино го накара да спре.

— Внимавайте, почвата е ерозираща. Колата на Гаргано беше спряна точно там, където сега е вашата, дори в същата посока, с капака към морето.

— Вие откъде идвахте?

— Откъм Вигата.

— Далече е.

— Не колкото изглежда. Оттук до Вигата пеша са четирийсет и пет минути, най-много час. И така, идвайки от тази посока, трябваше да мина пред колата на пет-шест крачки разстояние. Освен ако не направех дълга обиколка зад нея, за да я избегна. Но защо пък да я заобикалям? Това ми позволи да я разпозная. Луната светеше доста силно.

— Имаше ли възможност да видите номера ѝ?

— Шегувате ли се? Трябваше да се доближа толкова, че да залепя носа си за него, за да го разчета.

— Но след като не сте видели номера, как сте разбрали, че...

— Разпознах я по модела. Алфа 166. Същата кола, с която се появи миналата година у дома ми, за да ми измъкне парите.

— Вие каква кола имате? — науми си да го попита комисарят.

— Аз? Та аз дори нямам книжка.

Разочарованият Монталбано си помисли, че и тази нощ е пропиляна и чедото пак е женско. Учителят Томазино беше луд човек, който вижда несъществуващи неща, но когато виждаше съществуващите, пък си ги натъкмяваше по свой начин. Вятърът беше станал още по-студен, а небето вече беше покрито с облаци. Защо ли си губеше времето в това уединено място? Учителят обаче, изглежда, по някакъв начин усети разочарованието на комисаря.

— Вижте, комисарю, имам една мания.

О, боже, още една? Монталбано се разтревожи. Ами ако този изпаднеше в криза и започнеше да крещи, че вижда лично Луцифер, как трябваше да се държи с него? Да се направи, че не забелязва нищо, или да се качи на колата си и да избяга?

— Манията ми — продължи Томазино — е свързана с автомобилите. Абониран съм за италиански и чуждестранни списания, които са специализирани в тази област. Бих могъл да участвам в телевизионно състезание на същата тема и съм убеден, че ще победя.

— Имаше ли някого вътре в колата? — попита комисарят, примирил се вече с факта, че учителят е напълно непредвидим.

— Вижте, идвайки насам, за известно време можах да наблюдавам колата отстрани. Едва след като се доближих, ми беше възможно да различа дали в купето има човешки фигури. Не забелязах никого. Може би онези, които са били в колата, като са видели приближаваща се сянка, са се навели надолу. Минах покрай тях, без да се обръщам.

— Чухте ли след това моторът на колата да заработи?

— Не. Струва ми се обаче, повтарям — струва ми се, че багажникът ѝ беше отворен.

— И нямаше никого пред него?

— Никого.

На Монталбано му хрумна една идея, която беше толкова проста, че почти се засрами от нея.

— Учителю, ако обичате, бихте ли се отдалечили на около трийсетина крачки и след това да се върнете към колата ми по пътя, по

който сте вървели миналата нощ?

— Разбира се — каза Томазино. — Харесва ми да ходя.

Докато учителят се отдалечаваше, Монталбано отвори багажника на колата си и след това приклепна зад едната ѝ страна, повдигайки глава толкова, че да може да вижда през прозорците на задната врата Томазино, който, след като направи трийсетина крачки, се обърна и тръгна обратно. Тогава Монталбано наведе глава и се прикри напълно. Когато пресметна, че онзи вече е стигнал до предницата на колата, все така клекнал се придвижи и застана пред багажника. Докато се прикриваше още малко, за да стигне до другата страна на колата, разбра, че учителят вече е подминал. Предпазливостта се оказа ненужна, защото Томазино беше казал, че изобщо не се е обръщал назад. В този момент се изправи на крака.

— Учителю, достатъчно, благодаря ви.

Томазино го погледна учудено.

— Къде се бяхте скрили? Видях, че багажникът е отворен, но колата празна, а вас никакъв ви нямаше.

— Идвали сте оттам, а Гаргано, виждайки сянката ви...

Спря се. Небето изведнъж се беше прояснило. В тъмната и еднообразна тъкан на облаците се беше образувал малък процеп, сякаш от раздиране, и от тази пролука се подаваше искрящ слънчев лъч, който почти изцяло се беше съсредоточил над мястото, на което се намираха двамата. Монталбано го напуши смях. Изглеждаха като богомолци, дали някакъв наивен обет и осветени от божествената светлина. И в този момент забеляза онова, което само тази особена светлина — като от театрален прожектор — беше успяла да извади на бял свят. Почувства, че го побиват студени тръпки, а добре познатото звънче започна да дрънчи в мозъка му.

— Ще ви закарам — каза на учителя, който го гледаше въпросително, очаквайки остатъка от обяснението му.

* * *

След като го остави, едва се сдържа да не го прегърне, а после се върна в колата и подкара с бясна скорост. Междувременно не бяха дошли други коли, за да му пречат. Спря, слезе, приближи се бавно с

премерени стъпки и поглед, непрекъснато забит в земята, чак до ръба на бездната. Слънчевия лъч вече го нямаше да му помага, онзи лъч като струйка светлина от фенерче в мрака, но вече знаеше какво трябва да търси.

След това предпазливо се надвеси да погледне под краката си. Платото представляваше земен пласт, опрян в мергелна скала. В действителност едната гладка и бяла стена на скалата се спускаше перпендикулярно чак до морето, което точно на това място вероятно беше дълбоко най-малко десетина метра. Тъмносивата вода имаше същия цвят като този на небето. Не искаше да губи повече време. Огледа се наоколо два-три пъти, за да запомни знаците за ориентиране. После се качи в колата и отпътува към полицейското управление.

* * *

Фацио го нямаше, но неочаквано завари Мими Ауджело.

— Бащата на Беба е по-добре. Решихме да отложим сватбата с един месец. Има ли някакви новини?

— Да, Мими. И то много.

Разказа му всичко. Накрая Ауджело остана със зяпнала уста.

— И сега какво мислиш да правиш?

— Снабди ме с гумена лодка с добър мотор. За час би трябвало да успея да стигна до мястото, въпреки че времето никак не е хубаво.

— Виж, Салво, възможно е да получиш инфаркт. Откажи се. Водата днес май е ледена. А ти, извинявай, че ти го казвам, вече не си младеж.

— Достави ми гумената лодка и не ми играй по нервите.

— Имаш ли поне водолазен костюм? Кислородни бутилки?

— Някъде вкъщи трябва да имам водолазен костюм. Не съм използвал кислородни бутилки никога. Потапям се, без да дишам.

— Салво, било е отдавна, когато си го правил. От години обаче не си се гмуркал. А през всичките тези години си продължил да пушиш. Не знаеш в какво състояние са белите ти дробове. Колко време си мислиш, че можеш да издържиш под вода? Нека бъдем оптимисти и да кажем двайсет секунди?

— Не говори дивотии.

— Пушенето наричаш дивотия?

— Престани най-накрая с това пушене! Естествено, че действа зле на пушачите. Ама според вас смогът и магнитните бури нямат никакво значение, необогатеният уран действа добре на здравето, заводските комини не нанасят вреди, след аварията в „Чернобил“ земеделските култури не са засегнати от радиацията, пълната с уран или каквото и да е там риба е по-хранителна, диоксинът е подсилваща съставка, а лудата крава, шапът и генномодифицираните храни правят живота ви божествен и единственото нещо, което нанася поражения и убива милиони хора, е пасивното пушене. Знаеш ли какъв ще е лозунгът през следващите години? Дръпнете една линия кокаин, така няма да замърсявате околната среда.

— Добре де, добре, успокой се — каза Мими. — Ще те снабдя с гумена лодка. Но при едно условие.

— Какво е то?

— Да дойда с теб.

— И какво ще правиш?

— Нищо, но ще се чувствам зле, ако те оставя сам.

— Съгласен съм тогава. В два часа на пристанището, така или иначе, ще трябва да остана на пост и молитва. Препоръчвам ти да не казваш къде отиваме, защото, ако след това, за лош късмет, се окаже, че съм сбъркал, в полицейското управление ще ни спукат от майтап.

* * *

Монталбано изпита на гърба си колко е трудно да се облече водолазен костюм в гумена лодка в открито море, за което не можеше да се каже, че е твърде спокойно. Мими, който държеше руля, изглеждаше напрегнат и разтревожен.

— Хваща те морска болест ли? — попита го в един определен момент комисарят.

— Не. Бесен съм на самия себе си.

— Защо?

— Защото понякога си давам сметка що за идиот съм, като се поддавам на гениалните ти хрумвания.

Не си казаха друго. Подхванаха разговора едва когато след дългите и мъчителни криволичения най-накрая стигнаха в онази част от морето пред нос Пицило, където сутринта се намираше Монталбано, но откъм сушата. Мергелната скална стена се издигаше без нито една издатина или вдлъбнатина по нея. Мими я погледна със злостно изражение.

— Рисуваме да се ударим — каза.

— Просто внимавай — отвърна му с цялото си разбиране комисарят, започвайки да се спуска, като триеше корема си в ръба на гумената лодка.

— Не ми изглеждаш твърде ловък — рече му Мими.

Монталбано го погледна, без да се реши да цапбурне в морето. Чувстваше отново в гърдите си двете сърца, магарешкото и лъвското. Желанието му да влезе под водата и да провери дали е отгатнал правилно беше много силно, но също толкова силен беше и внезапно обзелият го импулс да зареже всичко. А и времето не му съдействаше — небето беше толкова мрачно, че светлината изглеждаше като на мръкване, а вятърът беше станал доста по-студен. Реши се може би защото никога, ама за нищо на света не искаше да се изложи пред Ауджело, като промени решението си. Гмурна се.

И веднага се озова в най-гъстия и непроницаем мрак, толкова непрогледен, че не можеше да разбере в каква позиция се намира тялото му — хоризонтална или вертикална. Веднъж му се беше случило, събуждайки се през нощта в леглото си, да не е в състояние да се ориентира, да не знае къде се намират неизменните ориентири в стаята му — прозорецът, вратата, таванът. Удари гърба си в нещо твърдо. Отмести се. Напипа с ръка някаква хлъзгава грамада. Усети, че се заплита. Издърпа се и се освободи. Тогава панически се опита да направи две неща: да се противопостави на абсурдния страх, който го връхлиташе, и да измъкне електрическото фенерче от колана си. Най-накрая успя да натисне бутона му, но с ужас забеляза, че от него не излизаше никаква светлина — очевидно не работеше. След това силното течение започна да го тегли към дъното.

„Защо ли се захващам с тези щуротии?“ — запита се безутешно.

Страхът му се видоизмени в паника. Не успя да я овладее и заплува като ракета нагоре, сблъсквайки се лице в лице с Ауджело, който се беше надвесил с цялото си тяло над гумената лодка.

— За малко да ми счупиш носа — каза Мими.

— Ами ти се отмести — отговори му комисарят, вкопчвайки се в гумената лодка. Възможно ли е вече да беше станало нощ? Продължаваше да не вижда нищо. Чуваше само запъхтяното си като на умиращ човек дишане.

— Защо държиш очите си затворени? — попита го разтревожено Ауджело.

Едва тогава комисарят разбра, че през цялото време на потапянето беше държал очите си затворени, като упорит отказ да приеме това, което правеше. Отвори очи. Като потвърждение за това пусна фенерчето, което работеше много добре. Остана така няколко минути, ругаейки се наум, но когато усети, че ударите на сърцето му се бяха нормализирали, се гмурна отново. Сега се чувстваше спокоен, страхът, който беше изпитал, със сигурност се дължеше на първоначалния му шок. Съвсем естествена реакция.

Намираше се на пет метра под водата. Насочи светлината още по-надолу, трепна и не повярва на това, което виждаше. Загаси фенерчето, преброи бавно до три и пак го светна.

На три-четири метра по-надолу се виждаше купето на автомобил, заклещен между стената и една бяла подводна скала. Вълнението изпомпа въздуха от дробовете му. Изплува бързешком.

— Намери ли нещо? Групери^[1]? Скумрии? — попита иронично Мими, който държеше мокра кърпичка върху носа си.

— Имах невероятен късмет, Мими. Колата е тук, отдолу. Или е бутната, или е паднала. Правилно съм видял тази сутрин, че следите от гумите свършват точно на ръба на пропастта. Сега отново ще се спусна, за да видя още нещо, и след това се връщаме.

* * *

Мими беше постъпил предвидливо, вземайки със себе си пешкири и една все още неразпечатана бутилка уиски. Преди да започне да задава въпроси, Ауджело изчака комисаря да си съблече водолазния костюм, да се подсуши и да се преоблече. Изчака също и началникът му да приключи с пиенето от бутилката, за да се впие и той в нея. Най-накрая попита:

— И така? Какво видя двайсет хиляди левги под водата?

— Мими, правиш се на духовит, защото не искаш да си признаеш, че съм по-добрият и те победих. Ти самият каза, че не си се отнесъл сериозно към това разследване, но всъщност аз те прецаках. Подай ми бутилката.

Отпи дълга глътка и я подаде на Ауджело, който направи същото. Но беше ясно, че след думите на Монталбано вече не му се услаждаше толкова.

— И какво от това? — попита го съкрушено.

— Вътре в колата има мъртвец. Не мога да ти кажа кой е, защото всичко е в ужасно състояние. При удара вратите са се отворили, от което би могло да се каже, че наблизо има и друг труп. Дори багажникът беше отворен. И знаеш ли какво все още стои в него? Едно моторче. Това е всичко.

— А сега какво ще правим?

— Разследването не е наше. И затова ще уведомим онзи, който е отговорен за него.

* * *

Двамата господа, които слязоха от гумената лодка, без съмнение бяха комисар Салво Монталбано и неговият заместник Доменико Ауджело, двамата славни закрилници на закона. Но онези, които ги срещаха, леко се озадачаваха.

Двамата се държаха под ръка, олюляваха се едва-едва върху краката си и си припяваха полугласно „Ла донна е мобиле“.

Влязоха в полицейското управление, измиха се, пооправиха се и наредиха да им донесат две кафета. След това Монталбано каза:

— Излизам, отивам да се обадя в Монтелуза.

— Не можеш ли да го направиш отгук?

— От телефонна кабина е по-сигурно.

* * *

— Альооо? Там ли е Гуанода? — каза с прегракнал глас.

— Господин Гуарнота ли казахте?

— Дда.

— Кой се обажда?

— Генерал Ярузелски.

— Веднага ще ви свържа — каза развълнувано телефонистът.

— Ало? Гуарнота е на телефона. Не разбрах с кого говоря.

— Сслушайте, господине, изслушайте ме, без да ми задавате въпроси.

Разговорът беше дълъг и напрегнат, но накрая господин Гуарнота от дирекцията на полицията в Монтелуза схвана, че информацията, която получи от някакъв непознат поляк, е безценна.

* * *

Беше седем вечерта, а в полицейското управление нямаше ни вест, ни кост от Фацио. Обади се по телефона на своя приятел, журналиста Николо Дзито от „Свободна мрежа“.

— Реши ли се най-накрая да дойдеш да си вземеш касетата, която Анна-Лиза ти е приготвила?

— Каква касета?

— Тази с откъсите за Гаргано.

Напълно беше забравил за нея, но се престори, че се обажда точно заради това.

— Ако мина след половин час, там ли ще бъдеш?

Пристигна в „Свободна мрежа“ и завари на вратата Дзито, който го чакаше с касетата в ръка:

— Хайде, защото бързам, трябва да подготвям информационната емисия.

— Благодаря, Николо. Да не забравя да ти кажа само едно нещо: от този момент нататък дръж под око действията на Гуарнота. И ако можеш, ми съобщавай.

Изведнъж Николо спря и наостри слух, защото добре знаеше, че половин казана дума от Монталбано важи повече от тричасов разговор.

— Защо, има ли нещо?

— Да.

— Отнася ли се за Гаргано?

— Мисля, че е точно за него.

* * *

В гостилница „Сан Калоджеро“ го обзе такъв апетит, че дори собственикът ѝ, който беше свикнал да го вижда как яде, се удиви:

— Комисарю, какво правите? Не се ли продънихте от ядене?

Пристигна в Маринела, обзет от истинско задоволство. Но не заради историята с колата, за нея в този момент изобщо не му пукаше, а по-скоро заради гордостта, която изпитваше, че все още е в състояние да мери силите си в тези трудни потапяния.

„Иска ми се да видя колко младежи са способни на това, което направих аз!“

Всичко друго, но не и стар! Как е допуснал да му минават през главата тези лоши мисли за остаряването? Все още не му е дошло времето за това!

Докато се опитваше да напъха касетата във видеото, тя падна на пода. Наведе се да я вземе и остана в тази поза, без да може да се помръдне заради пронизващата болка в гърба.

Възрастта подло си отъмъщаваше.

---

[1] Огромна морска риба. — Б.пр. ↑

12

Звънеше телефонът му, а не цигулката на маестро Каталдо Барбера, който току-що се беше появил в съня му и му казваше: „Изслушайте този малък концерт“.

Отваряйки очи, погледна часовника: осем без пет сутринта.

Много рядко му се случваше да се събуди толкова късно. Докато се надигаше, забеляза с удовлетворение, че болката в гърба му е отминала.

— Ало?

— Салво, Николо съм. В пряката информационна емисия в осем има и мой репортаж. Гледай го.

Пусна телевизора и нагласи канала на „Свободна мрежа“. След рекламното каре на новините се появи физиономията на Николо. С няколко думи обясни, че се намира на нос Пицило, защото в дирекцията на полицията в Монтелуза се е получило телефонно обаждане от някакъв полски адмирал, отнасящо се за паднала в морето кола. Господин Гуарнота проявил брилянтна интуиция, като предположил, че може да се касае за автомобила алфа ромео 166 на брокера Емануеле Гаргано. Затова не губил никакво време и организирал изваждането му, което обаче все още не беше възможно да се осъществи. На това място картината се смени. Отгоре операторът зашеметяващо приближи обектива към дъното на пропастта и показа ограничена част от морето.

Дзито зад кадър обясни, че колата се намирала там на десетина метра дълбочина, буквално заклещена между стената на мергелната скала и масивен подводен риф. Операторът зададе по-едър план и на екрана се показаха голям понтон с подемен кран, няколко моторни и гумени лодки, както и риболовни кораби, общо десетина на брой. Дзито добави, че работата щяла да продължи през целия ден, но междуременно водолазите били успели да извадят на повърхността труп, който е бил заклещен в купето. Отмести се. Върху палубата на

един риболовен кораб се видя проснатото тяло на мъртвеца и някакъв друг човек, клекнал до него. Беше доктор Паскуано.

Чу се гласът на един от журналистите:

— Извинете, докторе, според вас е умрял при падането, или е бил убит преди това?

Паскуано (едва повдигайки поглед):

— Ама не ми танцувайте по (*биин*)...

Неговата обичайна и звучна благословия.

— Сега ще дадем думата на натоварените с разследването — каза Николо.

Появиха се всички близо един до друг като на снимка, приличаха на многобройно семейство на открито. Началникът на полицията Бонети-Алдериги, заместник-прокурорът Томазо, шефът на криминологията Аркуа, натовареният с разследването комисар Гуарнота. Всички усмихнати, като че ли се намираха на някакво празненство, и всички опасно близо до свличащия се край над пропастта. Монталбано изгони гадната мисъл, която му мина през главата, но със сигурност щеше да бъде необикновен спектакъл, ако видеше на живо пропадаването в бездната на половината дирекция на полицията в Монтелуза.

Началникът благодари на всички, като се започне от всемогъщия Бог и се стигне до портиера, заради проявеното от тях усърдие при изпълнение на задълженията им и прочее, и прочее. Помощник-прокурорът Томазо каза, че трябва да се изключи вариантът за престъпление от сексуален характер и затова цялата тази история никак не го интересуваше. Честно казано, втората част от изречението не я изрече, но изражението на лицето му позволяваше тя ясно да бъде подразбрана. Аркуа, шефът на криминологията, съобщи, че така, на пръв поглед, тази кола, изглежда, е престояла във водата повече от месец. Онзи, който говори повече от всички, беше Гуарнота, благодарение на това че Дзито като обигран журналист усети, че прякото включване отива на кино и е време да поеме нещата в свои ръце, като започне да му задава подходящи въпроси, с които да спаси поне това, което можеше да бъде спасено.

— Господин Гуарнота, намереният в колата труп идентифициран ли е със сигурност?

— Все още официално не е разпознат, но може да се потвърди, че с доста голяма вероятност се касае за Джакомо Пелегрино.

— Сам ли е бил в колата?

— Относно това все още нищо не може да се твърди. Вътре в купето е бил само този труп, но не е изключено да е имало и втори човек, който вероятно при сблъсъка на колата с водата е изхвърчал надалече. Нашите водолази активно продължават да оглеждат зоната.

— Ако има втори труп, би ли могло да се предполага, че е този на Гаргано?

— Би могло.

— Джакомо Пелегрино бил ли е все още жив, когато колата е паднала в пропастта, или е убит преди това?

— Това може да се разбере след аутопсията. Но вижте, не е казано, че се касае за някакво престъпно действие. Може и да е само нещастен случай. Тук теренът, както виждате, е много...

Не успя дори да довърши изречението си. Операторът, който смени едрия план с по-обща картина, улови сцената. Зад гърба на групата голяма ивица земя се свлече надолу. Всички като добре обучен балет извикаха едновременно и скочиха напред. Монталбано се изправи изведнъж наполовина във фотойола, това му се случваше и когато гледаше приключенски филми. Когато се озоваха в сигурната зона, Дзито атакува отново:

— Намерихте ли нещо друго в колата?

— Все още не е възможно да се направи оглед във вътрешността на автомобила. Съвсем близо до него е открито едно моторче.

Монталбано наостри слух. И на това място директното включване свърши.

Какво означаваше тази фраза: „съвсем близо до автомобила“? Беше видял със собствените си очи моторчето в багажника, без никаква възможност да е допуснал грешка. Ами тогава? Можеше да има две обяснения: или някой от водолазите го е преместил неволно от мястото, където е било, или Гуарнота умишлено лъжеше. Но каква би била целта му? Освен да си беше вгълпил някаква идея и да се опитваше да направи така, че всеки детайл да съвпадне с неговото виждане за нещата.

Звънна телефонът. Обаждаше се отново Дзито.

— Хареса ли ти репортажът?

— Да, Николо.

— Благодаря ти, че ми помогна да прецакам конкуренцията.

— Успя ли да разбереш какво мисли Гуарнота?

— Не е нужно да го разбирам, защото той не крие какво мисли и говори за това съвсем ясно. На четири очи обаче. Счита за прибързано да прави публични изявления. Според него Гаргано е засегнал интересите на мафията. Директно, което означава, че е прибрал парите на някой мафиот, или индиректно, което ще рече, че е обсебил терен, в който не е трябвало нито да сее, нито да копае.

— Но какво общо има онзи клетник Пелегрино?

— Пелегрино е имал нещастieto да се намира в компанията на Гаргано. Обърни внимание обаче, че продължавам да ти излагам мнението на Гуарнота. Тогава са убили и двамата, напъхали са ги в колата и са ги бутнали в морето. После или преди това са захвърлили във водата и моторчето на Пелегрино. Въпрос на часове е да се намери и трупът на Гаргано в близост до колата, освен ако течението не го е отнесло надалече.

— Убеден ли си в това?

— Не.

— Защо?

— Обясни ми какво са правили Пелегрино и Гаргано в този час на нощта на това забравено от Бога място. Там ходят двойки, но само за да се чукат. А не ми се вярва Гаргано и Пелегрино да са...

— Всъщност би трябвало да повярваш.

Николо се опита шумно и дълбоко да си поеме въздух, защото дишането му беше спряло.

— Ама какви ги говориш?

— За повече подробности елате в единайсет часа тази сутрин в полицейското управление на Вигата — каза Монталбано с глас на говорителка от голям търговски център.

* * *

Докато затваряше телефона, го осени мисъл, която го накара да се облече и да излезе от вкъщи, без дори да се е измил и избръснал. Пристигна във Вигата за няколко минути и едва пред офиса на „Цар

Мидас“ се почувства по-спокоен, защото го завари все още затворен. Паркира и започна да чака. Не след дълго в огледалото за обратно виждане забеляза да пристига старо жълто фиатче, като за колекционери. Колата си намери място за паркиране малко пред тази на Монталбано. От нея слезе съкрушената госпожица Мария-Стела Козентино и отиде да отвори вратата на офиса. Комисарят изчака да минат няколко минути, след това влезе в него. Мария-Стела вече беше заела мястото си, неподвижна като статуя, а дясната ѝ ръка — облегната на телефона в очакване на обаждане, на онова специално обаждане, което никога нямаше да дойде. Не се предаваше. Тъй като тя не притежаваше телевизор, както вероятно нямаше и приятели, твърде възможно беше все още да не знаеше нищо за откриването на Пелегрино и колата на Гаргано.

— Добър ден, госпожице. Как сте?

— Благодаря, добре.

От тембъра на гласа ѝ комисарят разбра, че Мария-Стела беше в неведение за случилото се. Сега трябваше да изиграе ловко и съобразително картите, които държеше в ръка, иначе Мария-Стела Козентино беше в състояние да се затвори още по-дълбоко в себе си, дори повече, отколкото беше свикнала да го прави по навик.

— Научихте ли новината? — атакува я той.

Ама защо? Първо решаваш да постъпиш хитро и съобразително, а след това започваш с толкова директно, брутално и банално изречение, което дори Катарела не би употребил? В такъв случай си струваше да продължи направо с танкове и да я срази окончателно. Единственият знак за проявено внимание от страна на Мария-Стела се състоеше в това да фокусира погледа си върху комисаря, но не и да отвори уста и да попита нещо.

— Намерили са трупа на Джакомо Пелегрино.

О, боже, ще реагира ли по някакъв начин, какъвто и да е той!

— Открили са го в морето в колата на брокера Гаргано.

Най-накрая Мария-Стела направи нещо, което от инертен предмет я повиши във вид, принадлежащ към човешкия род. Раздвижи се, повдигна бавно ръката си от телефона и я приближи към другата, като жест за молитва. Очите ѝ сега бяха облепени и питаха ли, питаха. А Монталбано изпита жалост към нея и ѝ отговори:

— Но него го нямаше.

Очите на Мария-Стела възвърнаха нормалния си вид. Независимо от останалата част на все така неподвижното си тяло, раздвижи отново ръката си и бавно я положи върху телефона. Очакването можеше да започне отново.

Тогава Монталбано усети, че го обзема сляпа ярост. Напъха главата си в гишето и се озова лице в лице с жената.

— Знаеш много добре, че никога повече няма да ти се обади — просъска той.

Стори му се, че се е превърнал в отровна змия, от тези, на които обикновено им смачкват главите. Излезе бързо от офиса.

* * *

Веднага щом пристигна в полицейското управление, се обади в Монтелуза на доктор Паскуано.

— Монталбано, какво искате? Защо ме безпокоите? Струва ми се, че по вашия край няма убити — каза Паскуано с пословичната си вежливост, която го беше направила известен.

— Значи, Пелегрино не е бил убит?

— Ама кой ви каза подобна щуротия?

— Вие, докторе, току-що. До доказване на противното мястото, където е намерена колата на Гаргано, е моя територия.

— Да, но разследването не е ваше, а на онзи Гуарнота с дървената глава! За ваше сведение, трябва да знаете, че младежът е застрелян в лицето. При това само с един изстрел. Засега друго не мога, а и не искам да ви кажа. През следващите дни си купувайте вестници и от тях ще разберете резултатите от аутопсията. Приятен ден!

Звънна телефонът.

— Комисерийо, какво да направя, да ви прехвърля ли това обаждане, или не?

— Катаре, ако не ми кажеш кой е на телефона, как да реша?

— Вярно е, комисерийо. Проблемът е, че обаждатата се държи да остане анонимна и не иска да ми каже как се казва.

— Прехвърли ми я.

— Ало, татко?

Дрезгавият глас на Микела Манганаро, гаднярката.

— Какво искате?

— Гледах телевизия тази сутрин.

— Толкова ли сте ранобудна?

— Не, но трябваше да си приготвя нещата. Днес следобед отивам в Палермо, имам изпити. Няма да ме има известно време. Преди това обаче бих искала да ви видя, трябва да ви кажа нещо.

— Елате тук.

— Там няма да дойда, рискувам някоя неприятна среща. Да отидем пак в онази горичка, която много ви хареса. Ако ви е удобно, в дванайсет и половина на обяд под нас.

* * *

— Сигурен ли си за това, което ми казваш? — попита Николо Дзито, който пристигна точно в единайсет часа. — Никога не бих го заподозрял. И като си представиш, че съм го интервюирал три или четири пъти.

— Видях касетата — каза Монталбано. — Като го гледах как говори и как се движи, изобщо не ми заприлича на гей.

— Виждаш ли? Кой ти разказа тази история? Не е ли възможно да са само хорски приказки, пуснатата клюка, така де, само за да...

— Не, на този източник мога да му се доверя. Жена е.

— И Пелегрино ли е бил такъв?

— Да.

— И мислиш, че между тях е имало нещо?

— Казаха ми, че е имало.

Николо Дзито за кратко поразмисли върху казаното.

— Това обаче не променя съществено ситуацията. Възможно е да са били съучастници в измамата.

— Възможно е. Просто исках да ти кажа да държиш ушите си отворени, може би историята ще се окаже не толкова проста, колкото я представя Гуарнота. И още нещо, опитай се да разбереш къде точно са намерили моторчето.

— Гуарнота каза, че...

— Знам какво каза Гуарнота. Трябва да разбере дали отговаря на истината. Защото, ако моторчето е било намерено на малко разстояние от колата, означава, че някой от водолазите го е извадил оттам, където беше.

— И къде е било?

— В багажника.

— Откъде знаеш?

— Видях го.

Николо го погледна шокиран.

— Ти ли си полският адмирал?

— Никога не съм споменавал нито че съм адмирал, нито че съм поляк — каза тържествено Монталбано.

* * *

Беше гаднярка, но много красива, дори още по-красива от предишния път — може би защото ѝ беше минал грипът.

Качи се в колата, а бедрата ѝ тържествено се вирнаха нагоре. Монталбано зави вдясно по втората пряка, след това по влево по черния път.

— Много добре си спомняте пътя. Може би и след това сте се връщали по него? — попита го Микела, като зърна горичката, проговаряйки за пръв път.

— Имам добра памет — каза Монталбано. — Защо искахте да ме видите?

— Ама че бързана! — отвърна му момичето.

Протегна се като котка с кръстосани върху главата китки и издърпан назад торс. Блузката ѝ за малко щеше да се пръсне.

„Със сутиен би се чувствала като в усмирительна риза“ — помисли си комисарят.

— Цигара? — Докато ѝ даваше огънче, я попита: — Какви изпити имате?

Микела толкова силно и от сърце се разсмя, че при всмукването на дима се задави.

— Ако ми остане време, ще се явя само на един.

— Ако ви остане време? Какво друго имате да правите?

Момичето се ограничи само с това да го погледне с бляскавите си и игриви виолетови очи. Поглед, който беше по-красноречив от дълъг и подробен разговор. Комисарят, ядосан, усети, че започва да се изчервява. Тогава изведнъж сложи ръката си върху раменете на Микела, притисна я силно към себе си, докато брутално напъхваше ръка между краката ѝ.

— Оставете ме! Оставете ме! — изкрещя момичето с глас, който внезапно беше станал писклив, почти истеричен.

Освободи се от прегръдката му и отвори вратата. Наистина беше потресена и раздразнена. Излезе от колата, но не се отдалечи. Монталбано, който не се беше помръднал от мястото си, я гледаше. Внезапно Микела се усмихна, отвори вратата и седна отново до него.

— Вие сте голям хитрец и аз се хванах на театъра ви. Трябваше да ви оставя да продължите, за да ви гледам сеира как щяхте да излезете от затруднението.

— Щях да се справя по същия начин като миналия път — каза Монталбано, — когато ти дойде на ум прекрасната мисъл да ме целунеш. Бях убеден обаче, че ще реагираш така. Много ли ти харесва да провокираш хората?

— Да. Както на вас ви харесва да се правите на света вода ненапита. Искате ли да се сдобрим?

Това момиче беше надарено с всичко, не му липсваше дори интелигентност.

— Окей, сдобряваме се — каза Монталбано. — Наистина ли искаше да ми кажеш нещо, или просто беше повод да си изкараш една разходка?

— И едното, и другото — отвърна Микела. — Тази сутрин, когато чух, че Джакомо е мъртъв, останах потресена. Знаете ли как е умрял?

— Изстреляли са куршум в лицето му.

Момичето потръпна, след това две големи като перли сълзи намокриха блузката му.

— Извини ме, но имам нужда от глътка въздух.

Излезе. Докато се отдалечаваше, Монталбано видя как раменете ѝ се тресяха от хлипанията. Коя ли реакция беше по-нормална — тази на Микела или онази на Мария-Стела? В крайна сметка и двете бяха

нормални. Слезе и той от колата, приближи се до момичето, подавайки му кърпичка.

— Горкият! Много ми е мъчно за него! — каза Микела, докато бършеше сълзите си.

— Близки приятели ли бяхте?

— Не, но две години сме работили в една и съща стая, не ти ли е достатъчно?

Продължи да му говори на „ти“, а сицилианският диалект разваляше италианския ѝ.

— Ще ме подържиш ли?

За момент Монталбано не схвана смисъла на въпроса, но след това постави ръка върху раменете ѝ. Микела се облегна на него.

— Искаш ли да се върнем в колата?

— Не. Фактът с лицето му ме... държеше много на лицето си... бърснеше се по два пъти на ден... използваше кремове за лице... Извини ме, знам, че ти говоря глупости, но...

Подсмъркна. Боже, колко по-красива беше така!

— Не разбрах добре обаче какъв е случаят с моторчето — каза тя, посъвземайки се, след като си пое дълбоко въздух.

Комисарят се почувства напрегнат и заостри вниманието си.

— Онзи, който се занимава с разследването, казва, че е намерено под водата близо до колата на Гаргано. Защо ме питаш?

— Защото го слагаха в багажника.

— Обясни ми по-добре.

— Е, поне веднъж бяха направили така. Гаргано беше помолил Джакомо да го придружи до Монтелуза, но понеже не можеше да го върне обратно, тъй като трябвало да продължи, бяха напъхали моторчето в багажника, който имаше голяма вместимост. Така Джакомо можеше да се върне сам, при това когато си поиска.

— Може би при сблъсъка с рифа багажникът се е отворил и моторчето е изхвъркнало навън.

— Може би — каза Микела. — Но има много неща, които не мога да си обясня.

— Кажете ми ги.

— Ще ти ги кажа по пътя. Искам да се връщам у дома.

Докато се качваха в колата, комисарят си спомни, че и друг беше използвал същите думи като тези на Микела: „в багажника, който

имаше голяма вместимост“.

13

— Нещата, които не ми се връзват, са много. А първото е следното — каза Микела, докато комисарят шофираше бавно. — Защо колата на Гаргано е намерена тук? Вариантите са два: или последния път, когато беше при нас, я е оставил на Джакомо, или Гаргано се е върнал. Да прави какво обаче? Ако е планирал да изчезне, след като е прибрал парите на сигурно място, а това със сигурност е бил планът му, защото обичайното превеждане на пари от Болоня във Вигата този път не е било направено, тогава защо е дошъл дотук, рискувайки всичко?

— Продължавай нататък.

— Следователно: ако Гаргано е бил с Джакомо, защо е трябвало да се срещат в колата като тайни любовници? Защо не са се видели в хотела на Гаргано или на някое друго спокойно и сигурно място? Убедена съм, че друг път не са се срещали в колата. Вярно е, че Гаргано беше скръндза, но...

— Откъде знаеш, че Гаргано е бил скъперник?

— Е, не чак скъперник, но стиснат — да. Знам го, защото една вечер, отивайки с него на вечеря, всъщност не, два пъти съм била...

— Той ли те покани?

— Разбира се, беше част от репертоара му за прелъстяване, обичаше да се харесва на околните. Хм, заведе ме в една гостилница в Монтелуза, но върху лицето му беше изписан страх, че може да си избера скъпи ястия, оплака се и от сметката.

— Казваш, че е било част от неговия начин за прелъстяване? Не те ли покани, защото си много красиво момиче? Мисля, че на всички мъже би им харесало да ги видят с момиче като теб.

— Благодаря за комплимента. Не искам да изглеждам лоша, но трябва да ти кажа, че покани на вечеря и Мария-Стела. На следващия ден тя беше на седмото небе, не знаеше къде се намира и докато се движеше щастливо усмихната между бюрата, се удряше в тях. Знаеш ли, има и още нещо.

— Кажи го.

— Мария-Стела му се реваншира. Покани го на вечеря у дома си. Гаргано е отишъл, поне така подразбрах, без тя да говори за това, но стенеше от задоволство, напълно не на себе си.

— Хубава къща ли има?

— Никога не съм ходила. Голяма уединена вила, съвсем близо до Вигата. Живееела е с родителите си. Сега я обитава сама.

— Вярно ли е, че Мария-Стела продължава да плаща наема и телефона на офиса?

— Разбира се.

— Има ли пари?

— Баща ѝ трябва да ѝ е оставил нещичко. Знаеш ли? Искаше да ми даде от джоба си двете неизплатени заплати. „След това господин Гаргано ще ми ги възстанови“ — казваше. Всъщност не. Изпусна се и каза, почервенявайки като пламък: „След това Емануеле ще ми ги възстанови“. Прехласнала се е по този мъж и не иска да се примири с действителността.

— И каква е действителността?

— Че в най-добрия случай Гаргано се забавлява на някой полинезийски остров. А в най-лошия рибите вече са започнали да го ядат.

Бяха пристигнали. Микела целуна по бузата Монталбано и слезе. След това се наведе, показа главата си през прозорчето и му каза:

— Имам три изпита в Палермо.

— Успех! — каза ѝ Монталбано. — Обади се да кажеш как са минали.

* * *

Прибра се направо в Маринела. Едва влязъл, си даде сметка, че Аделина се е върнала на работа, защото изгладените му ризи и бельото бяха на леглото. Отвори хладилника, но го намери почти празен, с изключение на сухите черни маслини и хамсиите, подправени с оцет, зехтин и риган, както и големия резен кашкавал. Лекото му разочарование премина, когато отвори фурната и видя, че в нея го чакаха митичните запечени макарони! Четири порции. Излапа ги бавно

и упорито. После с оглед на това, че времето му го позволяваше, се разположи на верандата. Имаше нужда да поразмишлява. Но не го направи, защото малко по-късно шумът на прибоя сладко-сладко го приспа.

„Слава богу, че не съм крокодил, иначе ще се удавя в собствените си сълзи.“

Това беше последното смислено или безсмислено нещо, което му мина през ума.

* * *

В четири часа следобед, когато едва беше прекрачил прага на кабинета си в полицейското управление, се появи Мими.

— Къде беше?

— Изпълнявах дълга си. Веднага щом видях новината, се втурнах към мястото и останах на разположение на Гуарнота. От твое име и според директивите на нашия началник на полицията. Това ни е в територията, нали? Добре ли направих?

Когато решише, Ауджело умееше да слага всички в малкия си джоб.

— Много добре си направил.

— Казах му, че съм там само и единствено да му оказвам помощ. И ако поиска, ще отида дори да му купя цигари. Оцени го високо.

— Намериха ли тялото на Гаргано?

— Не, но са обезверени. Някакъв стар рибар от района им казал, че ако не намерят Гаргано, спрян от някоя скала, заради силните течения трупът му вече плува към Тунис. Затова тази вечер ще прекратят издирванията.

На вратата се появи Фацио. Комисарят му даде знак с глава да влезе и да седне. Фацио имаше официално изражение. Беше ясно, че едва се удържа.

— Тогава какво следва? — попита Монталбано Мими.

— Утре сутринта е предвидено Гуарнота да даде пресконференция.

— Знаеш ли какво ще каже на нея?

— Разбира се. Иначе за какво щях да се трепя да ходя до това отвратително място? Ще каже, че както Гаргано, така и Пелегрино са жертви на отмъщение от страна на мафията, която нашият брокер се е опитал да прецака.

— Ама как е успяла тази пуста мафия, казвам го и го повтарям, да разбере един ден по-рано, че Гаргано няма да изпълни ангажиментите си и по тази причина да го очисти? Ако го беше очистила на първи или втори септември, щях да го проумея. Но да го убие предния ден — не ти ли се струва най-малкото странно?

— Разбира се, че ми изглежда странно. Твърде странно при това. Но иди да питаш Гуарнота, а не мен.

Комисарят се обърна с широка усмивка към Фацио.

— Блажени са очите, които те виждат!

— Асата са в мен — каза Фацио. — По единайсет точки едното.

Искаше да каже, че в ръката си държи силни карти за разиграване. Монталбано не му зададе въпроси, направи му удоволствието той да реши кога да проговори. Не след дълго Фацио извади едно листче от джоба си, погледна го и започна да обяснява:

— Доста ми струваше да разбере онова, което исках.

— Трябваше да платиш ли? — попита го Ауджело.

Фацио го погледна с досада.

— Исках да кажа, че ми костваше много в смисъл на думи и търпение. Банките отказаха да ми дадат информация за сделките на клиентите си, още повече, когато тези сделчици намирисват. В крайна сметка успях да убедя един от служителите да проговори. Но ме помоли на колене да не съобщавам името му. Става ли?

— Съгласен съм — каза Монталбано. — Така или иначе, това разследване не ни принадлежи. Ние просто проявяваме любопитство. Да кажем, неофициално.

— И така... — продължи Фацио. — На първи октомври миналата година в банката, в която всеки месец са превеждали заплатата на Джакомо Пелегрино, в сметката му е получен превод от двеста милиона лири. Втори превод със същата цифра е направен и на петнайсети януари тази година. Последният — от триста милиона, е пристигнал на седми юли. Общо седемстотин милиона. Други преводи не е имало. Няма сметки в другите банки тук и в Монтелуза.

— Кой му е превеждал тези пари? — попита Монталбано.

— Емануеле Гаргано.

— Ама че работа! — възкликна Ауджело.

— От банката, в която е имал лична сметка, а не от тази, в която е имал фирмена сметка на „Цар Мидас“ — продължи Фацио. — Затова парите, изпратени на Пелегрино, не са имали нищо общо с тези от агенцията. Явно е, че става дума за лични отношения.

Фацио спря да говори, а лицето му придоби намръщено изражение. Беше разочарован, защото Монталбано изобщо не се удиви, изглежда, новината не му направи никакво впечатление. Но Фацио не искаше да се предава, беше обзет от повторно желание да говори.

— Искате ли да научите и за другото нещо, което открих? Всеки път, когато е получавал паричен превод, още на следващия ден Пелегрино е изпращал пари на...

— ... на фирмата, която е строяла вилата му — завърши Монталбано.

Често се разказва историята за един френски крал, който, отегчен от постоянното мрънкане на кралицата, че не я обича, защото не показва ревност, помолил един благородник от свитата си да нахлуе рано сутринта в покоите на съпругата му, да се хвърли в краката ѝ и да изповяда цялата си любов към нея. Няколко минути по-късно трябвало да влезе и самият крал, който, виждайки ситуацията, щял да направи ужасна сцена на ревност. На другата сутрин кралят застанал пред вратата на кралицата, изчакал благородника, с когото се бил наговорил, да влезе, преброил до сто, извадил сабята си и отворил вратата. Видял обаче съпругата си и благородникът да се любят голи с такъв ентузиазъм, че дори не забелязали появянето му. Горкият крал излязъл от спалнята, прибрал сабята в ножницата и казал: „По дяволите, развали ми се сценката!“.

Фацио обаче направи точно обратното на френския крал. Виждайки, че сценката му е провалена, стана от стола, изчерви се, изруга и излезе, мърморейки си под нос.

— Какво го прихваща? — попита изуменият Ауджело.

— Проблемът е, че понякога се държа с него леко като гадняр — каза Монталбано.

— На мен ли го казваш?! — попита Ауджело, който беше постоянна жертва на гаднярското отношение на комисаря.

Фацио се върна почти веднага. Виждаше се, че е ходил да си измие лицето.

— Извинете ме.

— Извини ме ти — каза му откровено комисарят. И продължи: — Значи, виличката е била платена изцяло от Гаргано. Въпросът е: защо?

Мими отвори уста, но след жест от страна на комисаря я затвори.

— Най-напред ми се ще да разбера дали добре си спомням нещо — каза Монталбано, обръщайки се към Фацио. — Ти ли ми каза, че когато Пелегрино е взел колата под наем в Монтелуза, е обяснил, че иска да е с багажник с голяма вместимост?

— Да — отговори Фацио.

— Тогава помислихме, че е трябвало да си слага куфарите в него, нали?

— Да.

— Грешка, защото вече е бил оставил куфарите във виличката.

— А какво е трябвало да сложи в багажника? — намеси се Ауджело.

— Моторчето си. Взел е кола под наем в Монтелуза, напъхал е моторчето, отишъл е в Пунта Раизи заради проблема със самолетните билети, върнал се е в Монтелуза, оставил е взетата под наем кола и е отишъл във Вигата с моторчето.

— Това не ми се струва важно — отбеляза Мими.

— А всъщност е важно. Тъй като разбрах, че е слагал моторчето си в багажника на колата на Гаргано.

— Да, но...

— Засега да оставим настрана тази история с моторчето. Да се върнем към въпроса защо Гаргано е платил строежа на вилата му. Обърнете внимание: разбрах от човек, на когото имам доверие, че Гаргано е бил стиснат и е съблюдавал стриктно да не се охарчва много.

Ауджело заговори пръв.

— Защо да не е от любов? От това, което ми каза, отношенията им не са били само креватни.

— А ти какво мислиш? — Монталбано се обърна Фацио.

— Обяснението на господин Ауджело може и да е правилно. Но не знам защо, не съм убеден в него. Аз по-скоро бих помислил за изнудване.

— За какво?

— Хм, Пелегрино може би е заплашвал Гаргано, че ще разкрие на всички за връзката им... и че е хомосексуалист...

Ауджело избухна в смях, а Фацио го погледна изненадано.

— Фацио, на колко си години? В днешно време фактът, че някой е гей или не е гей, слава богу, не прави впечатление на никого!

— Гаргано е държал да не го афишира — намеси се Монталбано.
— Но ако е имало риск да бъде разкрит, не мисля, че е щял да направи трагедия от това. Не, заплахата от този тип не би принудила човек като Гаргано да се поддаде на изнудване.

Фацио разпери ръце и се отказа да защити хипотезата си. Но пък се вторачи право в комисаря. Ауджело направи същото.

— Какво ви става? — попита ги Монталбано.

— Ти си на ред да говориш — каза му Мими.

— Добре де... — отвърна комисарят. — Но преди това трябва да направя една уговорка: разказът ми ще е като роман. В смисъл че нямам никакви доказателства за всичко, което ще ви разкажа. И като във всички романи, колкото по-напред отиваш, толкова по-вероятно е фактите да поемат в различни посоки и да се стигне до непредвидени заключения.

— Съгласен съм — каза Ауджело.

— Да тръгнем от нещо, което е сигурно: Гаргано организира измама, която поради своето естество не може да се осъществи в рамките на една седмица, като за целта е нужно продължително време. Освен това трябва да се изгради истинска и здрава мрежа от офиси, служители и така нататък. Сред чиновниците, които назначава във Вигата, е и младежът Джакомо Пелегрино. След известно време между двамата започва някаква история. Нещо като влюбване, а не чисто и просто изчукване и чао. Човекът, който ми го каза, добави, че въпреки опитите им да скрият връзката си, тя се е забелязвала от начина, по който са се държали един с друг. В някои от дните си пускали усмивки и се търсели, но в други се цупели и избягвали да си говорят. Точно както правят влюбените. Така ли е, Мими, ти си наясно с тези истории?

— Защо, ти не си ли? — отговори му Ауджело.

— Хубавото е — продължи Монталбано, — че имате право и двамата. Касае се за история, която не е ясно как е започнала и е още

по-неясно как е продължила. Пелегрино е пристрастена глава, която...

— Спри — каза Мими. — Какво означава това?

— Под „пристрастена глава“ имам предвид, че има същия манталитет като на онези, които се занимават с пари. Не със селско стопанство, индустрия, строителство или каквото искате, а с истински пари. За парите и операциите, извършвани с тях, разбират и долавят всичко час по час, минута по минута. Познават ги като самите себе си, знаят как са пикали, как са яли, как са спали, как са се събудили сутринта, хубавите и лошите им дни, кога искат да се разплождат, тоест да правят други пари, кога им идват самоубийствени мании, кога искат да останат стерилни, дори кога искат да се изчукат без никакви последствия. С още по-прости думи, кога парите ще полетят нагоре или кога ще се сринат, както казват онези от информационните емисии, които се занимават с тези неща. Тези пристрастени глави обикновено се наричат финансови магьосници, топбанкери, големи манипулатори, ловки спекуланти. Техните глави обаче функционират само в тази област, за всичко останало са неподготвени, ограничени, първични, дори пълни смотаняци, но никога наивни.

— Това описание ми се струва прекалено — каза Ауджелло.

— А, така ли?

Мими не дръзна да му противоречи.

— Връщам се към Джакомо Пелегрино — каза Монталбано. — Той е пристрастена глава, която се среща с друга, още по-пристрастена глава и от неговата, тоест с брокера Емануеле Гаргано, който веднага долавя взаимната симпатия. Назначава го и започва да го натоварва с някои задачи, които доста се пази да не възлага на другите две служителки. След това отношенията между Гаргано и Пелегрино се преобразяват, откриват, че тяхната взаимна симпатия не е ограничена само в рамките на парите, но може дори да се разшири и в интимната сфера. Казах, че тези хора никога не са наивници, но има различни нива на наивност. Да кажем, че Джакомо е малко по-хитър от брокера, но тази лека разлика е достатъчна и предостатъчна за младежа.

— В какъв смисъл? — попита Ауджелло.

— В смисъл че Джакомо, изглежда, почти веднага е открил, че в „Цар Мидас“ има нещо, което не е както трябва, но го е запазил за себе си, задължавайки се обаче да следи внимателно действията и операциите на своя работодател. Започва да събира данни, да

установява взаимовръзки. И може би заради настъпилите помежду им интимни отношения си е позволявал да задава по някой и друг въпрос, който е звучал така, между другото, но всъщност с него се е стремил към точно определена цел, а именно да проникне все по-надълбоко в намеренията на Гаргано.

— А Гаргано е толкова влюбен в момчето, че изобщо не проявява никакви съмнения? — намеси се Фацио със скептично изражение.

— Уцели в десетката — каза комисарят. — Това е най-деликатната точка от романа, който пишем. Да видим как реагира персонажът Гаргано. Спомни си, още в началото казах, че връзката им е белязана от неяснота. Убеден съм, че в един определен момент Гаргано долавя, че Джакомо опасно започва да се приближава до това да разбере механизма на мошеничеството му. Но какво може да направи? Ако го уволни, ще стане по-лошо. И затова, както се казва, се прави на щур, за да не отиде на война.

— Надявал се е, че Пелегрино ще се задоволи с вилата, която е поискал да му подари, и няма да пожелае друго? — попита Мими.

— До известна степен се е надявал да е така, защото не е бил сигурен дали Джакомо го изнудва, или не: младежът вероятно го е убедил, разказвайки му колко хубаво би било да си имат тяхно любовно гнезденце, място, където дори биха могли да отидат да живеят, след като брокерът се оттегли от бизнеса си... Опитал се е да го успокои по този начин. И двамата са знаели как ще завърши цялата тази история, но не са си го казвали в прав текст. Гаргано ще избяга в чужбина с парите, а Джакомо, който по никакъв начин не изглежда да е замесен в измамата, ще може да се наслаждава на виличката си на спокойствие.

— Все още не мога да разбера защо е казал на чичо си, че ще пътува за Германия — измънка почти на себе си Фацио.

— Защото чичото е щял да ни го съобщи на нас, когато започнем да издирваме Гаргано. А ние щяхме да изчакаме завръщането му, без да разследваме по-нататък. След това е щял да се появи с невинно изражение, за да ни разкаже, че, да, ходил е в Германия, но е бил подведен от Гаргано, за да го отстрани от пътя си, тъй като е бил единственият в състояние да разбере навреме, че брокерът се гласи да си плюе на петите. Щеше да ни каже, че в банките, в които го е

изпратил Гаргано, не е намерил нито лира, защото брокерът никога не е превеждал пари в тях.

— Защо обаче му е трябвало да се забърква в тази история със самолетните билети? — настоя Фацио.

— За всеки случай, за да се предпази. Да защити гърба си от всички: от Гаргано и от нас. Повярвайте ми, Джакомо добре ги е бил измислил нещата. Но му се е случило нещо непредвидено.

— Какво? — попита Мими.

— Изстрелът право в лицето не ти ли е достатъчен като непредвидено обстоятелство? — попита комисарят.

— Искате ли утре да продължим с втората серия? Знаете ли, колкото по-напред отиваме, толкова повече си давам сметка, че разказът заприличва повече на телевизионен сериал, отколкото на роман. Ако бях написал и публикувал този роман, със сигурност някой критик щеше да го определи точно по този начин, дори щеше да добави: „Да, телевизионен сериал, но не от най-добрите“. И така, какво решаваме?

Предложението на Монталбано предизвика протестите на единствените му двама слушатели. Не можеше да се оплаче от липса на интерес у аудиторията. Беше принуден да продължи нататък, след като поиска и получи разрешение за кратка кафе пауза.

— Напоследък отношенията между Пелегрино и Гаргано, изглежда, са се били влошили — подхвана отново, — но това не може да го знаем със сигурност.

— Би могло — увери ги Ауджело.

— Как?

— Като попитах същото лице, което ти е дало останалата информация.

— Не знам къде е, тръгна за Палермо.

— Тогава попитай госпожица Козентино.

— Мога да го направя. Същата обаче не би забелязала нищо — дори ако Гаргано и Пелегрино се бяха прегръщали и целували пред очите ѝ.

— Окей. Да предположим, че отношенията им са се развалили. Защо?

— Не казах, че са се развалили, а че така е изглеждало.

— Каква е разликата? — попита Фацио.

— Има разлика, и още как! Ако са се карали в присъствието на трети лица, ако са демонстрирали, че са охладнели и са се отдалечили един от друг, са го правили, защото са се наговорили да разиграват театър.

— Дори и в сапунен сериал това би ми се сторило преувеличено — каза иронично Мими.

— Ако искаш, тези сцени ще ги изрежем от сценария. Но ще се окаже грешка. Мисля си, че младежът е съзнавал, че краят на мошеничеството приближава, и е преминал към явно изнудване. Искал е да получи максимума, преди Гаргано да изчезне. Изнудвал го е за още пари. Брокерът не му ги е дал, а това знаем със сигурност, защото точно ти, Фацио, каза, че не е получавал други парични преводи. Какво прави тогава Гаргано, след като е наясно, че гладът на изнудвача никога не преминава? Престорва се, че е отстъпил пред изнудването, и направо увеличава залога, като предлага на младежа, пред когото винаги е заявявал, че въпреки всичко е влюбен в него, да избягат заедно с парите в чужбина, за да заживеят щастливи и доволни. Джакомо, който не му вярва напълно, приема при едно условие: брокерът да му разкрие в кои чуждестранни банки са отишли парите от „Цар Мидас“.

Гаргано му ги изброява заедно с паролите за влизане в сметките и същевременно му казва, че е по-добре пред очите на всички да се преструват на скарани или че са в лоши отношения. Така полицията, когато започне да го търси, след като измамата бъде разкрита, няма да има основание да мисли, че са избягали заедно. Гаргано му казва още, че все заради тази причина би трябвало да заминат за чужбина поотделно. Може би дори избират чуждестранния град, в който ще се срещнат отново.

— Разбрах трика на Гаргано! — намеси се на това място Ауджело. — Дал е на Джакомо верните пароли за влизане в сметките. Младежът ги е проверил и е видял, че брокерът не го праща за зелен хайвер. В действителност Гаргано е мислел да прехвърли парите само няколко часа преди да изчезне — за да се направи подобна операция в днешно време, са достатъчни по-малко от десет минути. Като си е правел сметката даже да не се появи на срещата в чужбина. Така ли е?

— Налучка, Мими. Но установихме, че нашият Джакомино не е глупак в тези игрички. Със сигурност е подразбрал плана на Гаргано и го е държал под контрол с мобилния си телефон, обаждайки му се непрекъснато. А след това, когато е дошъл моментът — тоест трийсет и първи август, на разсъмване се е обадил на Гаргано и заплашвайки го да разкаже всичко на полицията, го е принудил да дойде по най-бързия

начин във Вигата. Джакомо му е казал, че ще напуснат страната заедно, а той е готов да поеме този риск. В този момент Гаргано е знаел, че няма избор. Качва се на колата си и потегля, но без да използва абонаментната си карта за минаване по магистралата, за да не оставя следи. Пристига на уговореното място, когато вече е нощ. Малко след това се появява и Джакомо с моторчето, което е държал във вилата си. Зарязал е големите куфари, важно е било само куфарчето, в което е събрал доказателствата за измамата. Двамата се срещат.

— Може ли да разкажа финала? — намеси се Фацио. След това продължи: — Двамата започват да спорят и Гаргано, оказвайки се натясно, защото разбира, че младежът вече го държи в ръцете си, изважда пистолета и го застрелва.

— В лицето — уточни Ауджелло.

— Важно ли е?

— Да. Когато се стреля в лицето на някого, почти винаги е от омраза, защото иска да го заличи.

— Не вярвам да е имало спор — каза Монталбано. — Гаргано е разполагал с необходимото време от Болоня дотук, докато е бил в колата си, да размишлява върху опасната ситуация, в която се е оказало, че се намира. И да стигне до заключението, че младежът трябва да бъде убит. Естествено, наясно съм, че друга сцена, с правилно подбран музикален фон, би постигнала голям телевизионен успех: яростна караница, да предположим, върху ръба на пропастта, където ту единият, ту другият залита да падне, и Джакомо, който се опитва да обезоръжи Гаргано над бурното море, зейнало под тях. За съжаление обаче, мисля, че щом Гаргано е видял, че Джакомо идва, веднага го е застрелял. Не е имал време за губене.

— Следователно според теб го е убил извън колата?

— Разбира се. След това го е завлякъл и нагласил на мястото до водача, но трупът се е наклонил на едната страна и се е свлякъл върху двете седалки. Ето защо, когато е минал учителят Томазино, не е видял мъртвеца и е помислил, че колата е празна. Гаргано отворил багажника, извадил куфара си (който носел вероятно само за заблуда на противника, за да покаже, ако се наложи, че е готов да отпътува) и на негово място сложил моторчето, след като взел малкото куфарче с документите, а своя куфар разположил на задната седалка. В този момент минал учителят Томазино. Гаргано си поиграл с него на

криеница, изчакал го да се отдалечи, след това заключил вратите и започнал да буца колата до момента, в който тя полита към пропастта. Предполагал е, и то съвсем правилно, че ще се намери някой глупак, който ще започне да търси трупа му, убеден, че става дума за мафиотска вендетата. С куфарчето в ръка след по-малко от четвърт час вероятно вече се е намирал на оживен път. Помолил е някой да го закара, като щедро му се е отплатил, за да си държи езика зад зъбите.

— Ще довърша аз — каза Мими. — Последен кадър. Музика. Вижда се дълго и право шосе...

— Има ли такива в Сицилия?

— Няма значение, сцената я заснемаме на континента и благодарение на монтажа имитираме, че се разиграва тук. Колата все повече се отдалечава, докато се превърне в точкица. Картината замира. Появява се надпис: „В крайна сметка злото триумфира, а справедливостта отива да ѝ го набият отзад“. Финални надписи.

— Този край не ми харесва — каза твърде сериозно Фацио.

— На мен също — уточни Монталбано. — Но трябва да се примириш, Фацио. Нещата стоят точно по този начин. Справедливостта в днешно време може само да си го завре отзад. Хм, нямам думи.

Фацио изглеждаше все по-наскърбен.

— Ама съвсем нищичко ли не можем да направим срещу Гаргано?

— Иди да разкажеш нашия телевизионен сериал на Гуарнота и го чуй какво ще ти каже.

Фацио се изправи, тръгна да излиза, но се сблъска с Катарела, който нахлуваше задъхан и с помръкнало лице.

— Майчице свята, комисерийо! Господин началникът на полицията току-що се обади! О, Богородице, какъв уплах ме обзема всеки път, когато тилифонира!

— Мен ли търсеше?

— Не, господин комисар.

— Тогава кого е търсил?

— Мен, комисерийо, мен! Майчице свята, чувствам краката си омекнали като извара! Ще ми позволите ли да седна?

— Сядай. Защо те е търсил?

— И така... Звъни тилифонът. Вдигнах слушалката и отговорих „ало“. И тогава чувам гласа на господин началника. „Ти ли си, Сантарела?“ — пита той. „Лично и пирсонално“ — отговарям аз. „Съобщи това на комисаря“ — казва ми той. „Няма го“ — казвам аз, знаейки, че вие нямате желание да говорите за това с него. „Няма значение. Кажи му, че accusoricevuta^[1]“ — каза той. И затвори. Комисерийо, защо господин началникът на полицията обвинява разписката? Какво му е направила разписката? Обидила ли го е?

— Няма значение, не се притеснявай. Заяжда се с разписката, не с теб. Успокой се.

Господин началникът на полицията, както го наричаше Катарела, искаше да му предложи благородно примирие ли? Би трябвало обаче той, господин началникът на полицията, да му го поиска, а не да му го предлага.

* * *

Като се върна у дома си в Маринела, намери на масата в кухнята пуловера, който му беше подарила Ливия, а до него бележка от Аделина, която му пишеше, че като се отбила следобед, за да почисти къщата, открила пуловера върху гардероба. Допълваше също, че на пазара намерила хубава риба треска и му я сварила. Достатъчно е само да я подправи със зехтин, лимон и сол. Какво да прави с пуловера?

О, боже, колко е трудно да скриеш предмета на престъплението! Той премести този пуловер, който можеше да си остане завинаги там, където го беше захвърлил. Но всъщност ето го тук. Единственото, което му оставаше, беше да го зарови в пясъка, ала в момента се чувстваше уморен. Тогава го взе и го запрати отново на първоначалното му място. Беше твърде невероятно през следващите дни Аделина пак да прави оглед върху гардероба.

Звънна телефонът. Беше Николо, който му каза да си пусне телевизора. Щяло да има извънредна емисия в девет и половина. Погледна си часовника — оставаха още петнайсетина минути. Отиде в банята, съблече се, изкъпа се набързо и седна на фотьойла. Щеше да изяде треската след информационната емисия.

След рекламния блок се появиха картини като от американски филм. От водата изваждаха бавно голям автомобил в окаяно състояние, докато гласът на Дзито обясняваше, че трудната операция е била осъществена малко преди залез-слънце. Вече се виждаха оставената върху понтона кола и хората, които я освобождаваха от стоманените въжета, с които беше овързана. След това се появи лицето на Гуарнота.

— Господин Гуарнота, бихте ли били така любезен да ни кажете какво намерихте в колата на Гаргано?

— На задната седалка имаше куфар с личните вещи на същия този Гаргано.

— И нищо друго ли?

— Нищо друго.

Това потвърждаваше версията, че брокерът е взел със себе си скъпоценното куфарче, което бе принадлежало на Джакомо.

— Ще продължите ли с издирването на Гаргано?

— Мога официално да заявя, че търсенето приключи. Повече от убедени сме, че трупът на Гаргано е бил завлечен от течението в открито море.

От това ставаше ясно, че Гаргано добре е обмислил своя мизансцен, защото винаги щеше да се намери тъпанар, който да му повярва. Ето го там, заслужилия господин Гуарнота.

— Носи се слух, а ние го съобщаваме в името на свободата на словото, че Пелегрино и Гаргано са имали особени отношения. Наясно ли сте с това?

— До нас също достигна този слух. Правим проучвания по въпроса. Ако се окаже вярно, ще бъде важно за нас.

— Защо, комисарю?

— Това би обяснило защо Гаргано и Пелегрино са се подвизавали в нощните часове на такова изолирано и слабо посещавано място. Били са тук, как да кажа, за да се усамотят. И на същото място са били убити от онзи, който ги е следил.

Нищо не можеше да се направи, Гуарнота беше обсебен от тази идея. Мафията трябваше да е виновна и толкова!

— Имахме възможността преди около час да поговорим с доктор Паскуано, който е приключил с аутопсията на трупа на Джакомо Пелегрино. Каза ни, че младежът е убит само с един изстрелян отблизо куршум, който го е пронизал точно между очите. Патронът не е

излязъл от другата страна и това е позволило да бъде намерен. Доктор Паскуано ни уведоми, че оръжието е било малокалибрено.

Дзито довърши изречението си и не каза нищо повече. Гуарнота придоби учудено изражение.

— И какво от това?

— Ами това оръжие не ви ли се струва нетипично за мафията?

Гуарнота снизходително се подсмихна.

— Мафията борави с всякакви оръжия. Няма предпочитания. От базука до върха на клечка за зъби. Не го забравяйте!

Камерата показва смаяното лице на Дзито. Очевидно не успяваше да си обясни как една клечка за зъби може да се превърне в смъртоносно оръжие.

Монталбано загаси телевизора.

„Сред тези оръжия, скъпи Гуарнота — помисли си, — са и тези като теб — съдии, полицаи и карабинери, които виждат мафията там, където я няма, и не я забелязват, когато е пред очите им.“

Не искаше обаче да се поддава на яда си. Изправи се. Рибата треска го очакваше.

* * *

Реши да си легне рано, така щеше да има време да почете малко. Едва се беше опънал, когато телефонът звънна.

— Любов моя? Оправих всичко тук. Утре следобед ще хвана самолета. Ще бъда във Вигата към осем вечерта.

— Ако ми кажеш точен час, ще дойда да те взема от Пунта Раизи. Нямам много работа, бих дошъл с удоволствие.

— Проблемът е, че все още имам някакви спънки в работата. Не знам в колко часа ще успея да си тръгна. Не се безпокой, ще взема автобус от летището. Когато се прибереш, ще ме заваря в дома си.

— Добре.

— Постарай се да се върнеш бързо, не ми прави обичайните си номера. Имам голямо желание да съм с теб.

— Защо, аз да не би да нямам?

Погледът му инстинктивно се плъзна над гардероба, където беше пуловерът. Сутринта, преди да отиде в полицейското управление,

трябва да го зарие в пясъка. А ако Ливия го попита какво е станало с подаръка ѝ? Щеше да се престори на изненадан, а това щеше да затвърди окончателно подозренията на Ливия към Аделина, която и бездруго ненавиждаше, макар че, от друга страна, чувствата им бяха взаимни. След това, без почти да си дава сметка какво прави, взе един стол, доближи го до гардероба, покачи се върху него и започна да опипва с ръка, докато не намери пуловера, взе го, слезе от стола, остави го на мястото му, хвана дрехата с двете си ръце и успя с мъка да я разкъса, ухапа я, направи една, две, три дупки в нея, въръжи се с нож, прободя я пет или шест пъти, хвърли я на пода и я стъпка с краката си. Истински убиец в плен на убийствения си захлас. Накрая остави пуловера на масата в кухнята, за да си спомни сутринта, че трябва да го зарие в пясъка. И изведнъж се почувства ужасно жалък. Защо се беше оставил да бъде обзет от тази глупава и неконтролируема ярост? Може би защото напълно беше изличил от съзнанието си пуловера, но той нахално беше изваден отново пред очите му? Сега, когато беше излял гнева си, не само си даде сметка, че е станал за смях, но го обзе и някакво печално угризение. Горката Ливия, която му го беше купила и подарила с голяма обич!

И точно тогава в главата му се роди едно абсурдно и невъзможно сравнение. Как ли щеше да се държи госпожица Мария-Стела Козентино в схватка с пуловер, подарен ѝ от Гаргано, мъжа, когото обичаше? По-точно — когото обожаваше? До такава степен, че да не види или да не иска да види, че брокерът е бил един мръсен мошеник, който е избягал с парите, и за да не се налага да ги дели, беше убил хладнокръвно човек. Нямах да повярва или щеше да си дава вид, като че ли нищо не се е случило. Защо не беше реагирала, когато комисарят, за да успокои клетия земемер Гардзуло, си измисли, че по телевизията са съобщили за ареста на Гаргано? Да, тя нямаше телевизор в дома си и до известна степен беше логично да повярва в онова, което ѝ казваше Монталбано. Но всъщност не се случи нищо подобно — Мария-Стела остана неподвижна, дори не трепна, нито въздъхна. Направи горе-долу същото и когато отиде да ѝ съобщи новината за намирането на трупа на Пелегрино. Би трябвало да рухне от отчаяние, предполагайки, че същата съдба е застигнала и нейния обожаем брокер. А в действителност и този път реагира по подобен начин. Беше се озовал

пред нещо, приличащо на статуя с облещени очи, с която трябваше да разговаря. Госпожица Мария-Стела Козентино се държеше, сякаш...

Звънна телефонът. Никога ли нямаше да бъде възможно в тази къща да заспи на спокойствие? А пък и беше късно, почти един часа. Ругаейки, вдигна слушалката.

— Ало? Кой се обажда? — попита с глас, който би трябвало да уплаши дори разбойник в крачка.

— Събудих ли те? Николо съм.

— Не, все още бях буден. Новини ли има?

— Никакви, но искам да ти разкажа нещо, от което настроението ти ще се оправи.

— Имам нужда от това.

— Знаеш ли каква е теорията, която заместник-прокурорът Томазео разви в едно интервю, което взех от него? Че мафията не е убила онези двамата, както твърди Гуарнота.

— Ами тогава кой е бил?

— Според Томазео е бил някакъв трети човек, някой ревнивец, който ги е хванал на калъп. Как ти се струва?

— Фантазията на Томазео, стига само малко да замирише на секс, излиза извън контрол. Кога ще го излъчиш?

— Никога. Главният прокурор, след като разбрал, ми се обади. Горкичкият, беше объркан. Дадох му честната си дума, че интервюто няма да стане публично достояние.

* * *

Прочете около три страници от Сименон, но колкото и да се напъваше, не можа да продължи, защото много му се спеше. Загаси лампата и веднага потъна в доста неприятен сън. Отново се намираще под водата, близо до колата на Гаргано, и виждаше тялото на Джакомо вътре в купето, което се движеше като това на космонавт в безтегловното пространство, а движенията му наподобяваха нещо като танц. А от другата страна на рифа дочуваше някакъв глас: „Ку-ку! Ку-ку!“.

Обърна се внезапно и зърна брокера Гаргано. Виждаше се, че и той е умрял от доста време, защото лицето му беше покрито със зелен

мъх и водорасли, които се оплитаха около ръцете и краката му. Течението бавно го завърташе около оста му, все едно беше набучен на шиш и сложен на двата чатала на чевермето. Всеки път, когато лицето на Гаргано или това, което беше останало от него, се оказваше обърнато към Монталбано, отваряше уста и правеше: „Ку-ку! Ку-ку!“.

Събуди се, изкопчвайки се с мъка от съня, целият потен. Запали лампата. В този момент изпита усещането, че някаква друга светлина, неудържима и бърза като мълния, внезапно избухна в мозъка му.

Довърши изречението си, прекъснато от телефонното обаждане на Дзито: госпожица Мария-Стела се държеше така, сякаш знаеше отлично къде се крие брокерът Гаргано.

---

[1] В буквален превод означава „обвинявам разписката“, а като идиоматичен израз — „потвърждавам получаването на съобщеното“. — Б.пр. ↑

15.

След тази мисъл успя да поспи още съвсем малко. Заспиваше, но преди още да е минал и половин час, се събуждаше и веднага мисълта му се втурваше към Мария-Стела Козентино. За двама от тримата служители в „Цар Мидас“ беше успял да си изгради точна представа, въпреки че никога не беше виждал Джакомо, освен като труп. В седем часа стана, пусна касетата, която му бяха приготвили в „Свободна мрежа“, и я изгледа внимателно. Мария-Стела се появяваше в нея два пъти по случай осветяването на офиса във Вигата, като и двата пъти беше близо до Гаргано. През цялото време го гледаше с нескрито обожание. Всъщност касаеше се за любов от пръв поглед, която с времето щеше да стане напълно обсебваща. Трябваше да поговори с нея и имаше добро оправдание. Тъй като предположенията му постепенно се потвърждаваха от фактите, щеше да я попита дали отношенията между Гаргано и Пелегрино в последно време са изглеждали обтегнати. Ако му кажеше „да“, може би и тази негова хипотеза — а именно че двамата са се наговорили да се преструват на скарани, щеше да се потвърди. Но преди да я посети, реши, че трябва да научи повече за нея.

* * *

Пристигна в полицейското управление към осем часа и веднага повика Фацио.

— Искам сведения за Мария-Стела Козентино.

— О, благословени боже! — каза Фацио.

— Защо се учудваш?

— Разбира се, че имам основания да се учудвам, комисарю! Тази изглежда жива, но всъщност е мъртва! Какво искате да знаете за нея?

— Дали се носят или са се носили клюки по неин адрес. Какво е правила или къде е работила, преди да стане служителка на Гаргано.

Какви хора са били родителите ѝ. Къде живее и какви навици има. Знаем например, че няма телевизор, но има телефон.

— С колко време разполагам?

— Най-късно в единайсет ела да ми докладваш.

— Добре, комисарю, но трябва да ми направите една услуга.

— Ако мога, с удоволствие.

— Можете, комисарю, можете.

Излезе и се върна, като държеше в ръцете си около сто кила документи за подписване.

* * *

Точно в единайсет часа Фацио почука на вратата му и влезе. Комисарят, удовлетворен, че е успял да подпише около една трета от документите, въпреки че ръката му беше изтръпнала, го прие.

— Грабвай бумагите и ги махай оттук.

— И неподписаните ли?

— И тях.

Фацио ги взе, занесе ги в стаята си и се върна.

— Научих някои неща — каза, докато седеше. Извади от джоба си гъсто изписано листче.

— Фацио, преди да започнеш, заклевам те, не давай воля на манията си в стил „граждански регистър“. Кажи ми само съществените неща, изобщо не ме засяга да знам точната дата и място на сватбата на родителите на Мария-Стела Козентино. Съгласен ли си?

— Съгласен съм — отвърна Фацио с нацупено изражение. Прочете листчето два пъти, след това го сгъна и го сложи в джоба си. — Госпожица Козентино е ваша връстница, комисарю. Родена е тук през февруари хиляда деветстотин и петдесета година. Единствено дете. Баща ѝ се е казвал Анджело Козентино, търговец на дървен материал, честен, почитан и уважаван човек. Принадлежал е към една от най-старите фамилии от Вигата. Когато през четирийсет и трета пристигат американците, го избират за кмет. Останал е на този пост до хиляда деветстотин петдесет и пета година. След това повече не е искал да се занимава с политика. Майка ѝ, Кармела Вазиле-Коцо...

— Какво каза? — попита Монталбано, който до този момент го слушаше разсеяно.

— Вазиле-Коцо — повтори Фацио.

Дали пък не бяха роднини с госпожа Катарина? Ако бяха, всичко щеше да е много по-лесно.

— Почакай за момент — каза на Фацио. — Трябва да се обадя по телефона.

Госпожа Катарина се зарадва да чуе гласа на Монталбано.

— Ама че нехранимайко, откога не сте идвали да ме видите?

— Трябва да ме извините, госпожо, но работата... Чуйте ме, госпожо, случайно да сте били роднини с Кармела Вазиле-Коцо, майката на госпожица Мария-Стела?

— Разбира се, първи братовчедки, дъщери на двама братя. Защо ми задавате този въпрос?

— Госпожо Катарина, ще ви обезпокоя ли, ако дойда до вас?

— Знаете какво удоволствие е за мен да ви видя. За съжаление обаче, не мога да ви поканя на обяд, защото ще дойдат синът ми, снаха ми и внучето. Но ако искате, минете към четири следобед...

— Благодаря ви. До скоро.

Затвори слушалката и погледна замислено Фацио.

— Знаеш ли, повече нямам нужда от теб. Разкажи ми само дали се носят клюки по адрес на Мария-Стела.

— Какви клюки искате да се носят? С изключение на факта, че е била лудо влюбена в Гаргано. Казват обаче, че между тях не се е случило нищо конкретно.

— Добре. Може да си вървиш.

Фацио излезе, мърморейки си.

— Накара ме да си загубя цялата сутрин този хубостник!

* * *

В гостилница „Сан Калоджеро“ яде с такова нежелание, че дори собственикът го забеляза.

— Мъчат ви лоши мисли ли?

— Някоя и друга.

Излезе и отиде да се разходи по кея чак до фара.

Седна на обичайната скала, запали цигара. Не желаше да мисли за нищо, искаше му се само да седи и да слуша плисъка на морските вълни между скалите. Но мислите връхлитат, дори и да правиш всичко възможно, за да ги отдалечиш. Тази, която го споходи, го пренесе при маслиновото дърво, което бяха отсекли. Ето, сега му оставаше като убежище само скалата. Въпреки че беше на открито, изведнъж изпита странното усещане за липса на въздух, сякаш пространството на неговото съществуване внезапно се беше стеснило. При това твърде много.

* * *

Госпожа Катарина започна да говори едва след като се настаниха в хола и си изпиха кафето.

— Братовчедка ми Кармела се омъжи много млада за Анджело Козентино, който беше образован, любезен и отзивчив мъж. Имаха само една дъщеря, Мария-Стела. Тя ми беше ученичка, но притежаваше особен характер.

— В какъв смисъл?

— Беше много затворена, потайна, почти опърничава. Освен всичко друго, беше и голяма формалистка. Завърши счетоводство в Монтелуза. Фактът, че едва петнайсетгодишна загуби майка си, мисля, че остави доста лош отпечатък върху нея. От този момент се посвети на баща си. Дори не излизаше от вкъщи.

— Добре ли бяха материално?

— Не бяха богати, но не мисля, че бяха и бедни. Пет години след смъртта на Кармела умря и Анджело. Мария-Стела тогава беше на двайсет години, а не малко момиченце, но се държа като такава.

— Какво направи?

— Когато разбрах, че Анджело е умрял, отидох да навестя Мария-Стела. С мен имаше и други хора — мъже, жени. Мария-Стела ни посрещна облечена както обикновено, но тя не сложи траур дори когато майка ѝ умря. Аз, като нейна най-близка роднина, я прегърнах и започнах да я утешавам. Тя се откъсна от мен и ме погледна. Попита ме: „Кой е умрял?“. Вцепених се, приятелю мой. Не искаше да приеме, че баща ѝ е починал. Проблемът продължи...

— ... три дни — каза Монталбано.

— Откъде знаете? — попита го смаяно госпожа Катарина Вазиле-Коцо.

Комисарят я погледна, още по-смаян и от нея самата.

— Ще ми повярвате ли, ако ви кажа, че не знам?

— Точно така, продължи три дни. Всички се заехме да я убеждаваме: свещеникът, докторът, аз, онези от погребалната агенция. Никакъв ефект. Тленните останки на клетия Анджели лежаха там, в леглото му, а Мария-Стела не скланяше да ги предаде на гробарите. Тогава...

— Точно когато сте решили да прибегнете към сила, тя е отстъпила — каза Монталбано.

— Е! — изрече госпожа Вазиле-Коцо. — След като знаете вече историята, защо искате от мен да ви я разказвам?

— Повярвайте ми, не я знам — отвърна сконфузено комисарят. — Но все едно тази история ми е била вече разказана. Само че не мога да си спомня нито как, нито къде, нито защо. Искате ли да направим един експеримент? Ако сега ви попитам: „Помислихте ли си тогава, че Мария-Стела е луда?“, знам вече отговора: „Не си помислихме, че е луда, сметнахме, че е обяснимо да се държи така“.

— Така е — каза изненадано госпожа Катарина, — помислихме си точно това. С всички сили Мария-Стела отказваше да приеме реалността, отказваше да бъде сираче, лишена от някого, на когото би могла да се опре.

Но, боже господи, как успяваше да отгатне дори мислите на главните действащи лица в тази история? Около хиляда деветстотин и седемдесета той и баща му от години не живееха във Вигата, нямаха роднини и приятели оттам, а точно по това време той учеше в Катания. Следователно тази история не беше преживяна от някого от тях, който да е бил пряк участник в нея. Тогава как можеше да си го обясни?

— А после какво стана? — попита.

— Няколко години Мария-Стела живя с малкото средства, оставени от баща ѝ. След това един роднина успя да ѝ намери работа в Монтелуза. Там работи до четирийсет и петата си година. Но вече не се срещаше с никого. В един момент напусна. Обяснила, сега не си спомням на кого, че спряла да работи, защото се плашела от пътя, който трябвало да изминава всеки ден, за да отиде и да се върне от

Монтелуза. Автомобилният трафик се бил увеличил много и това я изнервяло.

— Ама не са ли само десет километра дотам?

— Какво да ви кажа? А на човека, който ѝ пояснил, че за да отиде от дома си до градчето, пак трябва да използва кола, отговорила, че по този път се чувствала сигурна, защото го познавала.

— Как тогава се е решила да се върне да работи? Имала е нужда ли?

— Не. През цялото време, докато е работила в Монтелуза, вероятно е успяла да задели нещо настрана. Освен това си мисля, че получаваше и някаква малка пенсия. Малка, но на нея ѝ стигаше и оставаше. Не — започна работа, защото Гаргано отишъл да я потърси.

Монталбано скочи от фотьойла, изглеждаше като обтегнат лък. Госпожа Вазиле-Коцо се стресна от реакцията на комисаря и сложи едната си ръка върху сърцето.

— Отпреди ли са се познавали?!

— Комисарю, успокойте се, за малко да получа инфаркт от вас.

— Извинете ме — каза Монталбано и седна отново. — Мислех, че тя е отишла при Гаргано.

— Не, случаят е следният. Първия път, когато Емануеле Гаргано дошъл във Вигата, попитал за Анджелио Козентино, обяснявайки, че чичо му, онзи, който живеел в Милано и му бил като баща, му разказал, че Анджелио, докато е бил кмет, му е помагал много и дори го е спасил от фалит. Наистина аз самата си спомням, че до края на петдесетте години имаше един търговски представител, който се казваше Филипо Гаргано. Тогава казали на Гаргано, че Анджелио е умрял и че от семейството му била останала само единствената му дъщеря Мария-Стела. Гаргано настоял да се запознае с нея, предложил ѝ работата и тя се съгласила.

— Защо?

— Вижте, комисарю, самата Мария-Стела дойде да ми се похвали за новата си работа. Това беше и последният път, когато съм я видяла. След това повече не дойде да ме потърси. Впрочем след смъртта на баща ѝ сме се виждали има-няма десетина пъти. Отговорът, комисарю, е прост: тя беше наивно и лудо влюбена в Гаргано. Стана ми ясно от начина, по който ми говореше за него. А пък и доколкото

знам, Мария-Стела никога не е имала годеник. Горкичката, вие я познавате...

— Защо? — повтори въпроса си Монталбано.

Госпожа Катарина го погледна учудено.

— Не ме ли чухте? Мария-Стела беше се...

— Не, питах се защо ли негодник като Гаргано я е назначил? От признателност? Как не, Гаргано е вълк! Би разкъсал дори тези, които са от неговата глутница. Имал е трима служители във Вигата. Онзи, убитият, е бил хитър и много компетентен в занаята си, но е оставял да го мислят за некадърен, или поне отчасти за такъв. Гаргано обаче веднага го е разбрал що за човек е. Другата служителка е едно красиво момиче. Дори и при този случай може да се разбере причината. Но Мария-Стела?

— Заради лични интереси — каза госпожата. — Само заради едната полза. Най-напред, защото в очите на хората от градчето е щял да изглежда като човек, който не е забравил онзи, който пряко или непряко го е подкрепил. И за благодарението му се е отблагодарил, като е назначил Мария-Стела. Не е ли това добра реклама за един мошеник? А пък и защото за мъжа, независимо дали е измамник, или не, винаги е по-изгодно да има подръка влюбена в него жена.

* * *

Доколкото си спомняше, агенцията затваряше в пет и половина. Унесен в сладки приказки с госпожа Катарина, не беше забелязал как времето е минало. Благодарил ѝ, сбогува се, обеща, че скоро пак ще се върне, качи се в колата и потегли.

Когато пристигна пред „Цар Мидас“, видя, че Мария-Стела вече беше затворила входната врата и тършуваше из дамската си чанта, вероятно търсеше ключовете си. Намери почти веднага място за колата, паркира я и слезе. Изведнъж всичко започна да се върти като във филм на забавен каданс. Мария-Стела прекосяваше улицата с наведена глава, без да се огледа нито надясно, нито наляво. Внезапно тя спря точно когато към нея приближаваше кола. Монталбано чу изсвирването на спирачките, видя автомобила, който много бавно блъсна челно жената, и тя се строполи, все така изключително бавно.

Комисарят се затича към нея и всичко се върна към естествения си ритъм.

Шофьорът, който удари с колата си Мария-Стела, слезе и се надвеси над нея. Тя лежеше на земята, но мърдаше, опитвайки се да се изправи. Тичешком се приближиха и други хора. Водачът на автомобила, доста изискан шейсетгодишен мъж, беше уплашен до смърт и пребледнял като платно.

— Спря изведнъж! Аз си мислех, че...

— Зле ли сте ударена? — попита Монталбано Мария-Стела, помагайки ѝ да се изправи. След това се обърна към останалите с думите: — Разотивайте се! Нищо страшно не се е случило.

Пристигналите разпознаха комисаря и се отдалечиха. Злополучният шофьор обаче не се помръдна.

— Какво желаете? — попита го Монталбано, докато се навеждаше да вземе дамската чанта на пострадалата от земята.

— Как какво желая? Искам да закарам госпожата в болницата!

— Няма да ходя в болницата, нищо ми няма — каза решително Мария-Стела, поглеждайки комисаря с надеждата да получи подкрепа от негова страна.

— Ама не! — каза господинът. — Това, което се случи, не беше по моя вина! Искам медицинско заключение!

— И защо ви е? — попита го Монталбано.

— Защото после, след като се поуталожат нещата, присъстващата тук госпожа е твърде възможно да реши да излезе от ситуацията, като каже, че е получила многобройни фрактури, и тогава ще имам големи неприятности със застрахователната компания!

— Ако до една минута не се разкарате от погледа ми — каза Монталбано, — ще ви разбия физиономията с юмрук, а след това ще се наложи вие да ми донесете медицинско заключение.

Човекът дори не гъкна, влезе в колата си и потегли с мръсна газ, нещо, което вероятно не беше правил никога през живота си, но този път страхът му го беше принудил.

— Благодаря — каза Мария-Стела, подавайки му ръка. — Лека вечер!

— Какво мислите да правите?

— Ще си взема колата и ще се върна у дома.

— Дума да не става! Вие не сте в състояние да шофирате. Не забелязвате ли, че цялата треперите?

— Да, нормално е. След малко ще ми мине.

— Слушайте, аз ви подкрепих пред шофьора да не ви кара до болницата. Но сега в замяна трябва да правите каквото ви кажа. Ще ви закарам у вас с моята кола.

— Да, но утре сутринта как ще дойда до офиса?

— Обещавам ви, че до довечера някой от моите хора ще докара колата ви пред вратата на дома ви. Сега ми дайте ключовете, за да не ги забравим. Фиат 500, жълт, нали?

Мария-Стела Козентино извади от чантата си ключовете и ги подаде на комисаря. Запътиха се към колата на Монталбано, като Мария-Стела леко провлачваше левия си крак и придържаше рамото си от същата страна в позиция, в която може би изпитваше по-малко болка.

— Искате ли да ме хванете под ръка?

— Не, благодаря.

Любезна, но непоколебима. Ако беше хванала под ръка комисаря, какво ли щяха да си помислят хората, като я видят в такава опасна близост с този мъж?

Монталбано ѝ отвори вратата на колата и тя се качи бавно и внимателно в нея. Очевидно беше ударена зле.

Въпрос: Какво би трябвало да направи в този случай комисар Монталбано?

Отговор: Да придружи пострадалата в болницата.

Въпрос: Защо тогава не го правеше?

Отговор: Защото в действителност комисар Салво Монталбано, червей, криещ се под фалшивите одежди на комисар от полицията, искаше да се възползва от моментното объркване на госпожица Мария-Стела Козентино, за да съкруши съпротивителните ѝ сили и да узнае всичко за нея и отношенията ѝ с мошеника и убиец Емануеле Гаргано.

— Кое ви боли? — попита я Монталбано, запалвайки мотора на колата.

— Хълбокът и рамото. Но е от падането.

Искаше да му каже, че автомобилът на шейсетгодишния мъж само силно я беше тласнал, бутайки я на земята. Беше пострадала при жестокото си падане върху вулканичните камъни, използвани за пътна

настилка. Но не тежко, утре сутринта щеше да се събуди с хълбок и рамо в красив синьозеленикав цвят.

— Вие ме упътвайте.

Мария-Стела го упъти чак като излязоха от Вигата, като му каза да поеме по шосе, от двете страни на което не се виждаха къщи, а само тук-там стари самотни вили, някои от които изоставени на произвола на съдбата. Комисарят беше сигурен, че никога не е идвал насам, смаян от факта, че се е озовал на място, което изглеждаше като застинало още преди времето на първата строителна вълна и дивашкото циментиране на острова. Мария-Стела, изглежда, разбра удивлението му.

— Вилите, които виждате, до една са построени през втората половина на деветнайсети век. Били са селските къщи на богатите граждани от Вигата. Отказахме оферти за милиарди. Моята е онази там.

Монталбано не отмести поглед от пътя, но знаеше, че „къщата беше (...) голяма и четвъртита, навремето боядисана в бяло и украсена с куполи, островърхи кулички и вити балкончета в претрупано игривия стил на седемдесетте години от миналия век...“^[1].

Най-накрая повдигна очи, погледна я, видя я, беше същата, за която си помисли, дори още по-хубава, съвпаднаше идеално, беше образ и подобие на това, което му беше подсказано да си помисли за нея. Подсказано, но от кого? Възможно ли беше вече да е виждал тази къща? Не, беше сигурен в това.

— Кога е била построена? — попита, уплашен от предстоящия отговор.

— През хиляда осемстотин и седемдесета година — каза Мария-Стела.

---

[1] От разказа „Роза за Емили“, включен в книгата на Уилям Фокнър „Слез на земята, Мойсей“, изд. „Хр. Г. Данов“, 1993, превод от англ. Кръстан Дянков. Всички цитати по-нататък са от същото произведение. — Б.пр. ↑

— На горния етаж не съм се качвала с години — каза Мария-Стела, докато отваряше тежката входна врата. — Аз живея на първия.

На комисаря му направиха впечатление масивните железни решетки на прозорците. Тези от горния етаж обаче бяха затворени с капаци, чийто цвят вече беше станал неопределен, а много от дървените им пластини липсваха. Мазилката се беше олющила.

Мария-Стела се обърна.

— Ако искате, влезте за малко...

Думите ѝ бяха покана, но очите ѝ казваха точно обратното, а именно: „За бога, махай се, остави ме сама!“.

— Благодаря — каза Монталбано и влезе.

Прекосиха просторен неукрасен, *дрезгаво осветен вестибюл, от който някъде нагоре, в още по-гъст полумрак, се виеше стълба. Лъхаше на прах и запустение — остра, неприятно влажна миризма.* Мария-Стела му отвори вратата на хола. Там имаше тежки кожени кресла. Това подобие на кошмар, който вече беше изпитал, докато слушаше разказа на госпожа Катарина, сега ставаше все по-мъчително. В главата му някакъв непознат глас каза: „Сега търси портрета“. Подчини се. Огледа се наоколо и видя върху една етажерка, *на позлатен статив, вече потъмнял, рисуван с пастел портрет* на възрастен мъж с мустаци.

— Това баща ви ли е? — попита сигурен, но същевременно и уплашен от предстоящия отговор.

— Да — каза Мария-Стела.

Тогава Монталбано разбра, че не може повече да се дърпа назад, че трябва да навлезе още повече в тази необяснима тъмна зона, която стоеше между реалността и онова, което самата негова глава му подсказваше, реалност, която се създаваше, докато мислеше за нея. Почувства, че внезапно е вдигнал температура, която ставаше с всяка изминала минута все по-висока. Какво му се случваше? Не вярваше в магии, но в този момент се искаше голяма вяра в собственото му

благоразумие, за да не се поддаде на тях и да остане здраво стъпил на земята. Забеляза, че се потеше.

Случвало му се беше, дори и рядко, да види за пръв път някое място и да изпита усещането, че вече е бил там, или да изживее отново преживени преди това ситуации. Но сега беше напълно различно. Думите, които изплуваха в мислите му, не му ги беше казвал, разказвал и произнасял нечий глас. Не, сега беше убеден, че ги е прочел. И тези написани думи толкова много го бяха поразили, а може би и смутили, че ги е запечатал в паметта си. Забравени, сега те се връщаха живи и неудържими. Но изведнъж разбра. Разбра, рухнал под някакъв страх, който никога през живота си не беше изпитвал и никога не беше мислил, че може да изпита. Разбра, че живееше в един разказ. Пренесен вътре в разказ на Фокнър, който беше прочел преди много години. Как бе възможно? Но това не беше подходящият момент за обяснения. Единственото, което му оставаше, беше да продължи да го чете и преживява, за да стигне до ужасния му завършек, който вече знаеше. Нищо друго не му оставаше. Изправи се.

— Бих искал да ми покажете къщата.

Тя го погледна изненадано и въпреки че леко се раздражни от това насилие, на което комисарят я подлагаше, не ѝ стигна смелост да му откаже.

— Добре — отвърна, изправяйки се с мъка.

Започваше ясно да усеща истинската болка от падането. Като държеше едното си рамо доста по-нависоко от другото и поддържайки ръката си с другата, поведе Монталбано към дълъг коридор. Отвори първата врата вляво.

— Това е кухнята.

Много голяма, просторна, но почти неизползвана. На едната стена бяха окачени медни тенджери и тенджерки, почти побелели от прахта, която се беше натрупала по тях. Отвори вратата и на отсрещната страна.

— Това е трапезарията.

Тъмни, масивни орехови мебели. През последните трийсет години, изглежда, беше използвана един или най-много два пъти. Затвори отново вратата.

Продължиха няколко крачки напред.

— Там вляво е банята — каза Мария-Стела, но не я отвори. Направи още три крачки и спря пред друга затворена врата: — Тук е моята стая. Но е в безпорядък. — Обърна се към отсрещната врата: — Това е стаята за гости.

Отвори я. Протегна ръка, запали лампата и се дръпна встрани, за да направи път на комисаря да влезе. *Сякаш тънък, парлив на вкус мъртвешки саван бе паднал върху тази стая...*

И Монталбано на мига видя онова, което вече очакваше да види: *на стола висеше костюмът, грижливо сгънат, под него се търкаляха две безжизнени обувки и захвърлените чорапи.*

Мъжът лежеше в покафенелия от съсирената кръв креват, прилежно обвит в найлон и още по-прилежно облепен с тиксо, той, Емануеле Гаргано.

— Няма какво друго да гледате — каза Мария-Стела Козентино, като загаси лампата в стаята за гости и затвори вратата.

Върна се, но вече с разкривена походка, за да извърви отново коридора към хола, докато Монталбано остана там, пред затворената врата, неспособен да се помръдне и да направи дори една стъпка.

Мария-Стела не беше видяла мъртвия. За нея той не съществуваше, нямаше го върху окървавеното легло, напълно го беше изличила от съзнанието си. Както много години преди това беше направила с баща си.

Комисарят чуваше вътре в мозъка си воя на нещо като виелица, чувстваше главата си изпразнена от съдържание, не успяваше да свърже нито едно изречение, две думи на кръст, които, поставени една след друга, да добият завършен смисъл. След това от душата му се отрони стенание, подобно на скимтенето на ранено животно. Успя да направи една крачка и да излезе с почти болезнено изтръгване от вцепенението си, като се затича към хола. Мария-Стела седеше на един от фотьойлите и пребледняла като платно, държеше рамото си с ръка, а устните ѝ трепереха.

— О, боже, колко силно започва да ме боли!

— Ще повикам лекар — каза комисарят, вкопчвайки се в този момент на нормалност.

— Повикайте доктор Ла Спина — каза Мария-Стела.

Комисарят познаваше този шейсетгодишен лекар, който се беше оттеглил от професията си и лекуваше само приятели. Затича се към

вестибюла, телефонният указател беше поставен до апарата. Чуваше Мария-Стела, която продължаваше да се оплаква.

— Доктор Ла Спина? Монталбано се обажда. Познавате ли госпожица Мария-Стела Козентино?

— Разбира се, тя е моя пациентка. Какво ѝ се е случило?

— Блъсна я кола. Боли я много рамото.

— Идвам веднага.

Точно в този момент го осени решението, което трескаво беше търсил. Сними гласа си, надявайки се лекарят да не е глух:

— Докторе, чуйте ме. Ще ви помоля за нещо с цялата си лична отговорност. Нуждая се, но сега не ми задавайте въпроса „защо“, госпожица Мария-Стела да поспее дълбоко поне няколко часа.

Затвори телефона и три-четири пъти си пое дълбоко въздух.

— Ще дойде веднага — каза, влизайки в хола, като се опитваше да си придаде възможно най-нормалното изражение. — Много ли боли?

— Да.

Когато по-късно трябваше да разкаже историята, комисарят не успя да си спомни какво друго си бяха казали. Може би бяха запазили мълчание. Веднага щом чу, че някаква кола пристига, Монталбано стана и отиде да отвори вратата.

— Моля ви, докторе, лекувайте я, направете всичко онова, което трябва да направите, но най-вече я приспете дълбоко. В интерес на самата госпожица е.

Докторът го изгледа продължително в очите, но реши да не задава въпроси.

Монталбано остана отвън, запали цигара и започна да се разхожда пред къщата. Притъмняваше. Спомни си за учителя Томазино. На какво ухаеше нощта? Вдиша дълбоко. Ухаеше на гнили плодове, на неща, които се разлагаха.

* * *

Докторът излезе от къщата след около половин час.

— Няма нищо счупено, само две лоши контузии — едната на рамото, което бинтовах, а другата на тазобедрената става. Убедих я да

си легне, направих както вие поискахте, вече спи, ще продължи да го прави още няколко часа.

— Благодаря ви, доктор Ла Спина. Заради това, че ви обезпокоих, бих искал...

— Няма нужда, Мария-Стела я лекувам още от времето, когато беше дете. Никак не ми се иска да я оставям сама, държа да извикам медицинска сестра.

— Аз ще остана с нея, не се безпокойте.

Казаха си довиждане. Комисарят изчака колата да се изгуби от погледа му, влезе в къщата и заключи вратата. Сега идваше ред на най-трудната част — да се върне доброволно в кошмара на разказа и да се превърне отново в персонаж. Мина покрай стаята на Мария-Стела, видя я как спи в леглото си под завивката в *избелял розов цвят, лампите с розови абажури, тоалетната масичка, нежния кристален сервиз и предметите...* Но сънят ѝ не беше спокоен, дългите ѝ стоманеносиви коси изглеждаха, сякаш непрекъснато се движат по възглавницата. Реши се, отвори другата врата, светна полилея и влезе. Вързопът върху леглото проблясваше заради отблясъците на светлината върху найлона. Приблужи се и се наведе да го погледне. Потникът на Емануеле Гаргано беше прогорен на нивото на сърцето, а мястото, където куршумът беше проникнал, ясно се открояваше. Не се беше самоубил, защото пистолетът надлежно беше оставен върху другото нощно шкафче. Мария-Стела го беше застреляла в съня му. На по-близкото до мъртвия нощно шкафче обаче бяха оставени портфейл и ролекс. На земята близо до леглото имаше отворено куфарче, в което се виждаха дискети и документи. Куфарчето на Пелегрино.

Сега наистина трябваше да завърши разказа. *И на другата възглавница има вдлъбнатина от глава?* Имаше ли на другата възглавница *кичур дълги, стоманеносиви коси?* Насили се да погледне. Но върху другата възглавница нямаше никаква вдлъбнатина и никакъв косъм със стоманеносив цвят.

Въздъхна с облекчение. Поне това му беше спестено. Загаси светлината, излезе, затвори вратата, върна се в стаята на Мария-Стела, взе един стол и приседна до нея. Веднъж някой му беше казал, че нарочно предизвиканият сън е лишен от сънища. Тогава защо през това горко тяло от време на време преминаваха тръпки, които бяха неудържими и го разтърсваха, като че ли през него преминаваше

електрически ток? И все в този ред на мисли: онзи, същият някой си му беше обяснил как, спейки, човек не може да плаче наистина. Ами тогава защо изпод клепачите на жената се стичаха големи сълзи? Бяха ли наясно дори и учените какво може да се случи в загадъчната, неразгадана и неописуема страна на сънищата?

Взе едната ръка на спящата между своите. Пареше. Беше надценил Гаргано, бил е само мошеник, не беше издържал на убийството на Джакомо. След като е бутнал колата в морето и е взел куфарчето, е побързал да потропа на вратата на Мария-Стела — естествено, защото тя никога нямаше да проговори, никога нямаше да го предаде. И Мария-Стела го беше приела, утешила, приютила. После, когато го е приспала, го е застреляла. От ревност ли? Безумна реакция след разкриването на връзката на нейния Емануеле с Джакомо? Не, Мария-Стела никога не би го направила. И тогава разбра: беше го убила от любов, за да спести на единственото същество, което наистина беше обичала през живота си, презрението, безчестието, затвора. Не можеше да има друго обяснение. Тъмната част от душата му (или тази, светлата) му подсказа лесно разрешение на въпроса. Да вземе вързопа, да го сложи в багажника на колата си, да отиде на същото място, където е бил убит Джакомо, и да го хвърли в морето. Никой не би си помислил, че Мария-Стела Козентино е забъркана в това. А той щеше истински да се забавлява, виждайки физиономията на Гуарнота в мига, в който зърнеше прилежно обвития в найлон труп на Гаргано. „Защо ли мафията го е опаковала?“ — щеше да се запита, загубил ума и дума.

Но Монталбано беше ченге.

Изправи се, беше станало осем часа, отиде до телефона, може би Гуарнота все още беше в службата.

— Ало, Гуарнота? Монталбано съм.

И му обясни какво трябва да направи. След това се върна в стаята на Мария-Стела, подсуши с върха на чаршафа потта от челото ѝ, седна и взе отново ръката ѝ между своите.

После, нямаше представа след колко време, чу колите да пристигат. Отвори вратата и тръгна срещу Гуарнота.

— Обади ли се за медицинска сестра и линейка?

— На път са.

— Бъди внимателен, защото там има и едно куфарче. Може би ще успееш да възстановиш на хората откраднатите им пари.

Докато се връщаше към Маринела, му се наложи на два пъти да спира. Едва шофираше, беше изнурен, но не само физически. Втория път не само спря, но и слезе от колата. Вече наистина беше нощ. Пое си дълбоко въздух. И тогава усети, че нощта беше променила аромата си: той беше станал лек и свеж, аромат на млада трева, на цитронела^[1] и мента. Потегли изтощен, но с повдигнат дух. Влезе у дома си и веднага се вцепени. Ливия стоеше в средата на стаята с помръкнало лице и искрящи от яд очи. Вдигнала с двете си ръце пуловера, който беше забравил да зарови в пясъка. Монталбано отвори уста, но не успя да издаде никакъв звук. Тогава видя как ръцете на Ливия бавно се спуснаха надолу, а лицето ѝ започна да променя изражението си.

— Боже мой, Салво, какво ти е? Какво ти се е случило?

Хвърли на земята пуловера и се затича да го прегърне.

— Какво ти се е случило, любов моя? Какво ти е?

Прегръщаше го, отчаяна и изплашена.

Монталбано все още не беше в състояние нито да говори, нито да отвърне на прегръдката ѝ. Осени го само ясната и основателна мисъл: „Слава богу, че е тук!“.

---

[1] Лимонова трева. — Б.пр. ↑

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Идеята да вкарам Монталбано в разследване (донякъде извън рамките на обичайното и почти развлекателно) на един „магьосник“ по финансови спекулации ми беше подсказана от статията на Франческо ла Ликата, озаглавена „Многонационалната мафия“, в която се споменаваше за случая с Джовани Сукато (наистина „магьосник“), който „успял с нещо като верижно писмо с пирамидална схема за бързо забогатяване да превърти милиарди и да създаде цяла империя. След това колата му била вдигната във въздуха заедно с него“. Моята история е доста по-скромна и — особено във финалната си част — доста по-различна. Но най-вече бяха различни намеренията ми как да я разкажа. Тук мафията няма нищо общо, въпреки увереността на господин Гуарнота, един от персонажите. Както винаги, трябва все пак да заявя, че имената и ситуациите са измислени и нямат връзка с реалността. Затова всяко съвпадение е... и така нататък, и така нататък. Разказът на Уилям Фокнър, в който Монталбано открива, че живее, е „Роза за Емили“.

Издание:

Автор: Андреа Камилери

Заглавие: Ароматът на нощта

Преводач: Весела Лулова Цалова

Година на превод: 2014

Език, от който е преведено: Италиански

Издание: Първо

Издател: Книгопис ЕООД

Град на издателя: София

Година на издаване: 2014

Тип: Роман

Националност: Италианска

Печатница: Симолини '94, София

Редактор: Вера Александрова

Коректор: Нели Германова

ISBN: 978-619-7067-41-5

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/2768>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.